زموږ عقيده او منهج

لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا

مؤسسة العزائم

العزائم خپرندويه اداره يې وړاندې کوي

بسم الله الرحمن الرحيم

رموز عقيدة ومنهج

مؤسسة العزائم الإعلامية

جمادى الثاني ١٤٤٥ هـ ق

سرليکونه

١ د الله تعالی باره کې زمونږه عقیده 5

٢ د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم باره کې زمونږ عقیده. 45

٣ د قرآن کریم باره کې زمونږ عقیده. 58

٤ احادیثو په باره کې زمونږ عقیده. 68

٥ د صحابه کرامو په باره کې زمونږ عقیده. 83

٦ د څلور امامانو باره کې زمونږ عقیده 98

٧ د مقلدینو په باره کې زمونږ عقیده 112

٨ د دین د نورو امامانو، فقهاؤ او محدثنو باره کې زمونږ عقیده 126

٩ د موجوده حکومتونو په باره کې زمونږ عقیده 133

١٠ د جهاد فی سبیل الله په باره کې زمونږ عقیده 151

١١ د روافضو په باره کې زمونږ عقیده 160

١٢ د پخو قبرونو او په هغې د جوړو شو منارو، ابادیو، مساجدو، لنګرونو وغیره باره کې زمونږ عقیده 176

١٣ د کلیسا او امام باړو د سیکانو د معبدونو د هندوانو د مندرونو او د ګرجو او د قبر پرستو صوفیانو د خانقاهونو په باره کې زمونږ عقیده. 179

د طاغوت پلوه درباري ملایانو او شیخانو په باره کې زمونږ عقیده 184

١٤ د سعودي د مشهورو شیخانو: ابن باز، عثیمین، الباني، صالح الفوزان باره کې زمونږ عقیده 194

١٥ د تصوف او د صوفیانو په باره کې زمونږ عقیده 199

١٦ د خلیفه او خلافت باره کې زمونږ عقیده 207

١٧ د کبیره ګناه مرتکب په باره کې زمونږ عقیده 223

١٨ د انتخاباتو او جمهوریت په باره کې زمونږ عقیده 239

زموږ عقيده او منهج

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله محمد وعلى اله واصحابه وازواجه ومن والاه امابعد.

د الله سبحان وتعالى سنت كريمه دى چې كله او څه وخت هم د حق دين د ختمولو او يا يې هم د باطل سره د خلط والي او ګډوډ والي كوشش شوى نو رب د دې د ساتنې، دفاع او تجديد لپاره خلک پيدا كړي، د اسلام څخه مخكې دغه طريقه د انبياء عليهم السلام په رالیږلو سره كېده خو د اسلام د راتلو سره دغه وظيفه محمد رسول الله ﷺ، او بيا د هغه د وفات څخه بعد د هغه صحبح او ريښتوني امت ته وسپارل شوه چې عبارت دى: د صحابه كرامو او د هغوى د تابعينو او د اتباع تابعينو څخه، چې هغوى د دې دين په ساتنه او د دې د تحريف كوونكو او تأويل كوونكو داسې مخنيوى كړى چې نن زمونږ لپاره دغه محمود كردار يو رهنمايي او معيار ګرځېدلى دى، او همدا به په حق پرستو كې تر قيامته جاري وي.

دا د دې امت د لويو منقباتو څخه دى چې د دې د هر سل كالو په تېرېدو سره رب دېته يو مجدد ضرور وركوي چې هغه په دين كې د تحريف كوونكو، دغه ډؤل د تقصير كوونكو او زيادت كوونكو خرافات ختموي. (سنن أبى داود، نمبر: ۴۲۹۲ نمبر) او په (مستدرک د حاكم، نمبر:

٨٥٩٢) كې صحيح حديث موجود دی، رسول الله ﷺ فرمايي:

(إن الله يبعث لهذه الأمة على رأس كل مائة سـ نة من يجدد لها دينها).

ژباړه: بېشكه الله دې امت ته د هر سل كالو په سر كې داسې څوك راليږي چې هغه دې امت ته د دين تجديد كوي (يعنې چې كوم دين ورته راليږل شوی هماغه ورته ورپه ګوته كوي).

بيا په دې تاريخ د اسلام ګواه دی چې د اسلام حقيقي بچو اګر كه د دشمن په مقابل كې د عَدد او عُدد په اعتبار كم هم وي خو د خپل دغه سپېڅلي دين د دفاع او حمايت په پار هر وخت كې د هر ډګر د جنګ ميدان ته كوز شوي دي، بيا دا برابره خبره ده دغه جنګ د دليل او استنباط په ميدان كې وي او كه د تورو او د نېزو، خو حق پرستو په يو سنګر كې هم سرونه او مالونه په دې باندې د قربانۍ څخه نه دي ژغورلي، چې نن د دې جملې څخه د دې عزت ،شرف او كرامت بيرغ الله رب العالمين اسلامي دولت او خلافت أعزها الله واقامها ته په لاسو كې وركړی دی چې د دې دين د نصرت ،تجديد ، حمايت او تنفيذ لپاره جهاد كوونكي د اسلام دغه حقيقي بچي او د دوی دغه اسلامي او شرعي منهج د هرې لورې د داسې سختو شنكجو ،ګذارونو او حملو سره مخ دی چې داسې حملې او شكنجې كه ووايو چې ساری او مثال يې مخكې نه دی تېر شوی نو ان شاء الله چې دا به مبالغه نه وي چې په اسلام دې قسم

حملې هغه مسلمانان ډېر حیران کړي چې د علم نه محروم دي چې د چا ومني!؟

چا پسې لاړ شي او چا ته حق ووايي؟

د دې خطرناک جنګ په میدان کې هر صف ځان حق او په بل صف باندې د بطلان فتوې ورکوي، مقام د درد او تأسف همدا دی چې که دلته اصلي کافر د دې حملې څخه بیخي ووېستل شي او صرف هغه چې د اسلام دعوی کوونکي او ځان ته حق پرست وايي هغوی په دومره ډلو او صفونو تقسیم شوي چې د شمار څخه تقریبا وتو ته نږدې شوي دي، او هره ډله د (سُورَةُ المؤمنون: ۵۳) دې آیت کریمه مصداق ګرځېدلي چې الله متعال يې په حق کې فرمایلي:

﴿فَتَقَطَّعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾.

ژباړه: خو وروسته (چې دا یو دین او یو امت وو نو) خلکو دین په خپلو منځونو کې ټوټه ټوټه کړ؛ له هرې ډلې سره چې څه دي، هغوی په همغه خوشحاله دي!

بیا هرې ډلې د ملایانو او شیوخو په نومونو داسې اهل الزیغ بلاعمه کرايي ګر پیدا کړي چې د مذمومو تأویلونو، مردودو شبهاتو او معنوي تحریفاتو او حتی که ورته ممکن شي نو د لفظي تحریفاتو نه هم کرکه نه کوي، د دې هرې باطلې حربې څخه يې داسې جالونه خپاره کړي

چې ډېرى بې شمېره بې علمه ساده مسلمانان يې په يو او دوه کې حيران کړي دي.

دغه ډول يې د حق دين د دعوت کوونکو د دعوت په مخنيوى کې هم کافي اثر کړى، نو بناء على هذا د خپلو هغو مسلمانانو ورونو او خويندو د تنبيه او خبرداري په بناء چې هغوى ديني علوم نه لري او د حق او باطل ترمنځه ورته د تميز لارې ټولې بندې شوي او نه شي کولى په ممکنه طور سره د حق معرفت ترلاسه کړي او په حقيقي اسلام او حقيقي مسلمانانو د بدګمانۍ څخه راوګرځي، او د حق ملګري شي او خپل ځانونه او إيمانونه د خسارة الدنيا والآخرة څخه بچ کړي، نو غواړم چې دوى ته د اسلامي دولت او د هغې د مجاهدينو منهج ورته په اختصار سره مخ ته کېږدم، تر څو د هغو باطل پرستو په دروغو او تهمتونو اګاه شي چې هغوى د طواغيتو او کفارو سره د ولآء حمايت او دفاع له کبله په اسلامي دولت او د هغې په مجاهدينو، حاميانو او مناصرينو لګولي دي، په دې هدف چې عندالله زمونږ ذمه فارغه شي او دوى اينده په حق د باطل او په باطل د حق ګمان ونکړي.

﴿لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَن بَيِّنَةٍ وَيَحْيٰى مَنْ حَىَّ عَن بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾.

د الله تعالى باره کې زموږ عقيده

اوله عقيده:

موږ الله متعال د ذات او د جمله صفاتو په اعتبار سره يک تنها ګڼو په دې کې هېڅ قسم شريک او سيال نه لري نه په آسمانونو کې او نه په ځمکه کې.

په دې باندې قرآن کريم کې بې شمېره دلائل دي خو يو څو به اختصاراً ذکر کړو:

١ - په (سورة الاخلاص) کې الله تعالى فرمايي: ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (1) اللَّهُ الصَّمَدُ (2) لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ (3) وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌ (4)﴾.

ژباړه: ورته ووايه (اى نبي) هغه (چې تاسې يې په اړه پوښتئ هغه) الله دى، يوازې يو دى؛ الله هېچا ته اړ نه دى او ټول هغه ته اړ دي؛ له چا نه پيدا شوى او نه له هغه نه څوک پيدا شوى دي، او نشته د هغه هېڅ همصفته هېڅوک.

٢ - په (سورة الاسراء: ١١١) کې الله تعالى فرمايي:

﴿وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ وَلِىٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا﴾.

ژباړه: او ورته ووايه ټوله ثناء او ستاينه د هغه الله لپاره ده چې هغه نه څوك په ځوى توب سره نيولى دى، نه په باچاهى کې څوك ورسره

شريك دي، او نه هغه بېوسى دى چې څوك د هغه ملاتړ وي. او بيان کړه لويي د هغه كامله لويي.

٣ - په (سورة الفرقان: ٢) کې الله متعال فرمايي:

﴿الَّذِى لَهُۥ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ شَرِيكٌ فِى الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَىْءٍ فَقَدَّرَهُۥ تَقْدِيرًا﴾

ژباړه: (برکتونو والا) هغه ذات دى چې د آسمانونو او ځمکې د باچاهۍ څښتن دى، او څوك يې ځوى ندى نيولى او له هغه سره په باچاهۍ کې هېڅوك شريك نشته. هغه هماغه دى چې هر شى يې پيدا کړى، او بيا يې هغې ته اندازه مقرر کړې اندازه.

٤ - په (سورة يونس: ١٨) کې الله متعال فرمايي: ﴿وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَآءِ شُفَعَٰؤُنَا عِندَ اللَّهِ قُلْ أَتُنَبِّـُٔونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِى السَّمٰوٰتِ وَلَا فِى الْأَرْضِ سُبْحَٰنَهُۥ وَتَعَٰلَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ﴾

ژباړه: او دا خلك له الله پرته د هغه څه عبادت کوي چې نه ورته ګټه رسواى شي او نه تاوان. او دوى وايي چې دا د الله په وړاندې زمونږ سپارښتګر دي (نو دوى ته) ووايه آيا تاسې الله له هغې خبرې څخه خبروئ چې هغه ته نه په آسمانونو کې معلوم دي او نه په ځمکه کې؟ الله له هغه شرك څخه چې دوى يې کوي پاك دى او لوړ او پورته دى.

دوهمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې څنګـــه د الله ذات حقيقي دی مجازي، وهمي او خيالي نه دی داسې يې صفات هم حقيقي دي مجازي، وهمي او خيالي نه دي، نو چې څنګه يې د ذات کيفيت مونږ ته نه دی معلوم داسې يې د صفاتو له کيفيت څخه هم علم نه لرو او د دې بحث او تفتيش حرام ګڼــو.

ځکه دا به هغه وخت ممکن وی چې والعياذ بالله تعالی دغه دوه خبرې موجودې وی:

- اولــه خـــبره: يا الله ﷻ مثل لرلی او حال دا چی مونږ ږومبی عقيده کې صراحت وکړ چې الله متعال هېڅ قسم مثل سيال او هم صفته نه لري، که څوک په دې قائل وي چې الله مثل لري نو دا به نه وي مګر مشرک او کافر.

١ – دليل په دې د رب متعال دا کلام دی چې په (سُورَةُ الشّورىٰ: ١١) کې فرمايي: ﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾.

ژباړه: نشته، په مثل د هغه هېڅ شی او هغه د هر څه اورېدونکی او ليدونکی دی.

٢ – ﴿هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ① اللَّهُ الصَّمَدُ ② لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③ وَلَمْ يَكُن لَّهُۥ كُفُوًا أَحَدٌ ④﴾ (سورة الاخلاص)

ژباړه: ورته ووايه (ای نبي) هغه (چې تاسې يې په اړه پوښتئ هغه) الله دی، يواځې يو دی؛ الله هېچا ته اړ نه دی او ټول هغه ته اړ دي؛ نه له چا نه پيدا شوی او نه له هغه نه څوک پيدا شوی دی، او نشته د هغه هېڅ همصفته هېڅوک.

٣ - په (سور النساء: ١٧١) آيت کې الله متعال فرمايي: ﴿يَٰٓأَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُۥٓ أَلْقٰهَآ إِلٰى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِّنْهُ فَـَٔامِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِۦ وَلَا تَقُولُوا ثَلٰثَةٌ انتَهُوا خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلٰهٌ وٰحِدٌ سُبْحٰنَهُۥٓ أَن يَكُونَ لَهُۥ وَلَدٌ لَّهُۥ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفٰى بِاللَّهِ وَكِيلًا﴾.

ژباړه: ای اهل کتابو! په خپل دين کې افراط مه کوئ او الله ته له حقه پرته بله هېڅ خبره مه منسوبوئ. مسيح عيسی (عليه السلام) د مريم ځوی له دې پرته چې د الله يو پيغمبر او يو فرمان ؤ، نور څه نه ؤ چې الله مريم ته ولېږه او د الله له لوري يو روح ؤ (چې د مريم په رحم کې يې د ماشوم بڼه غوره کړه). نو تاسې پر الله او د هغه پر پيغمبرانو ايمان راوړئ، او مه وايئ چې (الله) "درې" ګونی دی، منع شئ! همدا ستاسې لپاره ډېره ښه ده، الله يواځې همدا يو الله دی. هغه له دې څخه لوړ دی چې کوم څوک د هغه ځوی اوسي، د آسمانونو او ځمکې ټول شيان د هغه ملکيت دی او د هغو د ساتنې څارنې لپاره يواځې هماغه کافي دی.

- دوهمه خبره: او يا به هغه وخت دا ممكن وى چې د الله متعال باره کې د چا علم احاطه کولى شواى، او حال دا چې په چا د مخلوق تعريف صادقيږي هغه د دې څخه عاجز دى.

دلائل په دې باندې دا دي:

١ - الله رب العالمين په (سُورَةُ طٰه: ١١٠) کې فرمايي: ﴿يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِۦ عِلْمًا﴾.

ژباړه: الله، د خلکو په وړاندې وروسته ټول حال باندې علم لري او خلك نه شي راګېرولى هغه لره په علم کې.

٢ - په (سُورَةُ الأنعَام: ١٠٣) کې الله متعال فرمايي:

﴿لَّا تُدْرِكُهُ ٱلْأَبْصَٰرُ وَهُوَ يُدْرِكُ ٱلْأَبْصَٰرَ وَهُوَ ٱللَّطِيفُ ٱلْخَبِيرُ﴾.

ژباړه: نه شي راګېرولى هغه (الله تعالى) لره سترګې (د مخلوقاتو) او هغه (الله تعالى) سترګې ګېرولى شي، هغه ډېر زيات باريك بين او باخبره دى.

دريمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې الله ﷻ چې څومره صفات ځان ته ثابت کړي او يا د هغه نبي ﷺ هغه ته ثابت کړي دا د الله تبارك وتعالى صفات ګڼو دا چې څنګه د هغه تبارك وتعالى د ذات او شان سره لائق وي هماغه ډول ايمان وربانديې لرو کيفيت يې الله ته سپارو حقيقت يې منو او

تعطیل په کې حرام ګڼو، چې دا دېته ویلی شي چې د الله تعالی د ټولو او یا هم د بعضو صفاتو څخه انکار وکړی شي.

تشبیه هم په کې حرامه ګڼو، چې دا دېته ویلی شي چې په مخلوق کې د چا سره تشبیه ورکړی شي په ټولو او یا هم په بعضو صفاتو کې.

تکییف هم په کې حرام ګڼو او دا دېته ویلی شي چې کیفیت یې بیان شي، لکه: داسې وویل شي والعیاذ بالله چې دغه فلانی صفت د الله داسې داسې دی.

په دې عقیده زمونږ دلایل هغه دا دی چې:

قرآن او سنت کې د الله متعال بې شماره ذاتي او فعلي صفات بیان شوي نه نبي کریم ﷺ او نه د هغه صحابه کرامو رضي الله عنهم د هغې د منلو څخه انکار کړی، نه یې ورته کیفیت بیان کړی، نه یې ورته د کوم مخلوق د صفت سره تشبیه ورکړې ده.

دې متعلق د یو څو أهل علمو أقوال د الفتوی الحمویة الکبری، باب أقوال الأئمة في صفات الله تعالی څخه ستاسو خدمت ته عرض کوم:

١ - الامام الأوزاعي رحمه الله:

موصوف فرمایي: «كنا والتابعون متوافرون نقول: إن الله تعالى ذكره فوق عرشه، ونؤمن بما وردت به السنة من صفاته.

ژباړه: مونږ او تابعين ټول په دې باندې معتقد يو دا وايو چې بېشکه الله چې لوړ دی يا هغه د عرش دپاسه دی او مونږ ايمان لرو په هر هغه څه چې سنت (احاديثو) وربانديې راتلل کړي د صفاتو د الله متعال څخه.

٢ - الإمام مالك.

٣ - الإمام سفيان الثوري.

٤ -الإمام الليث بن سعد رحمهم الله.

وليد بن مسلم رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: «سألت مالك بن أنس، وسفيان الثوري، والليث بن سعد، والأوزاعي عن الأخبار التي جاءت في الصفات؟ فقالوا: أمروها كما جاءت. وفي رواية: فقالوا: أمرها كما جاءت بلا كيف.

ژباړه: ما له مالك بن أنس، وسفيان الثوري،ليث بن سعد، او اوزاعي څخه د هغو احاديثو باره کې پوښتنه وکړه کوم چې د (الله د) صفاتو متعلق راغلي نو هغوی راته وويلې دا داسې وګرځوه لکه څنګه چې راغلي، او په بل روايت کې داسې دي چې هغوی وويل: دا داسې وګرځوه لکه څنګه چې راغلي بغير د کيفيت (بيانولو) څخه.

څلورمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې الله رب كريم د خپل ذات جلال او شان سره لائق ذاتي او فعلي صفات لري چې هر صفت د هغه په حقيقت باندې مبنى دى هېڅ قسم مجاز او تأويل ته په كې ضرورت نشته، چې يو څو له هغه

څخه په لاندې ډول دي:

- **النفس:** الله متعال نفس لري څنګه چې د هغه د شان سره موافق او مناسب وي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ – په (سورة المائدة: ١١٦) كې الله متعال فرمايي: ﴿... تَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِى وَلَآ أَعْلَمُ مَا فِى نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنتَ عَلَّٰمُ الْغُيُوبِ﴾.

ژباړه: ته پوهېږې (اى الله) پر هغه څه چې زما په زړه كې دي او زه پر هغه څه نه پوهېږم چې ستا په نفس كې دي. ته خو پر ټولو پټو حقايقو عالم يې.

٢ – په (سورة طه: ٤١) كې الله ﷻ فرمايي: ﴿وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِى﴾.

ژباړه: ما ته د خپل نفس (ځان) لپاره غوره كړى يې.

٣ – په (سورة ال عمران: ٣٠) كې الله تعالى فرمايي: ﴿وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُۥ وَاللَّهُ رَءُوفٌۢ بِالْعِبَادِ﴾.

ژباړه: او الله تاسې له خپله ځانه وېروي او الله په خپلو بندګانو ډېر زيات شفقت كوونكى دى.

۴ - (سورة الأنعام: ۵۴): ﴿وَإِذَا جَآءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ﴾.

ژباړه: كله چې تا ته هغه خلك راشي چې زمونږ پر آيتونو ايمان لرونكي دي، نو هغوى ته ووايه: "پر تاسې دې سلام وي او ليكلى ستاسو رب په خپل ځان باندې رحمت (ستاسو لپاره)...

- **الــيدين:** الله سبحانه وتعالى دوه لاسونه لري او دواړه لاسونه د هغه ښي لاسونه دي.

دلائل ورباندې دا دي:

۱ - په (سورة المائدة: ۶۴) كې الله متعال فرمايي:

﴿وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ وَلُعِنُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ يَشَآءُ﴾.

ژباړه: يهوديان وايي: د الله لاس تړل شوى دى، وتړل شول د دوى لاسونه. او پر دوى لعنت ووربېده، د دې بې ځايه او ناوړه وينا په اساس چې دوى يې كوي. د الله لاسونه ازاد دي، څنګه يې چې خوښه شي.

۲ - عبد الله بن عمرو ﵁ فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: «إن المقسطين عند الله على منابر من نور، عن يمين الرحمن ﷻ، وكلتا يديه يمين، الذين

يعدلون في حكمهم وأهليهم وما ولوا.

ژباړه: بېشکه عدل کوونکي به د الله په نزد د نور په ممبرونو باندې د رحمان ذات ښي طرف ته وي او دواړه لاسونه د هغه ښي لاسونه دي دا هغه خلک دي چې عدل کوي په فيصلو کې، او په خپل أهل کې، او په هغو کې چې دوی ته نزدې وي (صحيح مسلم باب فضيلة الإمام العادل .... رقم الحديث: ١٨٢٧).

- **اصابع انامل**: دا چې کله الله تبارك وتعالى لاس ثابت شو نو دغه ډول په احاديثو کې هغه ته ګوتې هم ثابتې دي الله متعال د خپل شان او جلال سره لايق ګوتې لري.

دلايل وربandې دا دي:

١ - عن عبد الله رضي الله عنه، قال: جاء حبر من الأحبار إلى رسول الله ﷺ فقال: يا محمد إنا نجد: أن الله يجعل السموات على إصبع والأرضين على إصبع، والشجر على إصبع، والماء والثرى على إصبع، وسائر الخلائق على إصبع، فيقول أنا الملك، فضحك النبي ﷺ حتى بدت نواجذه تصديقا لقول الحبر، ثم قرأ رسول الله ﷺ : {وما قدروا الله حق قدره، والأرض جميعا قبضته يوم القيامة، والسموات مطويات بيمينه، سبحانه وتعالى عما يشركون}.

ژباړه: د يهودو يو عالم رسول الله ﷺ ته راغی او ويې فرمايل: ای محمده مونږ (په تورات کې) دا مونده کوو چې الله به آسمانونه په يوه ګوته کېږدي او ځمکې به په بله ګوته کېږدي او اونې به په بله ګوته کېږدي اوبه او لمده بله به په بله ګوته کېږدي او نور ټول مخلوقات به په بله ګوته کېږدي او او وبه وايي: چې زه بادشاه يم، نو نبي ﷺ وخندل ترديې چې دننه غاښونه يې ښکاره شو د وجې د تصديق (ريښتيا ګڼلو نه) د خبر د خبرې، بيا رسول الله ﷺ دا آيت كريمه ولوسته: (ژباړه: او دوی احترام نه دی کړی د الله لائق احترام) (صحيح البخاري باب قوله: {وما قدروا الله حق قدره} رقم الحديث: ۴۸۱۱، وباب قول الله تعالي "لما خلقت بيدي" رقم الحديث: ۷۴۱۴، صحيح مسلم كتاب صفة القيامة والجنة والنار، رقم الحديث: ۲۷۸۶).

- **تـــكلـــم:** دغه ډول بل صفت د الله تعالی دا دی چې: هغه خبرې کوي او خبرې يې حقيقي خبرې دي څنګه چې د هغه د شان سره لائق خبرې دي.

دليل په دې باندې ټول قرآن او هغه احاديث چې هغې کې رسول الله ﷺ قال الله تعالی فرمايلي دي، خو بيا هم که څوک مزيد صراحت غواړي نو هغه دا دی:

١ - په (سورة البقرة: ٢٥٣) کې الله متعال فرمايي:

﴿تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِّنْهُم مَّن كَلَّمَ اللَّهُ﴾.

ژباړه: دې پیغمبرانو ته (چې زمونږ له لورې د انسانانو د هدايت وظيفه ورسپارلی شوېده) مونږ يو ته پر بل باندې لوړتيا او فضيلت وربخښلی دی. له دوی څخه ځيني داسې ول چې الله په خپله خبرې ورسره کړيدي.

٢ - په (سورة النساء: ١٦٤) الله متعال فرمايي: ﴿وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَٰهُمْ عَلَيْكَ مِن قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا﴾.

ژباړه: او مونږ پر هغو پيغمبرانو هم وحې نازله کړې چې د هغو يادونه مو له دې څخه مخکې تا ته کړېده، او پر هغو پيغمبرانو هم چې د هغو يادونه مو تاته نه ده کړې، الله له موسیﷺ سره خبرې کړيدي په خبرو کولو سره.

٣ - په (سورة الأعراف: ١٤٣) کې الله متعال فرمايي:

﴿وَلَمَّا جَآءَ مُوسَىٰ لِمِيقَٰتِنَا وَكَلَّمَهُۥ رَبُّهُۥ﴾.

ژباړه: او کله چې هغه زمونږ په ټاکلې نيټه راورسيد او د هغه رب ورسره خبرې وکړې.

- **قـــدم:** الله تبارک وتعالی قدم (پښه) هم لري د دې اثبات هم په
- صحيح احاديثو کې رسول الله ﷺ هغه ته کړی دی.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - عن أنس رضي الله عنه، عن النبي ﷺ قال: " يلقى في النار وتقول: هل من مزيد، حتى يضع قدمه، فتقول قط قط.

ژباړه: په اور کې به (خلک) ورغورځولی شي او جهنم به وايي چې نور زيات نشته؟ تردې چې الله به خپل قدم وربانديې کېږدي نو جهنم به ووايي قط قط (يعني د ډکوالي له وجې به اولتي وکړي)(صحيح البخاري ، رقم الحديث: ٤٨٤٨ -٤٨٤٩- ٤٨٥٠).

٢ - او د صحيح مسلم روايت کې الفاظ داسې دي: حتى يضع الله، تبارك وتعالى، رجله، تقول: قط قط قط، فهنالك تمتلئ، ويزوى بعضها إلى بعض.

ژباړه: (جهنم به نور خلک غواړي) تردې چې الله عزوجل خپله پښه وربانديې کېږدي نو جهنم به قط قط ووايي نو دغه وخت به جهنم ډک شي او ځنډې به يې خپلو کې راچيتې شي. (رقم الحديث: ٤٨٤٦ -٢٨٤٨)

٣ - (التوحيد لابن خزيمه باب: ذكر إثبات الرجل لله عز وجل وإن رغمت أنوف المعطلة الجهمية، رقم الحديث: ٢٠٨)

- **حـــب:** محبت هم د الله تعالى صفت دی هغه محبت کوي د بنده کانو سره.

دلائل په دې باندې دا دي:

١ – په (سورة البقرة: ٢٢٢) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّبِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ}.

ژباړه: بېشکه الله محبت کوي د توبه ويستونکو سره او محبت کوي پاکانو سره.

٢ – په (سورة آل عمران: ٣١) کې فرمايي: {قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: خلکو ته ووايه (ای نبي) که تاسې په رښتيا له الله سره مينه لرئ، نو زما د پيروی لاره غوره کړئ؛ الله به ستاسې سره مينه وکړي او ستاسې خطاوې به در وبخښي. هغه ډېر ښه بخښونکی او د رحمت څښتن دی.

٣ – په(سورة المائدة: ١٣) کې الله ﷻفرمايي: {إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ}.

ژباړه: بېشکه الله محبت کوي د نېکي کوونکو سره.

٤ – په (٤٢) نمبر آيت کې فرمايي: {إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ}.

ژباړه: بېشکه الله محبت کوي د عدالت کوونکو سره.

٥ – په (٥٤) نمبر آيت کې فرمايي:

{فَسَوْفَ يَأْتِى اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ}.

ژباړه: پس زر دى چې الله به نور ډېر داسې خلك پيدا كړي چې الله د هغوى سره محبت كوي او هغوى د الله سره محبت كوي.

۶ - په (۹۳) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي: {وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ}.

ژباړه: او الله محبت كوي د نېكي كوونكو سره.

۷ - په (سورة التوبة: ۴) كې الله متعال فرمايي: {إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ}.

ژباړه: بېشكه الله د پرهېزګارانو سره محبت كوي.

۸ - په (۷) نمبر آيت كې فرمايي: {انَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ}.

ژباړه: بېشكه الله د پرهېزګارانو سره محبت كوي.

۹ - په (۱۰۸) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي: {وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ}.

ژباړه: او الله پاكي كوونكو سره محبت كوي.

۱۰ - په (سورة الحجرات: ۹) كې الله متعال فرمايي:

{إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ}.

ژباړه: بېشكه الله محبت كوي د عدالت كوونكو سره.

- **الـغـضــب:** الله تعالى غضب كوي ځكه غضب هم د الله صفت دى په نافرمانو بنده ګانو غضب كوي.

دلائل وربانديې دا دي:

۱ - په (سورة البقرة: ۶۱) كې الله متعال فرمايي:

{وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِـَٔايٰتِ اللَّهِ}.

ژباړه: او دوی اخته شو په غضب د الله له طرف نه دا ځکه چې دوی د الله په آیتونو کفر کولو.

٢ - په (سورة ال عمران: ١١٢) کې الله متعال فرمايي: {وَبَآءُو بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكَنَةُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ اللَّهِ}.

ژباړه: او دوی ککړ شو په غضب د الله له طرف نه او ووهل شوه به دوی باندې ابدي محتاجي دا ځکه چې دوی وو چې کفر کولو په آیتونو د الله.

٣ - په (سورة النساء: ٩٣) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُۥ جَهَنَّمُ خَٰلِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُۥ وَأَعَدَّ لَهُۥ عَذَابًا عَظِيمًا}.

ژباړه: او څوك چې کوم مؤمن په قصد ووژني، نو د هغه سزا جهنم دی چې په هغه کې به د تل لپاره استوګن وي، پر هغه د الله غضب او لعنت دی او الله د هغه لپاره لوی عذاب تیار کړی دی.

٤ - په (سورة المائده: ٦٠) کې الله متعال فرمايي:

{من لعنه الله وَغَضِبَ عَلَيْهِ}.

ژباړه: هغه کسان دي چې الله وربانديې لعنت کړی دی، او غضب يې وربانديې کړی دی.

٥ - په (سورة النور: ٩) کې الله متعال فرمايي:

{وَالْخَمِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَآ إِن كَانَ مِنَ الصَّدِقِينَ}.

ژباړه: او په پنځم ځل کې ووايي چې پر هغې باندې دې د الله غضب وي، که هغه (يعني ميړه يې) (په خپل تور ويلو کې) رښتينى وي.

او دغه ډول نورهم په بې شمېره آيتونو او احاديثو کې د دې اثبات شوى دى .مزيد دلائل په دې باندې وګورئ:

۶ -(سنن الدارمي، باب: في الغيرة، حديث رقم: ۲۲۷۲.)

۷ -(سنن ابى داود، باب: في الخيلاء في الحرب، رقم الحديث: ۲۶۵۹)

- **الــرضـــاء:** دغه ډول رضا هم د الله متعال صفت دى الله متعال رضا لري او حقيقي رضا لري چې کيفيت يې الله ته سپارو او په ظاهر يې ايمان لرو.

دلائل ورباندې دا دي:

۱ - په (سورة المائدة: ۳) کې الله متعال فرمايي:

{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِى وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَٰمَ دِينًا}.

ژباړه: نن ورځ ما تاسو ته ستاسو دين مكمل كړ او پر تاسو مې خپل نعمت پوره كړ او تاسو ته راضي شوم په اسلام باندې د دين په اعتبار سره.

۲ - په (۱۱۹) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{رَّضِىَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ}.

ژباړه: الله له هغو څخه راضي شو او هغوی له الله څخه راضي شول، همدا لويه کاميابي ده.

٣ - په (سورة التوبة: ١٠٠) کې الله متعال فرمايي:

{وَالسَّبِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَنٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ}.

ژباړه: او هغه مهاجرين او انصار چې تر ټولو د مخه د ايمان بلنې ته په لبيك ويلو کې وړاندې شول، دغه راز هغه کسان چې وروسته له نېکۍ او رښتينولۍ سره په هغو پسې راغلل؛ الله له هغو څخه راضي شو او هغوی د الله څخه راضي شول،او الله د هغو لپاره داسې باغونه (جنتونه) تيار کړيدي، چې لاندې به يې ويالې بهيږي او هغوی به پکې د تل لپاره اوسيږي، همدا ډېره لويه کاميابي ده.

٤ - په (سورة طه: ١٠٩) کې الله متعال فرمايي:

{يَوْمَئِذٍ لَّا تَنفَعُ الشَّفَعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا}.

ژباړه: او په دغه ورځ به شفاعت په درد نه خوري، مګر دا چې چا ته الرحمان د هغه اجازه ورکړې او د هغه د خبرې په اورېدلو راضي شي.

٥ - په (سورة البينة: ٨) کې الله متعال فرمايي: {جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَرُ خَلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ

ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ}.

ژباړه: د هغو بدله د هغو د رب په وړاندې په تلپاتې جنتونو کې اوسېدل دي، د هغو (جنتونو) لاندې به ويالې بهېږي، په هغو کې به د تل لپاره ژوند کوي، الله تعالیٰ له هغو څخه راضي شوی او هغوی له الله څخه راضي شوي دي، دا ټول د هغه چا لپاره دي چې د خپل رب څخه يې وېره کړي وي.

۶ - په (سورة المجادلة: ۲۲) کې الله متعال فرمايي:

{رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَآ إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.

ژباړه: الله له دوی څخه راضي شو او دوی له الله څخه راضي شول، دوی د الله د ګوند خلک دي، خبر دار اوسئ! همدا د الله د ګوند کسان بري موندونکي دي!

۷ - په (سورة الفتح: ۱۸) کې الله متعال فرمايي:

{لَّقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَٰبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا}.

ژباړه: په يقيني ډول الله له مؤمنانو څخه راضي شو، کله چې هغوی له ونې لاندې ستا سره بيعت کاوه، د هغو د زړونو حال هغه ته معلوم دی، لدې امله يې پر هغو ډاډينه نازله کړه او هغو ته يې په انعام کې نږدې

برى (فتح) ورکړه.

- **الـضـحــك:** الله تبارك وتعالى د خندا صفت هم لري خندا کوي او دا يې حقيقي صفت دی.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - عن أبي هريرة أن الناس قالوا ... فيقول: أي رب، لا أكونن أشقى خلقك فلا يزال يدعو حتى يضحك الله منه، فإذا ضحك منه، قال له: ادخل الجنة.

ژباړه: نو دا کس به ووايي ای ربه زه دې ستا په مخلوقاتو کې بدبخت ونه ګرځم نو تل به دعاء کوي تردې چې الله به وخاندي د ده دعاء څخه پس چې کله وخانديې په ده بانديې نو ده ته به ووايي چې جنت ته ننوځه.

(صحيح البخاري باب: قول الله تعالى: {وجوه يومئذ ناضرة إلى ربها ناظرة} رقم الحديث: ٧٤٣٧).

٢ - (باب: الكافر يقتل المسلم،.... رقم الحديث: ٢٨٢٦)

٣ - (باب: فضل السجود، رقم الحديث: ٨٠٦)

٤ - او صحيح مسلم باب: معرفة طريق الرؤية رقم الحديث: ٢٩٩؛ باب: بيان الرجلين يقتل.... رقم الحديث: ١٢٨، و كذا: ١٢٩،

٥ - وعن أبي هريرة، قال: قال رسول الله ﷺ " يضحك الله لرجلين، أحدهما يقتل الآخر، كلاهما يدخل الجنة.

ژباړه: رسول الله ﷺ وفرمايل: الله هغو دوه كسانو ته خاندي چې بل لره قتل كړي او بيا دواړه جنت ته داخل شي (يعني قاتل هم مسلمان شي). (التوحيد لابن خزيمه: ۲/۵۷۲).

- **الـرحـمــة:** الله تعالى رحمت لري رحمت هم د الله صفت دى څنګه چې د هغه د ذات سره لايق او مناسب دى.

دلائل وربانډې دا دي:

۱ - په (سورة ال عمران: ۱۰۷) كې الله متعال فرمايي:

{وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِى رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ}.

ژباړه: بهر حال هغه خلك چې سپين ځلېږي مخونه د هغوى نو هغوى به په رحمت د الله كې همېش وي.

۲ - په (سورة الانعام: ۵۴) كې الله متعال فرمايي:

{وكَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ}.

ژباړه: او ليكلى ستاسو رب پر ځان خپل رحمت (كول ستاسې لپاره).

۳ - دغه ډوّل په (۱۳۳) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{وَرَبُّكَ الْغَنِىُّ ذُو الرَّحْمَةِ}.

ژباړه: ستا رب بې نيازه او د رحمت خاوند دى.

۴ – او دغه ډوّل په (۱۴۷) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي: {فَإِن كَذَّبُوكَ فَقُل رَّبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وٰسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُۥ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ}.

ژباړه: پس که هغوی تا درواغجن وګڼي، نو ورته ووايه چې: ستاسي رب د فراخ رحمت خاوند دی او نه شي واپس کېدی عذاب د هغه د مجرم قوم څخه.

٥ - په (سورالزمر: ٥٣) کې الله متعال فرمايي:

{قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰٓى أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُۥ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ}.

ژباړه: ووايه (ای پيغمبره) زما هغو (مؤمنو) بندګانو ته، چې پر خپلو ځانونو يې تېرى کړى دی، دا ورته ووايه: د الله د رحمت څخه مه ناهيلې کېږئ؛ په يقيني ډول الله ټولې ګناوې بخښي؛ هغه ښه بخښونکى او مهربان دی.

او دغه ډول بې شمېره نورو آيتونو او احاديثو کې هم د دې اثبات شوی چې دا د هغې څخه کافي دي.

- **الــعــذاب:** الله تعالى عذاب هم لري دا هم د الله اختياري صفت دی چې چا ته وغواړي عذاب ورکوي او که څوک وغواړي په خپل فضل سره هغه له دې څخه بچ ساتي.

په دې هم کتاب او سنت ک ډېر دلائل دي خو څو به ذکر کړم:

١ - په (سورة البقرة: ١٦٥) کې الله متعال فرمايي:

{وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ}.

ژباړه: او بېشکه الله د ډېر سخت عذاب والا دی.

۲ - په (سورة الحجر) کې الله متعال فرمايي: {وَأَنَّ عَذَابِى هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ} .ژباړه: او بېشکه زما عذاب هماغه دردناک عذاب دی.

۳ - په (سورۀ الغاشية: ۲۴) کې الله متعال فرمايي:

{فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ}.

ژباړه: پس الله به هغه ته عذاب ورکړي لوی عذاب!

• **الـوجــه:** الله متعال مخ لري، او څنګه چې د هغه د ذات شان او جلال سره لايق دي هماغسې مخ لري مونږ يې په ظاهر ايمان لرو کيفيت يې الله ته سپارو.

دلائل ورباندې دا دي:

۱ - په (سورة البقرة: ۱۱۵) کې الله متعال فرمايي:

{وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وٰسِعٌ عَلِيمٌ}.

ژباړه: او خاص د الله لپاره دی مشرق او مغرب ټول پس هر طرف چې تاسو مخه کړئ هغې طرف د الله مخ دی بېشکه الله د ډېرې پراختيا خاوند او په هر څه علم لرونکی دی.

۲ - دغه ډول په (۲۷۲) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَآءَ وَجْهِ اللَّهِ}.

ژباړه: او تاسو نه خرچ کوئ مګر د الله د مخ د لټون لپاره.

٣ - په (سورة الانعام: ٥٢) کې الله متعال فرمايي:

{وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۥ}.

ژباړه: او ونه شړې هغه خلك چې شپه او ورځ خپل رب ته لاس په دُعاء دي او په دې سره دهغه مخ (ليدل) غواړي.

٤ - په (سورة الرعد: ٢٢) کې الله متعال فرمايي:

{وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَآءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ}.

ژباړه: او هغه خلک چې هغوی صبر کړی لپاره د لټون د مخ د الله.

٥ - په (سورة الكهف: ٢٨) کې الله متعال فرمايي:

{وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِىِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۥ}.

ژباړه: او صبر (ملګری) كه ځان (زړه) خپل د هغه چا سره چې هغوی سحر او مابښام د رب ښخه دعاوې غواړي اراده لري (په دې سره) د مخ د هغه.

٦ - په (سورة القصص: ٨٨) کې الله متعال فرمايي: {وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلٰهًا ءَاخَرَ لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۥ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ}.

ژباړه: او له الله سره کوم معبود مه را بله. له هغه پرته بل هیڅ معبود نشته هر شی هلاک کېدونکی دی مګر مخ د هغه اختيار د فيصلې د هغه دی او همده طرف ورګرځېدل دي.

٧ - په (سورة الرحمان: ٢٧) کې الله متعال فرمايي:

{وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَٰلِ وَالْإِكْرَامِ}.

ژباړه: او باقي به پاتې وي مخ د رب ستا چې د جلال او عزت خاوند دی.

- **السميع والبصير:** الله متعال اورېدل هم کوي، او ليدل هم کوي، دا هم په خپل حقيقت حمل دی کيفيت يې د متشابهاتو د جملې څخه دی الله ته سپارل کېږي.

دلائل وربانديې بې حده زيات دي يو څو د هغې څخه دا دي:

١ - په (سورة الشورى: ١١) کې الله متعال فرمايي:

{فَاطِرُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُم مِّنْ أَنفُسِكُمْ أَزْوَٰجًا وَمِنَ الْأَنْعَٰمِ أَزْوَٰجًا يَذْرَؤُكُمْ فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}.

ژباړه: د آسمانونو او ځمکې پيدا کوونکی دی پيدا کړي يې دي تاسې ته ستاسو له خپل جنس څخه جوړې او همداسې يې په څارويو او ځناورو کې هم (د همغو همجنس) جوړې پيدا کړي، همداسې خورئ تاسې په هغې کې نشته په مثل د هغه هيڅ شی او هغه د هر څه اورېدونکی او ليدونکی دی.

٢ - په (سورة الغافر: ٢٠) کې الله متعال فرمايي:

{وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}.

ژباړه: او الله به په حق فيصله وكړي. پاتې شول هغه چې (دغه مشركان يې) د الله څخه پرته بولي، هغوی د هېڅ شي فيصله كوونكي هم نه دي. بېشكه همدا الله د هر څه اورېدونكی او ليدونكی دی.

٣ – دغه ډول په (٥٦) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُۥ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}.

ژباړه: پس پناه وغواړه په الله باندې بېشكه هغه ښه اورېدونكی او ښه ليدونكی دی.

٤ – په (سورة الاسراء: ١) كې الله متعال فرمايي:

{سُبْحَٰنَ الَّذِىٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِى بَٰرَكْنَا حَوْلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنْ ءَايَٰتِنَآ إِنَّهُۥ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}.

ژباړه: پاكي ده هغه ذات ته چې يوه شپه كې يې خپل بنده له مسجد حرام څخه تر هغه لرې (اقصى) مسجد پورې بوته، هغه چې د هغه چاپېريال مو بركتي كړی دی، د دې لپاره چې خپلې ځينې نښانې پرې وګورو په حقيقت كې هماغه (الله) د هر څه اورېدونكی او ليدونكی دی.

- **اتيــان او مــجـيئت:** يعنې الله تبارک وتعالى راتلل هم كوي، دا هم د الله متعال فعلي اختياري صفت دی حقيقت يې الله ته معلوم دی په ظاهر يې ايمان واجب ګڼو.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - په (سورة الفجر: ٢٢) كې الله متعال فرمايي:

{وَجَآءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا}.

ژباړه: او رابه شي رب ستا خپل او ملائک پداسې حال کې چې صف صف به ولاړ وي.

٢ - عن أبى هريرة عن رسول الله ﷺ ... فيأتيهم الله فيقول: أنا ربكم، فيقولون هذا مكاننا حتى يأتينا ربنا، فإذا جاء ربنا عرفناه، فيأتيهم الله فيقول: أنا ربكم، فيقولون: أنت ربنا.

ژباړه: پس دوى ته به الله خپله راشي ورته به ووايي: زه ستاسو رب يم دوى به ورته ووايي دا زموږ ځاى دى تردې چې زموږ رب موږ ته راشي پس چې كله زموږ رب راشي موږ هغه پېژنو نو پس الله به ورته راشي نو ورته به وايي زه ستاسو رب يم دوى به ورته ووايي هو! ته زموږه رب يې.

(صحيح البخاري، باب: فضل السجود، رقم الحديث: ٨٠٦).

٣ - وكذا فى (صحيح مسلم، باب: معرفة طريق الرؤية، رقم الحديث: ١٨٢).

٤ - عن أبى هريرة عن النبي ﷺ... إذا جمع الله الأولى والأخرى، يوم القيامة، جاء الرب تبارك وتعالى إلى المؤمنين، فوقف عليهم والمؤمنون على كوم ، فقالوا: لعقبة ما الكوم؟

قال: المكان المرتفع، فيقول: هل تعرفون ربكم؟

ژباړه: چې کله الله ړومبني او وروستني راجمع کړي د قيامت په ورځ رب تبارک وتعالى به مؤمنانو ته راشي دوى باندې به اودرېږي او مؤمنان به په کوم باندې وي صحابه وو پوښتنه وکړه کوم څه ته وايي نبي ﷺ وفرمايل: کوم پورته ځاى ته وايي نو الله به ورته ووايي تاسو خپل رب پېژنئ؟

(التوحيد لابن خزيمة: ٢/٥٧٥، رقم الحديث: ٥٧٥).

٥ - وكذا (الرؤية للدارقطني: صــ ١٢٤، رقم الحديث: ٢٢).

- **الــكـــرسى:** الله کرسي لري، کرسي د هغه د قدمونو ځاى دى.

دلائل په دې باندې هغه دا دي:

١ - په (سورة البقرة: ٢٥٥) کې الله متعال فرمايي:

{وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَٰوٰتِ وَٱلْأَرْضَ وَلَا يَـُٔودُهُۥ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ}.

ژباړه: فراخه ده کرسي د الله د آسمانونو او ځمکو څخه او نه ستړى کوي الله لره ساتنه د آسمانونو او ځمکو او هغه لوړ او لوى دى.

٢ - عن أبي ذر الغفاري ... ما السماوات السبع في الكرسي إلا كحلقة ملقاة بأرض فلاة، وفضل العرش على الكرسي كفضل تلك الفلاة على تلك الحلقة.

ژباړه: نبيﷺ فرمايي: نه دي آسمانونه اوه واړه د كرسى په مقابل كې لكه يو حلقه (بنګړى) چې په صحرا كې وي او لوى والى د عرش په كرسى لكه لوى والى د دغه صحرا ځمكې په دغه بنګړي باندې ..... (العرش وماروي فيه لابن أبي شيبة، رقم الحديث: ٥٨؛ العرش للذهبي: ١/٣٢٩).

شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله فرمايي:

"الكرسي ثابت بالكتاب والسنة وإجماع السلف"

ژباړه: كرسي په كتاب سنت او اجماع د امت باندې ثابته ده (مجموع الفتاوى: ٥٨٤/٦).

دا او دېته ورته جمله هغه صفات چې الله متعال خپله ځانته ثابت كړي او يا هم ورته نبي كريم صلى الله عليه وسلم ثابت كړي دا به ټول حقيقي وي هېڅ قسم انكار، تأويل او تكييف او يا تشبيه او تمثيل به په كې روا نه وي، د دې باره كې چې د صحابه كرامو تابعينو او جمله سلف صالحو كوم اعتقاد وو هماغه به د هر مسلمان عقيده وي.

مشهور محدّث علامه امام ابن خزيمه رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: فنحن وجميع علمائنا من أهل الحجاز وتهامة واليمن، والعراق والشام ومصر، مذهبنا: أنا نثبت لله ما أثبته الله لنفسه، نقر بذلك بألسنتنا، ونصدق ذلك بقلوبنا، من غير أن نشبه وجه خالقنا بوجه أحد من المخلوقين، عز ربنا عن أن يشبه

المخلوقين، وجل ربنا عن مقالة المعطلين، وعز أن يكون عدما كما قاله المبطلون، لأن ما لا صفة له عدم، تعالى الله عما يقول الجهميون الذين ينكرون صفات خالقنا الذي وصف بها نفسه في محكم تنزيله، وعلى لسان نبيه محمد ﷺ.

ژباړه: مونږ او د ټول اهل علمو د حجاز، تهامه، یمن، عراق، شام او مصر والا دا مذهب دی چې مونږ هغه څه الله ته ثابتوو چې څه هغه ځان ته ثابت کړي په دې باندې مونږ په خپلو ژبو اقرار کوو او په زړونو کې یې تصدیق کوو، په غیر له دې چې مونږ دې مخ د خپل خالق د کوم مخ د مخلوق سره مشابه کړو، عزتمند دی رب زمونږ له دې څخه چې هغه د مخلوق سره مشابه کړی شي او لوړ دی رب زمونږ د جهمیه و د مقالې (ګمان او عقیدې) څخه، او قوي دی له دې چې دا دې عدم وګرځي لکه څنګه چې باطل پرست وایي ځکه څه شی چې صفت نه لري هغه عدم (نشت) وي، نو لوړ دی رب زمونږ له دې نه چې جهمیه یې وایي هغه جهمیه چې زمونږ د خالق د صفاتو څخه انکار کوي، هغه چې هغه ورباندې په خپل محکم نازل شوي کتاب کې خپل ځان موصوف کړی او یا یې د خپل نبي ﷺ په ژبه باندې ځان موصوف کړی دی.

(التوحيد لإبن خزيمة: ٢٧/١).

پنځمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې الله متعال د ذات په اعتبار سره په عرش باندې پورته او د علم، قدرت، تصرف او سلطنت په اعتبار سره يې په هر ځاى کې ګڼو.

دلايل په دې باندې د قرآ ن کريم دا اوه (٧) آيتونه دي:

١ - په (سورة الأعراف: ٥۴) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ}.

ژباړه: بېشکه رب ستاسو الله دى هغه چې آسمانونه او ځمکې يې په شپږ ورځو کې پيدا کړي او بيا له هغې وروسته په عرش باندې پورته شو.

٢ - په (سورة يونس: ٣) کې الله متعال فرمايي: {إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ}.

ژباړه: بېشکه رب ستاسو الله دى هغه چې آسمانونه او ځمکې يې په شپږ ورځو کې پيدا کړي او بيا له هغې وروسته په عرش باندې پورته شو.

٣ - په (سورة الرعد: ٢) کې الله متعال فرمايي:

{اللَّهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ}.

ژباړه: الله هغه ذات دی چې آسمانونه يې له ستنو پرته همداسې درولي دي، تاسې يې په خپله وینئ. بیا له هغې بعد پر عرش پورته شوی.

۴ - په (سورة طه: ۵) کې الله متعال فرمايي:

{الرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى}.

ژباړه: رحمان ذات په عرش پورته شوی دی.

۵ - په (سورة الفرقان: ۵۹) کې الله متعال فرمايي:

{الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمٰنُ فَسْـَٔلْ بِهِۦ خَبِيرًا}.

ژباړه: الله هغه ذات دی چې آسمانونه او ځمکې او هغه څه چې د دې ترمنځه دي دا يې په شپږ ورځو کې پیدا کړل او بیا له هغې وروسته په عرش باندې پورته شو دا رحمان ذات دی د چا علم لرونکي څخه پوښتنه وکړه.

۶ - په (سورة السجدة: ۴) کې الله متعال فرمايي:

{اللَّهُ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِىٍّ وَلَا شَفِيعٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ}.

ژباړه: الله هغه ذات دی چې پیدا يې کړل آسمانونه او ځمکه او ټول هغه څه چې د آسمانونو او ځمکې په منځ کې دي. بیا هغه پر عرش باندې پورته شو نشته تاسو ته بغير له هغه څخه څه دوست او سفارشي ایا

تاسو نصیحت نه اخلئ؟

۷ - په (سورة الحدید: ۴) کې الله متعال فرمایي:

{هُوَ الَّذِى خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِى سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ}.

ژباړه: الله همغه ذات دی چې آسمانونه او ځمکه یې په شپږو ورځو کې پیدا کړل؛ او بیا له هغې وروسته پر عرش باندې پورته شو.

دا د عرش متعلق د قرآن نصوص دي د دې نه بغیر په بې شمېره احادیثو کې هم د عرش یادونه شویده چې الله عرش لري او دا د الله د سلطنت تخت دی او الله په دې باندې پورته شوی دی څنګه چې د هغه د شان جلال او مقام سره لایق وي، کیفیت یې هېڅ مخلوق ته نه دی معلوم او همدا د اهل السنة والجماعة عقیده ده.

په دې د یو څو أهل علمو أقوال ملاحظه کړئ:

۱ - الشیخ الأصبهاني، اوأبو بکر البیهقي، د یحیی بن یحیی څخه نقل کړي چې هغه فرمایي: کنا عند مالك بن أنس، فجاء رجل، فقال: یا أبا عبد الله {الرحمن علی العرش استوی} کیف استوی؟، فأطرق مالك برأسه حتی علاه الرحضاء ثم قال: «الاستواء غیر مجهول، والکیف غیرمعقول، والإیمان به واجب، والسؤال عنه بدعة، وما أراك إلا مبتدعا، ثم أمر به أن یخرج.

ژباړه: مونږ د امام مالکرحمه الله سره ناست وو چې یو سړی راغی هغه {الرحمن على العرش استوى} آیت ولوست بیا یی وویل: ای ابو عبدالله! الله څنګه استوی کړې؟

امام مالک رحمه الله خپل سر وځانډه تردې چې ټول خولو لوند کړ، بیا یې وویل: استواء د الله معلومه ده، نامعلومه نه ده، کیفیت یې په عقل نشي معلومېدی ایمان ورباندې واجب دی، پوښتنه د دې د کیفیت دا بدعت ده او زه نه وینم تا لره مګر بدعتي بیا یې امر وکړ او دغه کس وویستل شو (له مجلس څخه).

٢ – الإمام هشام بن عبيد الله الرازي رحمه الله ، هشام بن عبيد الله الرازي د محمد بن الحسن، چې د الرّي قاضي وو، هغه یو کس د جهمیت د اعتقاد په وجه بندي کړی وو نو هغه چې توبه وویستله نو بیا هشام ته راوستلی شو د دې لپاره چې خوشې یې کړي، نو ویې ویل: ټول حمد د الله دی چې ما توبه وویسته نو بیا ورڅخه هشام امتحان واخیسته نو ورته یې وفرمایل:

أتشهد أن الله على عرشه بائن من خلقه؟ فقال: أشهد أن الله على عرشه، ولا أدري ما بائن من خلقه. فقال: (ردوه إلى الحبس، فإنه لم يتب) .

ژباړه: آیا ته دا ګواهي ورکوې چې الله په عرش دی او د مخلوق څخه جدا دی؟ نو هغه وویل: زه ګواهي ورکوم چې الله په عرش دی خو نه

پوهېږم په هغه څه چې د خلکو څخه جدا دی، نو هشام وفرمایل: واپس يې زندان ته واچوئ ده توبه نه ده ويستلې!

٣ - يحيى بن معاذ الرازي رحمه الله، موصوف فرمايي: «إن الله على العرش بائن من الخلق، وقد أحاط بكل شيء علما، وأحصى كل شيء عددا، لا يشك في هذه المقالة إلا جهمي رديء ضليل، وهالك مرتاب، يمزج الله بخلقه، ويخلط منه الذات بالأقذار والأنتان.

ژباړه: بېشکه الله په عرش باندې استواء کړې د مخلوق څخه جدا دی او هر شی يې په خپل علم سره راګير کړی او هر شی يې په شمار کې راګير دی، شک نه کوي په دې خبره کې مګر جهمي، بې کار، ګمراه، هلاک شوی، شکمند چې الله د خپل مخلوق سره ګډوي او د الله سره ګند او نجاست يو ځای کوي.

٤ - الإمام ابو عيسى الترمذي رحمه الله: موصوف د الله متعال متعلق فرمايي: «هو على العرش كما وصف في كتابه، وعلمه وقدرته وسلطانه في كل مكان.»

ژباړه: الله په خپل عرش باندې دی لکه څنګه يې چې په خپل کتاب کې فرمايلي او علم قدرت او بادشاهي يې په هر ځای کې ده.

٥ - الإمام ابو زرعةالرازي رحمه الله: د موصوف څخه د {الرحمن على العرش استوى} .

د تفسير متعلق پوښتنه وشوه هغه وفرمايل:

«تفسيره كما تقرأ، هو على العرش، وعلمه في كل مكان، من قال غير هذا فعليه لعنة الله).

ژباړه: تفسير همدا دی چې څنګه يې قرائت کوې هغه پر عرش دی او علم يې په هر ځای کې دی او چا چې بغير له دې نه نور څه وويلي نو پر هغوی دې د الله لعنت وي.

۶ - الإمام عبد الله بن المبارك رحمه الله : د موصوف څخه يو کس پوښتنه وکړه: يا أبا عبد الرحمن إني أكره الصفة ـ عنى صفة الرب ـ فقال له عبد الله بن المبارك «أنا أشد الناس كراهة لذلك، ولكن إذا نطق الكتاب بشيء قلنا به، وإذا جاءت الآثار بشيء جسرنا عليه»

ژباړه: ای ابو عبدالله زه د صفت بيانول نه خوښوم (يعني د الله صفت بيانول) نو عبدالله بن المبارک ورته وفرمايل: زه ډېر ناخوښوونکی يم د دې خو چې کله قرآن د دې څخه څه ووايي بيا مونږ هم هغه وايو او چې کله احاديث په دې باندې راشي نو بيا مونږ زړور کيږو د دې په بيان.

او همدا ډول عبد الله بن أحمد هم صحيح سندونو سره د ابن المبارک څخه نقل کړي هغه ته وويل شو:

بماذا نعرف ربنا؟ قال: «بأنه فوق سماواته على عرشه بائن من خلقه، ولا نقول كما تقول الجهمية: أنه ههنا في الأرض»

ژباړه: مونږ خپل رب به څه وپېژنو؟ نو هغه ورته وفرمايل: ببشکه الله د خپلو آسمانونو دپاسه په عرش باندې دی د خپل مخلوق څخه جدا دی او مونږ داسې نه وايو لکه جهميه يې چې وايي چې دا دی دلته په ځمکه کې دی.

٧ - الإمام محمد بن إسحاق بن خزيمة رحمه الله: موصـوف فرمايي: «من لم يقل: إن الله فوق سماواته على عرشه بائن من خلقه، وجب أن يستتاب، فإن تاب وإلا ضربت عنقه ثم ألقي على مزبلة، لئلا يتأذى بنتن ريحه أهل القبلة، ولا أهل الذمة.

ژباړه: چا چې دا ونه ويلې چې ببشکه الله د آسمانونو څخه پورته په عرش باندې دی او د خپل مخلوق څخه جدا دی نو واجب دي چې توبه پرې وويستلی شي او که له توبې ويستو انکار کوي نو څټ دې ورته ووهلی شي، او بيا دې په يو ډېران وغورځولی شي، د دې لپاره چې مسلمانان او اهل ذمه يې د بدبويي څخه په تکليف نشي.

٨ - الإمام عبد الرحمن بن مهدي رحمه الله: موصوف فرمايي:

«أصحاب جهم يريدون أن يقولوا: إن الله لم يكلم موسى، ويريدون أن يقولوا: ليس في السماء شيء، وإن الله ليس على العرش، أرى أن يستتابوا، فإن تابوا وإلا قتلوا»

ژباړه: د جهم ملګري اراده لري دا چې وايي الله د موسى عليه السلام سره خبرې نه دي کړي، او دا وايي نشته په آسمان کې هيڅ شی، او الله پر عرش باندې نشته، نو زما دا رأيه ده چې د دوی څخه دې د توبې مطالبه وشي که توبه يې وويسته نو فبها او که ويې نه ويستله نو قتل دې کړی شي.

٩ - الإمام ابن أبي زمنين رحمه الله: موصوف فرمايي:

ومن قول أهل السنة: إن الله عز وجل خلق العرش واختصه بالعلو والارتفاع فوق جميع ما خلق، ثم استوى عليه كيف شاء، كما أخبر عن نفسه في قوله تعالى {الرحمن على العرش استوى} وقوله تعالى: {ثم استوى على العرش يعلم ما يلج في الأرض}.

ژباړه: او د أهل السنة د ويناوو څخه دا ده چې: بېشکه الله عزوجل عرش پيدا کړی او هغه يې په ټول مخلوق باندې پورته او لوړ ګرځولی دی بيا پر هغې پورته شوی دی څنګه يې چې خوښه ده لکه څنګه چې هغه خبر ورکړی دی د خپل ځان څخه په دې وينا خپله کې چې فرمايي: {رحمان ذات په عرش پورته شوی}، او د هغه دا وينا چې فرمايي: {بيا (رحمن ذات) په عرش پورته شو او علم لري په هغه څه چې په ځمکه کې داخلېږي}.

١٠ - علامه مفسر قرطبي رَحِمَهُ ٱللَّهُ: موصوف فرمايي:

وقد كان السلف الأول رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ لا يقولون بنفي الجهة ولا ينطقون بذلك، بل نطقوا هم والكافة بإثباتها لله تعالى كما نطق كتابه وأخبرت رسله. ولم ينكر أحد من السلف الصالح أنه استوى على عرشه حقيقة.

وخص العرش بذلك لأنه أعظم مخلوقاته، وإنما جهلوا كيفية الاستواء فإنه لا تعلم حقيقته. قال مالك رَحِمَهُ ٱللَّهُ: الاستواء معلوم- يعني في اللغة- والكيف مجهول، والسؤال عن هذا بدعة. وكذا قالت أم سلمة رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهَا.

وهذا القدر كاف، ومن أراد زيادة عليه فليقف عليه في موضعه من كتب العلماء. والاستواء في كلام العرب هو العلو والاستقرار.

ژباړه: او وو ړومبني سلف (صحابه تابعين او د هغوی اتباع) چې هغوی د الله څخه د جهت نفې نه كوله او نه يې په دې لفظ تلفظ كولو، بلكې دوی او ټولو د دې اثبات كولو الله ته لكه څنګه چې په دې كتاب تصريح او رسولانو خبر وركړی او صالحو سلفو څخه هېچا د دې څخه انكار نه دی كړی چې الله په عرش باندې حقيقة پورته شوی دی او عرش يې د دې وجې خاص كړی چې دا په جمله مخلوقاتو كې غټ دی او دوی چې بې علمي اعلان كړې هغه يې د دې استواء د كيفيت باره كې كړې، ځكه د دې حقيقت نه دی معلوم، لكه څنګه چې امام مالك رحمه الله فرمايلي: استواء معلومه ده يعنې په لغت كې او كيفيت يې مجهول

دی او پوښتنه کول د دې څخه بدعت دی او همدارنګه أم سلمه ﵂ هم فرمايلي دي او (دلته) همدا اندازه بحث کافي دی که څوک په دې باب کې مزيد معلومات غواړي نو هغه دې دغه موضوع د اهل علمو په کتابونو کې وګوري او استواء د عربو په کلام کې پورته والي او قرار نيولو ته وايي. (تفسير القرطبی: ۲۲۰/۷).

شپږمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې الله رب العالمين هره شپه وروسته د دريمې حصې د تيريدو نه د هغې څخه د عرش څخه د دنيا آسمان ته راکوزيږي او د تر صبح صادق پورې دې آسمان کې وي.

دليل په دې باندې هغه حديث دی چې د صحيحينو په شمول جمله کتابونو دا حاديثو ذکر کړی چې د صحيح مسلم الفاظ داسې دي چې: رب راکوز شي د دنيا آسمان ته نو فرمايي: "هل من مستغفر؟ هل من تائب؟ هل من سائل؟ هل من داع؟ حتی ينفجر الفجر

ژباړه: آيا څوک بخښنه طلب کوونکی شته؟ آيا څوک توبه ويستونکی شته؟ آيا څوک څه غوښتونکی شته؟ آيا څوک دعاء کونکی شته؟ تردې چې سحر شي. (صحيح مسلم، باب: الترغيب في الدعاء والذكر في آخر الليل، والإجابة فيه، رقم الحديث: ۷۵۸؛ وصحيح البخاري، باب: الدعاء في الصلاة من آخر الليل, رقم الحديث: ۱۱۴۵).

د محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم باره کې زمونږ عقيده.

اوله عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې محمد ﷺ د الله تعالى بنده او د هغه رسول دی د الله رب العالمين له لوري د اخري رسول او خاتَم الأنبياء په صفت كافة الانس والجن ته رالېږل شوی دی دا په نسب د قريش د غوره قبيلې بني هاشمو څخه دی، او په قوم عرب دی.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - په (سورة الأعراف: ١٥٨) کې الله متعال فرمايي:

{قُلْ يَٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنِّى رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا}.

ژباړه: ورته ووايه: "ای انسانانو! زه ستاسو ټولو ته د الله له لوري رالېږل شوی يم.

٢ - په (سورة الأحزاب: ٤٠) کې الله متعال فرمايي: {مَّا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَآ أَحَدٍ مِّن رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّـۧنَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَىْءٍ عَلِيمًا}.

ژباړه: (ای خلکو!) نه دی محمد ستاسې له نارينه و څخه د هېچا پلار، هغه خو د الله رسول او اخرنی او وروستنی نبي دی، او الله د هر شي علم لرونکی دی.

٣ - عن جابر بن عبد الله أن النبي ﷺ قال ... وكان النبي يبعث إلى قومه خاصة وبعثت إلى الناس عامة.

ژباړه: او وو به نبي (له مانه مخکې) چې خپل قوم ته به خاص لیږل کېده او زه ټولو انسانانو ته عمومي رالیږل شوی یم (صحیح البخاري, کتاب التیمم, رقم الحدیث: ٣٣٥).

٤ -(المستدرک على الصحیحین, رقم الحدیث: ٦٩٥٣، معجم الکبیر للطبراني، رقم الحدیث: ١٣٦٥٠)

٥ - عن أبي هريرة أن رسول الله ﷺ قال ... فأنا اللبنة وأنا خاتم النبيين

ژباړه: زه (هغه پوره کوونکې) ښښته یم او زه د انبیاؤ اخري یم (صحیح البخاري، باب: خاتم النبیین ﷺ، رقم الحدیث: ٣٥٣٥).

دوهمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې رسول الله ﷺ د څلوېښت(۴۰) کلنۍ په عمر پيغمبر شوی، ديارلس (۱۳) کاله کم او زيات يې په مکه کې دعوت کړی، او بيا يې د الله په امر له مکې څخه مدينې ته هجرت کړی، چې لس کاله يې بيا په مدينه کې دعوت او جهاد سره تېر کړي،د درې شپېته (۶۳) کاله په عمر کې وفات شوی او له دنيا څخه اعلی عليين ته نقل شوی، جسد يې مدينه کې د عايشې مورې رضي الله عنها په کوټه کې د خپلې بسترې پر ځای دفن او روح يې په اعلی جنتونو کې دی، د برزخ په ژوند ژوندی او د دنيا د ژوند په اعتبار سره وفات دی، د دنيا د هېڅ بشه او بد څخه علم نه لري خو د نبوت او رسالت مقام يې تر قيامته باقي دی، د ده څخه بعد بل هېڅ نبي د نبي او رسول په صفت نشي راتلی، عيسی عليه السلام چې راځي نو هغه به هم د ده د امتي په حيث راکوزېږي او د محمد ﷺ د راوړې شريعت اتباع به کوي، د نبي ﷺ څخه وروسته چې چا هم د نبوت دعوی کړې او يا يې څوک کوي نو هغه به کذّاب، دجال او ملعون وي.

دلائل په دې باندې دا دي:

۱ - ابن عباس، رضي الله عنهما فرمايي: «بعث رسول الله ﷺ ،لأربعين سنة فمكث بمكة ثلاث عشرة يوحى إليه ثم أمر بالهجرة فهاجر عشر سنين ومات نبي الله ﷺ وهو ابن ثلاث وستين سنة.

ژباړه: رسول الله ﷺپه څلویښت کلنۍ کې رالیږل شوی په مکه کې یې دیارلس (۱۳) کاله تېر کړل چې وحې یې ورته کېدله بیا ورته امر وشو په هجرت باندې نو په مدینه کې یې لس (۱۰) کاله تېر کړل او بیا نبي ﷺ وفات شو چې هغه د دري شپېته کالو وو. (دلائل النبوة للبيهقى، باب: سن رسول الله ﷺحين بعث نبيا: ۲/۱۳۱).

۲ - ابن عباس، رضي الله عنهما فرمايي: أنزل على رسول الله ﷺ وهو ابن أربعين، فأقام بمكة ثلاث عشرة وبالمدينة عشرا، وتوفي وهو ابن ثلاث وستين.

ژباړه: په رسول الله ﷺ وحې نازله شوه او هغه د څلويښتو (۴۰) کالو وو په مکه کې ديارلس (۱۳) کاله او په مدينه کې لس (۱۰) کاله پاتې شو او وفات شو او هغه د دري شپېته (۶۳) کالو وو. امام ترمذی رحمه الله فرمايي: «هذا حديث حسن صحيح»

(سنن الترمذى، باب: في مبعث النبيﷺ، وابن كم كان حين بعث؟ رقم الحديث: ۳۶۲۱)

۳ - له أبو بكر رضي الله عنه څخه روايت دی هغه فرمايي: سمعت من رسول الله ﷺ شيئا ما نسيته، قال: «ما قبض الله نبيا إلا في الموضع الذي يحب أن يدفن فيه»، ادفنوه في موضع فراشه.

ژباړه: ما د رسول الله ﷺ څخه څه اورېدلي چې هېر کړي مې نه دي هغه فرمايلي: الله هېڅ نبي نه وفات کوي مګر دا چې هغه په داسې ځای کې هغه وفات کړي چې هغه يې خوښوي چې هلته هغې ځای کې دفن شي.

(سنن الترمذى، باب: ما جاء في دفن النبي ﷺحيث قبض، رقم الحديث: ١٠٠٨).

۴ - ابو هريرة رضي الله عنه فرمايي: چې رسول الله ﷺوفرمايل:

كيف أنتم إذا نزل ابن مريم فيكم وإمامكم منكم؟

ژباړه: څنګه به وي هغه وخت چې تاسو ته د مريم ځوی عيسى عليه السلام راکوز شي او ستاسو امام له تاسو څخه وي.

(صحيح مسلم، باب: نزول عيسى ابن مريم حاكما بشريعة نبينا محمد ﷺ, رقم الحديث: ٢٤٣-٢٤٢).

۵ - له ابو هريرة رضي الله عنه څخه روايت دی فرمايي:

نبي ﷺ وفرمايل: ... ولا تقوم الساعة حتى يبعث دجالون كذابون، قريبا من ثلاثين، كلهم يزعم أنه رسول الله.

ژباړه: او قيامت به قائم نشي تردې چې ډېر دجل کوونکي، ډېر درواغجن راووځي چې تقريبا دېرش کسان به وي هر يو به دا ګمان کوي چې دی د الله رسول دی. (صحيح البخاري، باب: خروج النار، رقم الحديث: ٧١٢١؛ وباب: علامات النبوة في الاسلام، رقم الحديث: ٣٦٠٨).

دریمه عقیده:

مونږ دا عقیده لرو چې نبي کريم ﷺ مخلوق وو او په غيبو يې علم نه لرلو.

دلائل په دې دا دي:

١ - په (سورة الانعام: ٥٠) کې الله متعال فرمايي:

{قُل لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِى خَزَآئِنُ اللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ}.

ژباړه: دوی ته ووایه ای پیغمبره "زه تاسې ته دا نه وایم چې زما سره د الله خزانې دي، نه زه د غیبو علم لرم او نه تاسې ته دا وایم چې زه ملائک یم، زه خو یواځې د هغې وحې پیروي کوم چې ما ته را استولی کیږي، بیا له دوی څخه پوښتنه وکړه: «آیا ړوند او لیدونکی دواړه برابرېدای شي؟ آیا تاسې فکر نه کوئ؟

٢ - په (سورة الأعراف: ١٨٨) کې الله متعال فرمايي:

{قُل لَّآ أَمْلِكُ لِنَفْسِى نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِىَ السُّوٓءُ إِنْ أَنَاإِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ}.

ژباړه: ووايه دوی ته ای نبي! زه د خپل ځان لپاره د څه ګټې او زيان واك نلرم، همااغه الله چې څه غواړي، هغه کيږي، او که زه په غيبو پوه وای، نو ما به ډېرې ګټې ځان ته اړولی وای، او ما ته به هېڅکله څه

زيان نه وو رسېدلی، زه خو يواځې يو خبروونکی او زېری ورکوونکی يم، د هغو خلکو لپاره چې زما خبره مني.

٣ - په (سورة النمل: ٦٥) کې الله متعال فرمايي: {قُل لَّا يَعْلَمُ مَن فِى السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ}.

ژباړه: ووايه دوی ته ای نبي په آسمانونو او ځمکه کې هېڅوك له الله پرته د غيبو علم نلري او هغوی نه پوهېږي چې کله به راپاڅول کېږي. (له قبرونو څخه).

څلورمه عقيده:

مونږ دا عقيده لرو چې د الله نبي محمد رسول الله ﷺ باندې هېڅ انسان فضيلت او غوره والی نه لري، ولو که نبي هم وي نو لهذا د هېچا قول او عمل ته به د ده ﷺ په قول او فعل ترجيح نشي ورکول کېدای د ده هر قول او عمل، فعل او تقرير دا به د مسلمان لپاره حجت وي ولو د هر آسمان نه لاندې او د هرې ځمکې دپاسه هم وي، او کوم عمل او قول چې د رسول الله ﷺ څخه ثابت نه وي او خلک يې د ثواب د حصول او يا يې هم د عقاب نه د نجات په نيت کوي دا عمل به مردود او بدعت وي.

په دې باندې دلائل دا دي:

١ - أبو هريرة رضي الله عنه څخه روايت دی هغه فرمايي: چې رسول الله ﷺ وفرمايل: أنا سيد ولد آدم يوم القيامة، وأول من ينشق عنه القبر، وأول شافع وأول مشفع.

ژباړه: زه د ادم په اولاد کې سردار يم د قيامت په ورځ او لومړنی هغه کس يم چې قبر به ترې څېرې کېدای شي او ړومبنی شفاعت کوونکی يم او ړومبنی هغه کس يم چې شفاعت يې قبلېدای شي.

(صحيح مسلم، باب: تفضيل نبينا ﷺ على جميع الخلائق، رقم الحديث: ٢٢٧٨).

له عائشة رضي الله عنها څخه روايت دی فرمايي چې: رسول الله ﷺ وفرمايل:

من أحدث في أمرنا هذا ما ليس فيه، فهو رد.

ژباړه: چا چې زمونږ په دين کې داسې کار وکړ چې هغه د دې دين څخه نه وو نو هغه به رد وي. (صحيح البخاري، باب: إذا اصطلحوا على صلح جور فالصلح مردود, رقم الحديث: ٢٦٩٧).

٣ - په (سورة الحجرات: ١) کې الله متعال فرمايي: {يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىِ اللَّهِ وَرَسُولِهِۦ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}.

ژباړه: ای مؤمنانو! د الله او د هغه د پيغمبر څخه مه وړاندې کېږئ او د الله څخه ووېرېږئ، الله د هر څه اورېدونکی او پوهېدونکی دی.

دغه ډول په (۲) نمبر آيت كريمه كې فرمايي: {يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوٓا أَصْوَٰتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِىِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُۥ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَٰلُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ}.

ژباړه: اى مؤمنانو! خپل غږ د پيغمبر د غږ څخه مه پورته كوئ او مه له پيغمبر سره په لوړ غږ خبري كوئ لكه څنګه چې پخپلو منځو كې يو له بل سره په لوړ غږ خبري كوئ، هسې نه چې ستاسې ټول عملونه برباد شي او تاسې به خبر هم نه يې.

۴ - په (سورة الحشر: ۷) كې الله متعال فرمايي: {وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ}.

ژباړه: څه چې پيغمبر تاسې ته دركوي، هغه واخلئ؛ او له څه شي څخه چې تاسې منع كوي، له هغه څخه منع شئ، د الله څخه ووېرېږئ، الله سخت سزا وركوونكى دى.

پنځمه عقیده:

زمونږ دا عقيده ده چې نبي كريم ﷺ په يوه شپه كې په ويښه د بيت الحرام څخه بيت المقدس او د هغه ځايه بره آسمانونو ته پورته شوى او هر آسمان كې يې د مختلفو انبياؤ سره ملاقاتونه شوي دي، تردې چې سدرة المنتهى ته رسېدلى چې دېته إسراء او معراج ويل كېږي، او بيا په همدې شپه كې بېرته واپس بيت الحرام ته راغلى.

دلائل په دې باندې:

١- الله متعال په (سورة الإسراء: ١) كې فرمايي: {سُبْحَٰنَ الَّذِىٓ أَسْرَىٰ بِعَبْدِهِۦ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِى بَٰرَكْنَا حَوْلَهُۥ لِنُرِيَهُۥ مِنْ ءَايَٰتِنَآ إِنَّهُۥ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ}.

ژباړه: كامله پاكي ده هغه ذات لره چې يوه شپه كې يې خپل بنده له مسجد حرام څخه تر هغه لرې (اقصى) مسجد پورې بوته، هغه چې بركتي كړى مو دى چاپېريال د هغې، د دې لپاره چې خپلې ځينې نښانې ورې وګورو بېشكه الله د هر څه اورېدونكى او ليدونكى دى.

٢- د أنس بن مالك ؓ څخه روايت دى هغه فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: «أتيت بالبراق، وهو دابة أبيض طويل فوق الحمار، ودون البغل، يضع حافره عند منتهى طرفه»، قال: «فركبته حتى أتيت بيت المقدس»، قال: «فربطته بالحلقة التي يربط به الأنبياء»، قال "ثم دخلت

المسجد، فصليت فيه ركعتين، ثم خرجت فجاءني جبريل عليه السلام بإناء من خمر، وإناء من لبن، فاخترت اللبن، فقال جبريلﷺ: اخترت الفطرة، ثم عرج بنا إلى السماء.

ژباړه: زه پر براق باندې راغلم او هغه يو سپين اوږد حيوان وو د خر نه غټ او د قچر نه وړوکى وو، خپل سوم به يې د خپل نظر د لګېد په (فاصله) مقدار اېښود فرمايي: زهورباندې سپور شوم تردې چې بيت المقدس ته راغلم فرمايي: هغه مې په يوه حلقه پورې وتړلو په کومې پورې چې انبياؤ (خپلې سورلۍ) تړلې، بيا يې وفرمايل: زه مسجد ته داخل شوم دوه رکعته لمونځ مې پکې وکړ بيا رابهر شوم بيا جبريل عليه السلام ماته راغى يو لوښي کې يې شراب او بل لوښي کې يې شيدې راوړې ما شيدې غوره کړې نو جبريل صلى الله عليه وسلم راته وفرمايل: فطرت دې غوره کړ بيا پورته کړى شو مونږه آسمان ته.....الخ.

(صحيح مسلم، باب: الإسراء برسول الله ﷺ إلى السماوات، وفرض الصلوات, رقم الحديث: ٢٥٩).

٣ - (صحيح البخاري، باب: كيف فرضت الصلاة فى الاسراء؟ رقم الحديث: ٣٤٩)

شپږمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې شفاعت عظمي دا د نبي ﷺ حق دی چې الله ورکړی او د الله په اجازه به شفاعت کوي، دغه ډول حوض کوثر حق دی چې دا د یوې میاشتې د مسافت په مقدار اوږد دی، اوبه يې د شيدو څخه سپيني دي او د مشکو څخه خوشبو داري دي، چې يو ځل يې وڅښې بيا به تږی نشې، نبي کريم ﷺ به د قيامت په ورځ د امت نه مخکې د امت انتظار کوي چې هغوی ته د دې څخه اوبه ورکړي.

دلائل په دې باندې دا دي:

١ - په (سورة الکوثر: ١) کې الله متعال فرمايي: {إِنَّآ أَعۡطَيۡنَٰكَ ٱلۡكَوۡثَرَ}

ژباړه: بېشکه مونږ تا ته ای پیغمبره کوثر درکړی دی.

٢ - له جندب رضي الله عنه څخه روايت دی فرمايي: ما د نبي ﷺ څخه اورېدلي چې فرمايل يې: «أنا فرطكم على الحوض»

ژباړه: زه ستاسو نه مخکې په حوض ستاسو انتظار کوم!

(صحيح مسلم، باب: إثبات حوض نبينا ﷺ وصفاته, رقم الحديث: ٢٢٩٠-٢٢٩٢).

٣ - عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما فرمايي چې نبي ﷺ وفرمايل: حوضي مسيرة شهر، ماؤه أبيض من اللبن، وريحه أطيب من المسك، وكيزانه كنجوم

السماء، من شرب منها فلا يظمأ أبدا.

ژباړه: زما د حوض اوږد والی د يوې مياشتې د مزل په مقدار دی اوبه يې له شيدو سپينې دي او بوی يې له مسکو زيات خوشبودار دی او ګلاسونه يې د اسمان د ستورو نه زيات دي، چا چې د دې څخه څښل وکړل هغه به بيا بلکل تږی نشي! (صحيح البخاري، باب: في الحوض, رقم الحديث: ٦٥٧٩).

۴ -(صحيح البخاري، باب قوله:{عسى أن يبعثك ربك مقاما محمودا}رقم الحديث: ۴۷۱۸)

د قـــرآن كريم باره كې زمــونږ عــقــيده.

اوله عـقـيده:

زمونږ دا عقيده ده چې قران د "الحمد" څخه تر د "والناس" پورې د الله ﷻ حقيقي كلام دى جبريل په محمد رسول الله ﷺ د درويشت (٢٣) كالو په موده كې د الله له طرف نازل كړى دى.

دليل وربانديې دا دي:

١- په (سورة البقرة: ٢) كې الله متعال فرمايي:

{ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ}.

ژباړه: دا (د الله) كتاب دى، په ده كې هېڅ شک نشته، د پرهېزګارانو لپاره لار ښوونكى دى.

٢- دغه ډول په (٩٧) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{قُلْ مَن كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلٰى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرٰى لِلْمُؤْمِنِينَ}.

ژباړه: ورته ووايه: "كوم څوك چې له جبريل سره دښمني لري، هغه دې په دې وپوهېږي چې جبريل د الله په اجازه دا قرآن ستا زړه ته رسولى دى، چې د پخوانيو راغليو كتابونو تصديق او تاييد كوي او د مؤمنانو لپاره (لارښودنه او د بري) زېرى وركونكى دى.

٣ - جابر بن عبد الله ﵁ فرمايي: كان رسول الله ﷺ يعرض نفسه في الموسم على الناس في الموقف فيقول: «هل من رجل يحملني إلى قومه؟ فإن قريشا منعوني أن أبلغ كلام ربي» إسناده صحيح.

ژباړه: رسول الله ﷺوو چې خپل ځان به يې د حج په ورځو کې په خلکو پيش کولو ورته ويل به يې آيا داسې څوک شته چې ما خپل قوم ته بوځي بېشکه قريشو زه منع کړی يم له دې څخه چې زه د خپل رب کلام ورسوم.

امام دارمي فرمايي: د دې حديث اسناد صحېح دي (سنن الدارمی، باب: القران كلام الله, رقم الحديث: ٣٣٩٧).

٤ - (الاتقان فی علوم القرآن: ٢٤/٤)

٥ -(البرهان فی علوم القران: ٤٧/٢)

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې قرآن د الله كلام دى او د الله كلام د الله صفت وي چې څوک ورته مخلوق وايي هغه كافر ګڼو.

په دې دلائل دا دي:

١ -(خلق أفعال العباد، باب: ما كان النبي يستعيذ بكلمات الله لا بكلام غيره .... صـ ٩٧)

٢ - يوسف بن موسى المروزي فرمايي: ما د أبو إبراهيم المزني څخه واورېدل چې ويل يې: القرآن كلام الله غير مخلوق ومن قال إن القرآن مخلوق فهو كافر.

ژباړه: قرآن د الله كلام دى مخلوق نه دى او چا كه وويل چې قرآن مخلوق دى نو هغه كافر دى.

٣ - يحيى بن يحيى رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: من قال القرآن مخلوق , فهو كافر بالله العظيم , وعصى ربه وبانت منه امرأته.

ژباړه: چا كه وويل چې قرآن مخلوق دى نو دا په لوى الله باندې كافر شو د خپل رب نافرمان شو او ښځه پرې بائنه (طلاقه) شوه.

٤ - امام محمد بن إسماعيل البخاري رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي:

القرآن كلام الله تعالى ليس بمخلوق، عليه أدركنا علماء الحجاز أهل مكة والمدينة،وأهل الكوفة والبصرة، وأهل الشام ومصر، وعلماء أهل خراسان.

ژباړه: قرآن د الله تعالی کلام دی مخلوق نه دی په همدې اعتقاد مونږ د حجاز، مکې او مدينې د کوفې او بصرې، د شام، مصر او خراسان علماء مونده کړي دي (الاسماء والصفات للبيهقي، رقم الأثر: ٥٥٧ - ٥٥٩ - ٥٥٨ -٥٦١).

٥ - (شرح السنة للبغوى: ١٨٥/١ الى -١٨٧، باب: الرد على من قال بخلق القران)

٦ - الحيدة والاعتذارفي الرعلى من قال بخلق القرآن كاملا.

درېمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې څوک هم قرآن توهين وکړي ولو که د هغه په نزد وړوکی او معمولي توهين وي بيا هم دا انسان په دی سره مرتد او واجب القتل ګرځي.

په دې دلائل دا دي:

١ - په (سورة التوبة: ٦٥ - ٦٦) کې الله متعال فرمايي:

{وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَءَايٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ؛ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمٰنِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ}.

ژباړه: او که چېرته ته له دوی څخه پوښتنه وکړې چې تاسې څه خبرې

کولي، نو سمدلاسه به ووايي چې مونږ خو ټوکې، مسخرې او ساعت تېري کوله، دوی ته ووايه: آيا ستاسې مسخرې او ساعت تېری له الله، او د هغه له آيتونو او د هغه له پيغمبر سره کوئ؟

اوس عذرونه مه کوئ، تاسې له ايمان څخه وروسته کافران شوي ياست." که مونږ ستاسې څخه يوه ډله وبخښو هم، نو بلې ډلې ته خو به مونږ هرو مرو سزا ورکړو، ځکه چې هغوی مجرمان دي.

٢ - شيخ الاسلام ابن تيميه رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: وقد اتفق المسلمون على أن من استخف بالمصحف مثل أن يلقيه في الحش أو يركضه برجله إهانة له إنه كافر مباح الدم.

ژباړه: ټولو مسلمانانو په دې اتفاق کړی چې څوک د مصحف سپکاوی وکړي داسې چې په ګنده ګۍ کې يې واچوي او يا يې په پښه باندې ووهي د توهين له وجې، نو بېشکه دا کس کافر دی وينه تويول يې مباح (حلاله) ده. (مجموع الفتاوى: ٨/٤٢٥).

٣ - قاضي عياض رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: وأعلم أن من استخف بالقرآن أو المصحف أو بشئ منه أو سبهما أو جحده أو حرفا منه أو آية أو كذب به أو بشئ منه أو كذب بشئ مما صرح به فيه من حكم أو خبر أو أثبت ما نفاه أو نفى ما أثبته على علم منه بذلك أو شك في شئ من ذلك فهو كافر عند أهل العلم بإجماع قال الله تعالى (وإنه لكتاب عزيز لا يأتيه الباطل من بين

يديه ولا من خلفه تنزيل من حكيم حميد).

ژباړه: په دې پوه شه چې که چا د قرآن سپکاوی وکړ او یا يې د څه برخې د هغې او يا يې قرآن او مصحف ته ښکنځلې وکړې او يا يې ورڅخه انکار وکړ او يا يې د دې د تصريح حكم او خبر تكذيب وكړ او يا يې د دې مثبت نفي او نفي مثبت وګڼلو سره د دې چې په دې ښه پوه وي، او يا د دې په څه برخه کې څه شک وکړي نو دا کافر دی په اجماع د اهل علمو، الله تعالى فرمايي:

ژباړه: بيشكه دا خامخا داسې كتاب دی چې باطل ورته نه په مخامخ راتلی شي او نه ورته له شا طرف نه دا نازل شوی د حکیم او ستایل شوي ذات لخوا څخه. (الشفاء للقاضي:. ٢/١١٠١).

څلورمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې قرآن د مخکني آسماني کتابونو: زبور، تورات، انجيل او نورو نازل شوو صحيفو لپاره ناسخوونکی کتاب دی چې د هر قسم تحريف څخه محفوظ دی، محفوظ وو، او محفوظ به وي چې څوک د دې د تحريف او يا تبديل عقيده لري او يا خپله د دې کوشش وکړي چې بدل او تحريف يې کړي دا انسان کافر دی او د الله د قول تکذيبونکی دی.

دلائل ورباندی دا دي:

١ -په (سورة الحجر: ٩) کې الله متعال فرمايي: {إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَٰفِظُونَ}. ژباړه: بېشکه مونږ دا قرآن نازل کړی دی او مونږ په خپله د دې ساتندويان يو.

٢ - امام ابن حزم رحمه الله فرمايي: فمن قال إن القرآن نقص منه بعد موت رسول الله ﷺ حرف، أو زيد فيه حرف، أو بدل منه حرف، أو أن هذا المسموع أو المحفوظ أو المكتوب أو المنزل ليس هو القرآن، أو قال: إن القرآن لم ينزل به جبريل ﷺ على قلب محمد ﷺ، أو أنه ليس هو كلام الله تعالى؛ فهو كافر، خارج عن دين الإسلام؛ لأنه خالف كلام الله عز وجل، وسنن رسول الله ﷺ وإجماع أهل الإسلام.

ژباړه: پس چا که وویلې چې قرآن یو حرف کم شوی وروسته د وفات د نبي ﷺ څخه او یا په کې کوم حرف زیات شوی او یا بدل شوی او یا دا چې دغه اوړېدل شوی محفوظ لیکل شوی او نازل شوی دا هغه قرآن نه دی او یا دا ووایي چې دغه قرآن جبریل د محمد ﷺ په زړه باندې نه دی نازل کړی، او یا دا ووایي چې دا د الله کلام نه دی نو دا کس کافر دی، د اسلام د دین څخه خارج دی، ځکه ده د الله د کلام د سنت د رسول الله ﷺ او د اجماع د اهل اسلام مخالفت وکړ.

(الدرة بما يجب اعتقاده: صـ ٢١٨، نقلا عن الموسوعة العقدية: ٤٨٩/٦، مراتب الاجماع: صـ١٧٤، الفصل فى الملل لابن حزم: ١٤١/٣).

٣- علامه ابن قدامة رحمه الله فرمایي: ولا خلاف بين المسلمين أجمعين أن من جحد آية، أو كلمة متفقا عليها أو حرفا متفقا عليه أنه كافر.

ژباړه: هېڅ خلاف نشته د ټولو مسلمانانو په دې کې چې که چا یو آیت او یا د یوې کلمې او یا یو حرف څخه چې اتفاق وي په هغې چې دا قرآن دی انکار وکړ، دا کس کافر دی.

(حكاية المناظرة فى القران مع بعض أهل البدعة: صـ٣٣).

پنځمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې هېڅ انس او جن دا توان نه لري ولو كه ټول راغونډ شي داسې حال كې چې يو د بل مدد كوونكي وي د دې لپاره چې داسې قرآن جوړ كړي او يا د دې يو سورت جوړ كړي نو جوړ به يې نه كړى شي، او كه څوک د دې دعوى وكړي نو دا كس د الله تكذيب كوونكى دى چې په دې سره كافر ګرځي، كائنا من كان.

دلائل په دې دا دي:

١ - په (سورة الإسراء: ٨٨) كې الله متعال فرمايي:

{قُل لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰٓ أَن يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْءَانِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِۦ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا}.

ژباړه: ورته ووايه (اى نبي!) كه انسانان او پيريان ټول لاسونه يو كړي چې د دغه قُرآن غوندې د كوم شي د راوړلو هڅه وكړي، نو را به يې نه شي وړلاى، كه څه هم ټول يو له بل سره مرسته هم وكړي.

٢ - په (سورة البقرة: ٢٣) كې الله متعال فرمايي:

{وَإِن كُنتُمْ فِى رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّن مِّثْلِهِۦ وَادْعُوا شُهَدَآءَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ}.

ژباړه: او كه تاسې د هغه كتاب (قرآن) په هكله شكمن ياست چې مونږ خپل بنده ته نازل كړى دى، نو د هغه غوندې يواځې يو سورت راوړئ،

او له الله پرته خپل(تول)مدد كوونكي هم راوبلئ، كه تاسې رښتينې ياست.

٣ - په (سورة يونس: ٣٨) كې الله فرمايي: {أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ}.

ژباړه: آيا دوی وايي چې پيغمبر دا په خپله د ځانه جوړ كړی دی؟ - ورته ووايه: كه تاسې په خپل دغه تور لګولو كې رښتينې ياست، نو د ده په څېر يو سورت تصنيف كړئ راوړئ؛ او له يوه الله پرته چې نور هر څوک راغوښتلای شئ، د مرستې لپاره يې راوغواړئ!

احاديثو په باره کې زموږ عقيده.

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې صحيح او حسن احاديث دا په شريعت محمدي کې د قرآن څخه وروسته دويم نمبر اصل او دليل دی چې کله هم په صحيح او يا حسن اسناد او واسطې سره موجود شي، ځکه دا د رسول الله ﷺ قول، فعل او تقرير دی چې منل يې د الله تعالی او د هغه د رسول ﷺ طاعت کول دي، او څوک چې له دې انکار کوي دا د الله او د هغه د رسول ﷺ له طاعت څخه انکار کول دي چې دا کار کفر دی.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - (سورة ال عمران: ٣١ - ٣٢) کې الله متعال فرمايي: {قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ - قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۖ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَٰفِرِينَ}.

ژباړه: ور ته ووايه ای پيغمبره! که تاسې په رښتيا له الله سره مينه لرئ، نو زما د پيروی لاره غوره کړئ؛ الله به ستاسې سره مينه وکړي او ستاسې خطاوې به در وبخښي. هغه ډېر ښه بخښونکی او د رحمت څښتن دی. ورته ووايه: د الله او پيغمبر اطاعت وکړئ که بيا چېرته هغوی له دې څخه مخ وګرځوي نو ببشکه الله کفار نه خوښوي.

٢ - په (سورة النساء: ٦١) كې الله متعال فرمايي: {وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا}.

ژباړه: او كله چې هغو ته ويل كيږي چې راشئ، د هغه شي لوري ته چې الله نازل كړي دي، او راشئ، د پيغمبر لوري ته، نو ته به دغو منافقانو ته ګورې چې ستا لوري ته له راتګ څخه بيخي ځانونه ګوښه كوي.

دغه ډول په (١١٥) نمبر آيت كې فرمايي:

{وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيرًا}.

ژباړه: او څوک چې د پيغمبر دښمني وكړي وروسته له دې چې هغه ته هدايت ښكاره شي او د مؤمنانو له طريقې څخه پرته په كومه بله لاره لاړ شي، نو هغه به مونږ په هماغه لوري وخوځوو چې خپله هغه لوري ته ورګرځېدلی دی او جهنم ته به يې ننباسو چې خورا بد استوګنځای دی.

٣ - په (سورة الفرقان: ٢٧) كې الله متعال فرمايي:

{وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا}.

ژباړه: او هغه ورځ چې ظالم انسان به خپل لاسونه چيچي او وايي به: "كاشكې ما د پيغمبر ملګرتيا كړې وای"

٤- د ابو هريرة ﵁ څخه روايت دی هغه فرمايي: چې ببشكه رسول الله ﷺ وفرمايل:

كل أمتي يدخلون الجنة إلا من أبى»، قالوا: يا رسول الله، ومن يأبى؟ قال: «من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد أبى»

ژباړه: زما ټول امت به جنت ته داخل شي خو مګر که هغه چې انکار وکړي نو ورته وويل صحابه کرامو: اى د الله رسوله انکار به څوک کوى؟ هغه وفرمايل: چا چې زما طاعت وکړ دا جنت ته داخل شو او چا چې زما نافرماني وکړه نو ده يقينا انکار وکړ.

٥- جابر بن عبدالله ﷺ څخه روايت دى هغه فرمايي چې: نبي ﷺ وفرمايل: فمن أطاع محمدا ﷺ فقد أطاع الله، ومن عصى محمدا ﷺ فقد عصى الله، ومحمد ﷺ فرق بين الناس.

ژباړه: پس چا چې د محمد ﷺ طاعت وکړ نو هغه يقينا د الله طاعت وکړ او چا چې د محمد ﷺ نافرماني وکړه نو ده يقينا د الله نافرماني وکړه او محمد ﷺ فرق راوستى په منځ د خلکو کې.

٦- د ابو موسى الأشعرى ﷺ څخه روايت دى، فرمايي: نبي ﷺ وفرمايل: إنمامثلي ومثل ما بعثني الله به، كمثل رجل أتى قوما فقال: يا قوم، إني رأيت الجيش بعيني، وإني أنا النذير العريان، فالنجاء، فأطاعه طائفة من قومه، فأدلجوا، فانطلقوا على مهلهم فنجوا،وكذبت طائفة منهم، فأصبحوا مكانهم، فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم، فذلك مثل من أطاعني

فاتبع ما جئت به، ومثل من عصاني وكذب بما جئت به من الحق.

ژباړه: بېشکه زما او د هغه څه چې زه ورباندې الله رالیږلی یم د دې مثال داسې دی لکه یو سړی چې قوم ته راشي او ورته ووایي چې: ای قومه! ما په خپلو سترګو لښکر د دښمن ولیده او زه تاسو ته بربنډ وېرونکی یم نجات مونده کړئ نو یوې طایفې د قوم یې طاعت وکړي نو د شپې روان شي حرکت وکړي په خپل مسیر نو نجات مونده کړي او بله طائفه یې درواغجن وګڼي په خپل ځای پاتې شي نو سحر ورباندې دښمن حمله وکړي هلاک یې کړي او ختم یې کړي نو دا مثال د هغه چا دی چې زما طاعت وکړي او تابع شي د هغه څه چې ما ورباندې راتلل کړي او د هغه چې زما نافرماني وکړي او درواغجن وګڼي هغه حق چې ما ورباندې راتلل کړي (صحيح البخاري، باب: الاقتداء بسنن رسول الله ﷺ، رقم الحديث: ٧٢٨٠ - ٧٢٨١ - ٧٢٨٣).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د احاديثو ټول هغه کتابونه چې د دين امامانو او محدثينو ليکلي د هغې هر صحيح او حسن حديث قابل د قبول دى، عمل ورباندې واجب دى خو د امت د اجماع او ثابت اتفاق په وجه بيا صحيحين يعنې صحيح البخاري او صحيح مسلم ته هغه مقام او فضيلت حاصل دى چې هغه په صحت کې بل کتاب او د بل کتاب حديث ته نه دى ثابت.

دليل په دې هغه اجماع د امت ده:

١- حافظ ابن حجر فرمايي:

والإجماع حاصل على أن لهما مزية فيما يرجع إلى نفس الصحة.

ژباړه: او اجماع حاصله ده په دې چې بېشکه د صحيحينو لپاره يو خاص برتري ده په دې چې هغه نفس صحت ته يې رجع کېږي

(نخبة الفكر وشرحه نزهة النظر: صـــ٥٠).

٢ – علامه ابن الصلاح فرمايي:

وكتاباهما أصح الكتب بعد كتاب الله العزيز.

ژباړه: د بخاري او مسلم کتابونه دا د ټولو کتابونو څخه ډېر صحيح کتابونه دي وروسته د الله د عزيز کتاب څخه .

(ومقدمة ابن صلاح: صـــ٢٩).

٣ - علامه نووي رحمه الله فرمايي: وهما أصح الكتب بعد القرآن، والبخاري أصحهما وأكثرهما فوائد، وقيل: مسلم أصح، والصواب الأول.وهما أصح الكتب بعد القرآن، والبخاري أصحهما وأكثرهما فوائد، وقيل: مسلم أصح، والصواب الأول.

ژباړه: او دا دواړه ډېر صحيح كتابونه دي وروسته د قرآن څخه او بخاري بيا ډېر صحيح دی دي دواړو کې او ډېر دی د فائدو په اعتبار سره او ويل شوي چې مسلم ډېر صحيح دی خو صحيح ړومبی خبره ده او دا دواړه د قرآن څخه وروسته صحيح كتابونه دي او بخاري بيا ډېر صحيح او د ډېرو فائدو والا دی او ويل شوي مسلم غوره دی خو غوره ړومبی خبره ده (تدريب الراوي: ٩٦/١).

دریمه عقیده:

زمونږ دا عقيده ده چې كه يو حديث كې رسول الله ﷺ يو حكم او يا يو فيصله يو شان كړي وي او بل ځاى د امت علماء د دې برعكس حكم او فتوى وركوي د حديث مقابل كې به د دوى دغه حكم او فتوى مردوده ګڼلى شي، ولو كه بالفرض والتسليم ټول امت هم په دې عمل كوي دا به د دې په جواز دليل قطعا نشي ګرځېدلى!

بلكې دا به ښكاره هلاكت او تباهي وي.

دلائل په دې باندې دا دي:

١- په (سورة النساء: ١١٥) كې الله متعال فرمايي:

{وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِۦ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِۦ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيرًا}.

ژباړه: او څوک چې د پيغمبر دښمني وكړي وروسته له دې چې هغه ته هدايت ښكاره شي او د مؤمنانو له طريقې څخه پرته په كومه بله لاره لاړ شي، نو هغه به مونږ په هماغه لوري وخوځوو چې خپله هغه لوري ته ورګرځېدلى دى او جهنم ته به يې ننباسو چې خورا بد استوګنځاى دى.

٢ - دغه ډول په (سُورَةُ النِّسَاء: ٥٩) كې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِى الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ

الْءَاخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا}.

ژباړه: ای مؤمنانو! د الله طاعت وکړئ او د رسول طاعت وکړئ او د هغو کسانو چې ستاسې څخه د امر خاوندان وي، بیا که ستاسې تر منځ په کومه چاره کې شخړه پیښه شي؛ نو هغه د الله او رسول لوري ته محوله (وړاندې) کړئ، که تاسې په رښتیا سره پر الله او د اخرت په ورځ ایمان لرئ، همدا د کار یوه سمه طریقه ده او د عاقبت په اعتبار هم غوره ده.

۳- په (سورة النور: ۶۳) کې الله متعال فرمايي: {فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِۦٓ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}.

ژباړه: پس باید ووېرېږي هغه خلک چې مخالفت کوي د امر د پیغمبر له دې چې په کومه فتنه کې اخته نشي یا دردناك عذاب پرې رانشي.

۴ - د ابن عمر رضي الله عنهما څخه روایت دی هغه فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمایل: لا تمنعوا إماء الله أن يصلين في المسجد» فقال ابن له: إنا لنمنعهن، فقال: فغضب غضبا شديدا، وقال: أحدثك عن رسول الله ﷺ وتقول: إنا لنمنعهن؟

ژباړه: مه منع کوئ وینځې د الله (زنانه) له دې چې په مسجدونو کې لمونځ وکړي نو د هغه ځوی وویلي مونږ به یې خامخا منع کوو نو هغه ته ډېر سخت په غصه شو او ورته یې وویل: زه درته د رسول الله ﷺ

څخه حديث بيانوم او ته وايې چې زه يې خامخا منع کوم؟

٥ - عبد الله بن مغفل ﷺ ناست وو او خوا کې ورسره وراره ناست وو نو هغه يو وړه ګيټۍ (کاڼی) د ګوتو منځ کې ونيوه او وار يې کړه نو هغه منع کړ او ورته يې وويل: چې رسول الله ﷺ له دې څخه منع کړې او فرمايلي يې دي چې:

«إنها لا تصيد صيدا، ولا تنكي عدوا، وإنها تكسر السن، وتفقأ العين»

دې باندې نه ښکار کيږي او نه وربانديې دښمن دردمند کيږي خو په نا څاپي ډول (مجلس کې) د چا غاښ ماتوي يا يې سترګه اوباسي، نو د ده وراره بيا دغه کار وکړ نو ده ورته وفرمايل:

أحدثك أن رسول الله ﷺ نهى عنها، ثم عدت تخذف، لا أكلمك أبدا.

ژباړه: زه درته حديث بيانوم چې رسول اللهﷺله دې څخه منع کړې او ته بيا هم دې کار ته راوګرځيدې زه به تا سره هيڅکله خبرې ونه کړم.

٦ - عبادة بن الصامت الأنصاري ﷺ د معاوية ﷺ سره د روم په ځمکه کې غزا ته لاړه نو چې هغه وکتل خلک د سرو زرو توکړی په ديناررونو او د سپينو زرو توکړی په دراهمو باندې اخلي نو ده وفرمايل: ای خلکو تاسو خو سود خورئ، ما د رسول اللهﷺڅخه اوريدلي چې هغه فرمايلي:

لا تبتاعوا الذهب بالذهب، إلا مثلا بمثل، لا زيادة بينهما ولا نظرة.

ژباړه: تاسو سره په سرو مه خرڅوئ مګر مثل په مثل چې نه زيادت وي په دې کې يو په بل او نه قرض، نو معاويه ﷺ ورته وفرمايل: اى ابو وليده ما ته دا سود نه ښکاري مګر هله سود وي چې کله په کې قرض راشي نو عبادة ورته وفرمايل: زه درته د رسول اللهﷺ حديث بيانوم او ته د خپلې رأيي نه خبره کوې که چېرته زه له دې غزوې څخه را واپس شوم نو زه به له تا سره په هغه ځمکه ونه اوسم په کومه چې ستا حکومت وي نو چې کله له غزا څخه واپس شو نو مدينې ته لاړه، عمر بن الخطاب: ﷺ چې وليده ورته يې وفرمايل: اى ابو وليده! څه شي راوستى يې نو ټوله قيصه يې ورته وکړه نو عمرﷺ ورته وفرمايل:

ارجع يا ابا الوليد إلى أرضك، فقبح الله أرضا لست فيها وأمثالك، وكتب إلى معاوية: لا إمرة لك عليه، واحمل الناس على ما قال، فإنه هو الأمر.

ژباړه: واپس لاړ شه ابو وليده خپلې ځمکې ته الله دې هغه ځمکه بدرنګه کړي چې ته او يا تا په شان خلک په کې نه وي او معاويه ته يې خط وليکه چې ستا په ده باندې هيڅ امر نه چليږي او خلک هغه کار ته راوګرځوه کوم چې عباده ويلي دي ځکه همدا دين دى.

٧- عن ابي بكر .... لست تاركا شيئا، كان رسول اللهﷺبه إلا عملت به، فإني أخشى إن تركت شيئا من أمره أن أزيغ.

ژباړه: زه نه یم پرېښودونکی د هغه شي چې رسول الله ﷺ په عملي کولو مګر دا چې زه به هم ورباندې عمل کوم زه وېرېږم له دې چې که زه د هغه د دین څخه څه شی پرېږدم نو کوږ به شم (سنن ابن ماجه، باب: تعظيم حديث رسول الله ﷺ، والتغليظ على من عارضه، رقم الحديث: ۱۶ - ۱۷ - ۱۸).

۴ - (سنن ابی داود، باب: ما جاء في خروج النساء إلى المسجد؛ رقم الحديث: ۵۶۸)، (قواعد التحديث: صــ۳۵۴) (صحيح البخاري، فرض الخمس، حديث رقم: ۳۰۹۳).

څلورمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې جبرئیل علیه السلام څنګه ﷺ قرآن باندې راتلل کړي داسې یې په سنت باندې هم راتلل کړي، نو لهذا چې کوم شی په احادیثو کې د رسول الله ﷺ په ژبه حلال شوي او یا حرام شوي وي دا به داسې حلال او یا حرام ګڼلی شي لکه څنګه چې په قرآن کې یو شی حلال او یا حرام ګرځول شوی وي.

دلائل په دې باندې هغه دا دي:

۱ - په (سورة الحشر: ۷) کې الله متعال فرمايي: {وَمَآ ءَاتَىٰكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَىٰكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ}.

ژباړه: او هغه څه چې پیغمبر ﷺ تاسې ته درکوي، هغه واخلئ؛ او له څه شي څخه چې تاسې منع کوي، له هغه څخه منع شئ، د الله څخه ووېرېږئ، الله سخت سزا ورکوونکی دی.

٢ - په (سورة النحل: ٤٤) کې الله متعال فرمايي: {وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ}.

ژباړه: اومونږ دغه ذکر (قرآن) پر تا نازل کړی دی چې ته خلکو ته هغه ښوونه تشریح او توضیح کړې چې د هغو لپاره نازل کړی شوېده، او چې خلک (په خپله هم) غور او فکر وکړي.

٣- په (سُورَةُ النّحل: ٦٤) کې الله متعال فرمايي: {وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتٰبَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِى اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ}.

ژباړه: او مونږ دغه کتاب پر تا له دې کبله نازل کړی دی چې ته هغه اختلافونه، دوی ته په حقیقي بڼه روښانه کړې چې دوی په کې اخته شوي دي، دغه کتاب د لارښود او رحمت په توګه د هغو خلکو لپاره نازل شوی دی چې ایمان راوړي.

٤- د مقدام بن معد یکرب الکندي رضي الله عنه څخه روایت دی فرمايي: چې بېشکه رسول الله ﷺ وفرمایل:

يوشك الرجل متكئا على أريكته، يحدث بحديث من حديثي، فيقول: بيننا وبينكم كتاب الله عز وجل، فما وجدنا فيه من حلال استحللناه، وما وجدنا

فيه من حرام حرمناه، ألا وإن ما حرم رسول الله ﷺ مثل ما حرم الله.

ژباړه: زر دی چې یو سړی به په خپل پالنګ تکیه وهلی ناست وي زما یو حدیث به بیان کړی شي نو ووبه وايي: زمونږ او ستاسو ترمنځه به د الله عزوجل کتاب کافي وي بس چې دې کې څه حلال وي هغه به حلال ګڼو او څه چې په کې حرام پیدا کړو هغه به حرام ګڼو, خو خبردار! هغه څه چې رسول الله ﷺ حرام کړي هغه به داسې حرام وي لکه الله چې حرام کړي وي

(سنن ابن ماجه، باب: تعظيم حديث رسول الله ﷺ، والتغليظ على من عارضه، رقم الحديث: ١٢)

٥- ابوهريرة اوزيد بن خالد الجهني فرمايي: .... رسول الله ﷺ وفرمايل: «والذي نفسي بيده، لأقضين بينكما بكتاب الله، الوليدة والغنم رد، وعلى ابنك جلد مائة، وتغريب عام، واغد يا أنيس إلى امرأة هذا، فإن اعترفت فارجمها»، قال: فغدا عليها، فاعترفت فأمر بها رسول الله ﷺ فرجمت.

ژباړه: قسم په هغه ذات چې زما روح د هغه لاس کې دی زه به ضرور بالضرور ستاسو ترمنځه د الله په کتاب فیصله کوم وینځه او ګډې دا به واپس ورکړېځ (د هلک پلار ته) او ستا په ځوی سل (١٠٠) دورې وهل او یو کال له علاقې شړل دي او ته سحر ای اونيسه د دې سړي ښځې

ته ورشه که اعتراف یې وکړ نو رجم یې کړه نو هغه سحر وراغی نو هغې اعتراف وکړ نو بیا رسول الله ﷺ امر وکړ او رجم یې کړه

(صحيح مسلم، باب: من اعترف على نفسه بالزنى، رقم الحديث: ١٦٩٧).

مزید وګورئ: (سنن الدارمی باب: السنة قاضية على كتاب الله تعالى، رقم الحديث: ٦٠٦ - ٦٠٨).

پنځمه عقیده:

زموږ دا عقیده ده چې حدیث خبر واحد وي او که متواتر دا به حجت وي دا قابل د قبول وي عمل به وربانديې واجب وي، ځکه قطعا د رسول الله ﷺ څخه داسې حدیث نه دی ثابت چې هغه د الله د کتاب مخالف وي مګر یا دا چې هغه به یقیني منسوخ وي،او یا به صحیح نه وي؛ ځکه مونږ د نبي کریم ﷺ احادیث په لاندې څو قسمه ګڼو:

- اول: یا به د مبهم تفسیر او تفصیل وي او یا به د قرآن اجمال وي؛ لکه د لمونځ، زکاة او حج وغیره احکامو غوندې چې دا قرآن مبهم ذکر کړي خو تفصیل یې احادیثو کې شوی.
- دوهــم: یا به تقیید وي د مطلق د قرآن له، لکه د مطلّقې ښځې د زوج ثانی سره د نکاح کولو دغه اطلاق احادیثو کې په جماع او رضا د ولي سره مقید شوی.

عائشة رضي الله عنها فرمايي: د رفاعة القرظي ښځه نبي ﷺ ته راغله ورته ويې فرمايل: زه د رفاعة سره وم هغه طلاق راکړ طلاق مې پوره شو نو ما بيا عبد الرحمن بن الزبير سره نکاح وکړه خو د هغه سره لکه د جامو څنډه داسې(ذکر)دی (يعنې جماع نشي کولی) نو نبي ﷺ ورته وفرمايل:

«أتريدين أن ترجعي إلى رفاعة؟ لا، حتى تذوقي عسيلته ويذوق عسيلتك»

ژباړه: ته اراده لرې چې واپس رفاعه ته لاړه شې نه دا تر هغې نشي کېدی تر څو ته د هغه او هغه ستا خواږه ونه څکي.

(صحيح البخاري، رقم الحديث: ۲۶۳۹).

- دريـــم: يا به په کې تخصيص د عام قرآن شوي وي لکه: "فاقرؤا ماتيسرلکم" چې دا په احاديثو کې په سورة الفاتحې سره خاص شوی چې "لاصلاة لمن لم يقرأ بفاتحة الکتاب"

په دې مزيد دلائل: مخکې د ذکر شوي څلورم نمبر عقيدې دلائل دي هغه ملاحظه کړئ.

دغه ډول د (سورة النجم: ۳ - ۴) نمبر آيتونه دي چې الله متعال فرمايي:

{وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ (-) إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ}.

ژباړه: او دا نبي له ځان نه خبرې نه کوي، دا (قُرآن) خو يوه وحې ده چې پر هغه نازلېږي.

دغه ډول نور ټول د احاديثو کتابونه وربانديې دلائل دي.

د صحابه کرامو په باره کې زموږ عقيده.

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې د رسول الله ﷺ صحابه کرام ټول په ټوله عدول او د دې امت غوره او افضل أولياء او قابل د اقتداء دي، بيا دوی ټولو کې افضل او د خلافت حقدار ابوبکر او بيا عمر او بيا عثمان او بيا علي ﷺ اجمعين دي، همدوی خلفاء راشدين او أئمه مهديين دي.

په دې دلائل دا دي:

١- په (سورة البقرة: ١٣٧) کې الله متعال فرمايي:

{فَإِنْ ءَامَنُوا بِمِثْلِ مَآ ءَامَنتُم بِهِۦ فَقَدِ اهْتَدَوا وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِى شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}.

ژباړه: بيا که هغوی هماغسې ايمان راوړ لکه چې تاسې (صحابه کرامو) راوړی دی، نو سمه لار يې موندله؛ او که له هغه څخه مخ واړوي، نو ښکاره خبره ده چې هغوی په خپلې توب (شقاوت) کې نښتي دي، له دې امله ډاډه اوسئ چې د هغو په مقابل کې الله ستاسې د ملاتړ لپاره کافي دی، الله هر څه اوري او په ټولو شيانو پوهيږي.

۲- په (سورة الفتح: ۲۹) کې الله متعال فرمايي:

{مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيْنَهُمْ ۖ تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوٰنًا ۖ سِيمَاهُمْ فِى وُجُوهِهِم مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ۚ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِى التَّوْرٰىةِ ۚ وَمَثَلُهُمْ فِى الْإِنجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْـَٔهُۥ فَـَٔازَرَهُۥ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوقِهِۦ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًۢا}.

ژباړه: محمد د الله پيغمبر دی؛ او کوم کسان چې له هغه سره ملګري دي، هغوی پر کافرانو سخت او په خپلو منځو کې خواخوږي دي. ته چې کله هغوی ګورې نو په رکوع او سجده، او د الله د فضل او د هغه د خوشۍ په طلب کې به يې بوخت مومې، د دينداری نښې نښانې د هغو په مخونو کې د سجدو د اغيز له امله موجودې دي، (چې په هغه سره هغوی ببل پيژندل کيږي)، دا اوصاف هغه اوصاف دي چې مثالونه يې په تورات او انجيل کې بيان شوي دي، داسې چې ګواکې يو کښت دی چې لومړی خپلې ځانګې راباسي، بيا يې هغه ته قوت او وده ورکړه، بيا هغه مخ په پخېدو شو، بيا هغه پر خپلې تنې باندې اودرېدې، هغه کروندګر خوشحالوي تر څو چې کافران د هغو په تقويې او سمسورتيا باندې له غصې وسوځي، د دغې ډلې خلک چې ايمان يې راوړی دی او نېک عملونه يې کړيدي، الله د بخښنې او لوی اجر وعده ورسره کړېده.

٣ - په (سورة الفتح: ١٨) كې الله متعال فرمايي:

{لَّقَدْ رَضِىَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِى قُلُوبِهِمْ فَأَنزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَٰبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا}.

ژباړه: الله له مؤمنانو څخه خوشحاله شو، کله چې هغوی له ونې لاندې ستا سره بيعت کاوه، د هغو د زړونو حال هغه ته معلوم دی، لدې امله يې پر هغو ډاډينه نازله کړه او هغو ته يې په انعام کې نژدې برى ورکړ.

۴ - د ابن عمر رضي الله عنهما، څخه روايت دی هغه فرمايي:

«كنا نخير بين الناس في زمن النبيﷺ فنخير أبا بكر، ثم عمر بن الخطاب، ثم عثمان بن عفان رضي الله عنه »

ژباړه: مونږ به د نبي ﷺ په زمانه کې خلک غوره کول نو مونږ به اول ابوبکر بيا عمر بن الخطاب او بيا عثمان بن عفان غوره کولو.

۵- محمد بن جبير بن مطعم، د خپل بلار جبير نه روايت کوي، فرمايي:

أتت امرأة النبي ﷺ، فأمرها أن ترجع إليه، قالت: أرأيت إن جئت ولم أجدك؟ كأنها تقول: الموت، قال ﷺ: «إن لم تجديني فأتي أبا بكر»

ژباړه: يوه ښځه نبي ﷺ ته راغله نو نبي ﷺ ورته امر وکړ چې بيا ورته راشي نو هغې ورته وفرمايل: که زه راشم او تاسو مونده نه کړم يعنې وفات يې، نو نبي ﷺورته وفرمايل: که ما مونده نه کړئ نو بيا ابو بکر ته راشه.

(صحيح البخاري، باب: فضل أبي بكر بعد النبي ﷺ؛ رقم الحديث: ٣٦٥٥ - ٣٦٥٩).

٦ - ابن مسعود ﵁ فرمايي:

من كان مستنا فليستن بمن قد مات، أولئك أصحاب محمد ﷺ ، كانوا خير هذه الأمة، أبرها قلوبا، وأعمقها علما، وأقلها تكلفا، قوم اختارهم الله لصحبة نبيه ﷺ، ونقل دينه، فتشبهوا بأخلاقهم وطرائقهم، فهم كانوا على الهدي المستقيم.

ژباړه: څوک چې د چا اقتدا کوي نو هغه دې د هغه چا اقتدا وکړي چې هغه وفات وي او هغه دغه د محمد صلى الله عليه وسلم ملګري دي دوی د دې امت غوره خلک وو، د زړونو په اعتبار سره نېکان وو، د علم په اعتبار سره ژور علم والا وو، د تکلف په اعتبار سره د کم تکلف والا وو دا داسې يو قوم وو چې الله د خپل نبي د ملګرتيا او د دين د نقلولو لپاره غوره کړه، نو د هغوی په اخلاقو او کړنو باندې ځان مشابه کړئ ځکه دوی په برابر هديت باندې وو.

٧- عبد الله بن مسعود ﵁ فرمايي: «إن الله تعالى اطلع في قلوب العباد، فاختار محمدا ﷺ، فبعثه برسالته، وانتجبه بعلمه،ثم نظر في قلوب الناس بعد، فاختار له أصحابا، فجعلهم أنصار دينه، ووزراء نبيه ﷺ، فما رآه

المؤمنون حسنا، فهو عند الله حسن، وما رآه المؤمنون قبيحا، فهو عند الله قبيح.

ژباړه: بېشکه الله تعالی د بنده ګانو زړونه وکتل نو محمد ﷺ یې غوره کړ نو راوېې لېږه په خپل رسالت باندې او غوره یې کړ په خپل علم باندې بیا یې له هغې وروسته یې د خلکو زړونه وکتل نو هغه (نبي) ته یې ملګري غوره کړل نو هغوی یې د خپل دین مدد کوونکي او د خپل نبي وزیران وټاکل نو هغه څه چې مؤمنانو (صحابه کرامو) ښه وګڼل هغه به د الله په نزد ښه وي او څه چې مؤمنانو (صحابه کرامو) بد وګڼل هغه به د الله به نزد بد وي.

٥ -(شرح السنة للبغوي, باب: رد البدع والهوی: ١/٢١٤ - ١/٢١٥)

دوهمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې ټول امت د صحابه کرامو بلکې د یو صحابي مقام او مرتبې ته نشي رسیدلی، صحابه د دین او شریعت په رارسولو کې مخلصین او په امت لوی محسنین ګڼو او احترام او ادب یې فرض او واجب ګڼو او په حق کې یې هر قسم توهین او ګستاخي حرامه او ناجائز ګڼو.

په دې دلائل:

١ - مخکې دې باب کې د ړومبی عقیدې دلائل لکه: د سورة الفتح: (٢٩) ١٨) نمبر ذکر شوي آیتونه او نور اقوال او احادیث وربادندې هم دلائل دي.

٢- د (سورة التوبة: ١٠٠) پدې آیت کې الله متعال فرمایي:

{وَالسَّٰبِقُونَ ٱلْأَوَّلُونَ مِنَ ٱلْمُهَٰجِرِينَ وَٱلْأَنصَارِ وَٱلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُم بِإِحْسَٰنٍ رَّضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّٰتٍ تَجْرِى تَحْتَهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ذَٰلِكَ ٱلْفَوْزُ ٱلْعَظِيمُ}.

ژباړه: او مخکې کیدونکي ایمان ته ړومبني د مهاجرینو او انصارو څخه او هغه کسان چې وروسته له نیکۍ او ربښتینولۍ سره په هغو پسې راغلل؛ الله له هغو څخه خوښ او هغوی د الله څخه خوښ شول، الله د هغو لپاره داسې باغونه (جنتونه) تیار کړیدي، چې لاندې به یې ویالې

بهېږي او هغوی به پکې د تل لپاره اوسېږي، همدا ډېر لوی بریالیتوب دی.

۳ - په (سُورَةُ الأحزَاب: ۲۲) کې الله متعال فرمايي:

{وَلَمَّا رَءَا الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَٰذَا مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا}.

ژباړه: او کله چې رښتينو مؤمنانو (حال په هغه وخت کې دا وو) چې کله يې يرغلګر وليدل، نو ويې ويل: "دا هماغه څه دي چې الله او د هغه رسول زمونږ سره د هغه وعده کړې وه، د الله او د هغه د رسول خبره بيخي رښتيا وه، دغې پېښې د هغو ايمان او غاړه اېښودل لا زيات کړل.

۴- په (سورة الأحزاب: ۲۳) کې الله متعال فرمايي:

{مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَٰهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُۥ وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا}.

ژباړه: له مؤمنانو څخه ځينې داسې شخصيتونه شته چې له الله سره يې کړې ژمنه رښتيا کړې ده: له هغو څخه چا خپل نذر پوره کړ او څوک د وخت راتلو ته انتظار باسي، هغوی پخپله کړنلاره کې هېڅ تبديلي را نه وستله.

درېمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د صحابه كرامو رضوان الله عليهم اجمعين سره محبت كول د ايمان او د هغوی سره بغض كول د نفاق نښه ده، څوك چې د هغوی سره بغض كوي مونږ د هغوی سره بغص كوو چې څوك ورسره عداوت كوي هغوی خپل دښمنان ګڼو او چې څوك يې تكفير كوي هغه كافر، قتل يې واجب او مال يې غنيمت ګڼو.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - أنس ﷺ فرمايي: ما د نبي ﷺ څخه واورېدل چې هغه فرمايل:

آية الإيمان حب الأنصار، وآية النفاق بغض الأنصار.

ژباړه: د ايمان نښه د انصارو صحابه كرامو سره محبت كول دي او د منافقت نښه د انصارو سره بغض كول دي.

(صحيح البخاري، باب: علامة الإيمان حب الأنصار، رقم الحديث: ١٧).

٢ -براء رضي الله عنه فرمايي: ما د نبي ﷺ څخه واورېدل او يا يې وفرمايل: چې نبي ﷺوفرمايل: «الأنصار لا يحبهم إلا مؤمن، ولا يبغضهم إلا منافق، فمن أحبهم أحبه الله، ومن أبغضهم أبغضه الله.

ژباړه: انصارو سره محبت نه كوي مګر مؤمن او بغض نه كوي د دوی سره مګر منافق نو بس چا چې د دوی سره محبت وكړ الله دې د دوی سره محبت وكړي او چا چې د دوی سره بغض وكړ الله دې د دوی سره

بغض وكړي. (صحيح البخاري باب: حب الأنصار، رقم الحديث: ٣٧٨٣)
دغه ډول وګورئ: (صحيح مسلم، باب: الدليل على أن حب الأنصار وعلي ﷺ من الإيمان وعلاماته، وبغضهم من علامات النفاق، رقم الحديث: ١٢٨ - ١٢٩- ١٣٠).

٣ - ابو سعيد الخدري ﷺ فرمايي: نبي ﷺ وفرمايل: لا تسبوا أصحابي، فلو أن أحدكم أنفق مثل أحد، ذهبا ما بلغ مد أحدهم، ولا نصيفه.
ژباړه: زما صحابه وو ته کنځلې مه کوئ که يو کس ستاسو څخه د احد د غر په مقدار سره زر خرچ کړي نو بيا به هم د هغوى د يوې لپې او يا نيمې لپې ته هم (په اجر کې) ونه رسيږي.
(صحيح البخاري؛ رقم الحديث: ٣٦٧٣، باب: قول النبي ﷺ: «لو كنت متخذا خليلا»)مزيد وګورئ: (كتاب النهي عن سب الأصحاب وما فيه من الإثم والعقاب: صـ/٢٣).

٤ - (أخبار أصبهان:١/ ٣٢٤)

٥ - (الشرح والإبانة: صـــ١٦٠صـــ١٦١ صـــ١٦٢).

٦ - (المحلى، باب: مسألة سب نبيا او رسولا او الله تعالى او ملكا :١٢/ ٤٤٠)

٧ - (الشفاء للقاضي:٢/ ٦٤٧)

څلورمه عقيده:

د صحابه کرامو ترمنځه واقع شوي شخړو او مشاجرو کې هغوی مجتهدین ګڼو او د دوی ترمنځه لکه څنګه چې زمونږ توري د یو جانب مقابل کې رب ساتلي، داسې خپلې ژبې هم ساتو او دې باب کې د ملامت او غیر ملامت علم الله ته سپارو، ځکه دې باب کې د یو مدح او د بل ذم دا هغوی ته د ښکنځلو او بدي په معنی دي، او دا کار حرام او ممنوع دی.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - په (سورة الحشر: ١٠) کې الله متعال فرمايي:

{وَالَّذِينَ جَآءُو مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: او هغه چې له دغو مخکنیو څخه وروسته راغلي دي، هغه کسان چې وايي: ای زمونږ ربه! مونږ او زمونږ ټولو هغو ورونو ته بخښنه وکړه، چې زمونږ څخه مخکې يې ايمان راوړی دی؛ او زمونږ په زړونو کې د مؤمنانو لپاره هیڅ کینه مه اچوه، ای زمونږ ربه! ته ډیر مهربان او رحم کوونکی يې.

٢ - عبد الله بن مغفل ﷺ څخه روايت دی فرمايي: چې رسول الله ﷺ وفرمايل:

الله الله في أصحابي لا تتخذوهم غرضا بعدي، فمن أحبهم فبحبي أحبهم، ومن أبغضهم فببغضي أبغضهم، ومن آذاهم فقد آذاني، ومن آذاني فقد آذى الله، ومن آذى الله فيوشك أن يأخذه.

ژباړه: د الله لپاره د الله لپاره زما صحابه نښانه مه ګرځوئ زما نه وروسته پس چا که محبت وکړ د دوی سره نو دا يې ورسره زما د محبت له وجې وکړ، او چا که بغض وکړ د دوی سره نو دا يې ما سره د بغض له کبله وکړ، او چا چې دوی ته تکليف ورساوه نو هغه بېشکه ماته تکليف ورساوه او چا چې ماته تکليف راورساوه نو ده يقينا الله ته تکليف ورساوه او څوک چې الله ته تکليف ورسوي نو زر دی چې راوبه يې نيسي. (سنن الترمذی، باب: فی من سب اصحاب النبي ﷺ، رقم الحديث: ٣٨٦٢).

٣ - عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمايي: مونږ باندې رسول الله ﷺ راووت او ويې فرمايل: "ألا لا يبلغني أحد منكم عن أحد من أصحابي شيئا، فإني أحب أن أخرج إليكم وأنا سليم الصدر.

ژباړه: خبردار! تاسو کې دې يو هم ماته زما د صحابه وو څخه څه (بدي او شکوه) نه رارسوي پس زه دا خوښه ګڼم چې زه ستاسو له منځه لاړ شم (اخرت ته) او زما سينه روغه وي (خفه درڅخه نه يم).

(البيهقي في الكبرى، رقم الحديث: ١٦٦٧٥).

۴ - ابو بردة د خپل پلار څخه روايت کوي, فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: أصحابي أمنة لأمتي، فإذا ذهب أصحابي أتى أمتي ما يوعدون.

ژباړه: زما صحابه زما امت ته د امن ډاډ دی پس کله چې زما صحابه لاړ شي نو زما امت ته به هغه څه راشي چې د څه ورسره وعدې شوي دي.

۵ - عمران بن حصين رضي الله عنه فرمايي: رسول الله ﷺ: «خير الناس قرني ثم الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم، ثم الذين يلونهم»

ژباړه: غوره خلک هغه زما قرن والا دي بيا ورپسې (دويمه درجه) چې دوی ته نزدې وي بيا ورپسې (دريمه درجه) چې دوی ته نزدې وي بيا ورپسی (څلورمه درجه) چې دوی ته نزدې وي.

(مصنف ابن ابى شيبة، باب: ماذكر فى الكف عن اصحاب النبي ﷺ رقم الحديث۳۲۴۰۶ - ۳۲۴۱۰) مزيد وګورئ:

۵ -فضائل الصحابة لأحمد بن حنبل، رقم الحديث :۸ - ۱۰ – ۱۱)

پنځمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې په صحابه کرامو کې چې د کومو معينو اشخاصو باره کې د جنت زېرى په دنيا کې د رسول الله ﷺ په مبارکه ژبه اورول شوى هغوى ته په جنتيت ګواهي ورکوو چې د هغې ځخه هغه عشرة مبشرة دي يعنې هغه لس کسان چې زېرى ورکړى شوى دى لکه:

١. ابوبکر رضي الله عنه .
٢. عمر رضي الله عنه.
٣. عثمان بن عفان رضي الله عنه.
٤. علي بن ابي طالب رضي الله عنه
٥. طلحه بن عبيدالله رضي الله عنه.
٦. زبير بن عوام رضي الله عنه.
٧. عبدالرحمان بن عوف رضي الله عنه.
٨. سعيد بن زيد رضي الله عنه.
٩. سعد بن ابى وقاص رضي الله عنه.
١٠. ابوعبيدة بن ابى جراح رضي الله عنه.

دغه ډول هغه صحابه کرام چې هغوى د رسول الله ﷺ سره په حديبيه کې د ونې لاندې بيعت کړى وو د دوى باره کې هم د جنت د دخول او د اور ځخه د نجات زېري نقل دي. دغه ډول عام او تام بخښنه د بدر د غازيانو باره کې هم زمونږ د عقيدې برخه ده.

په دې دلائل دا دي:

١ -جابر بن عبد الله، رضي الله عنهما فرمايي: چې رسول الله ﷺ وفرمايل: «من يصعد الثنية، ثنية المرار، فإنه يحط عنه ما حط عن بني إسرائيل» قال: فكان أول من صعدها خيلنا، خيل بني الخزرج، ثم تتام الناس، فقال رسول الله ﷺ: «وكلكم مغفور له، إلا صاحب الجمل الأحمر» فأتيناه فقلنا له: تعال، يستغفر لك رسول الله ﷺ فقال: والله لأن أجد ضالتي أحب إلي من أن يستغفر لي صاحبكم، قال وكان رجل ينشد ضالة له.

ژباړه: څوک چې د مرار په کنډو وخېژي داسې به ترېنه ګناهونه ورژېږي لکه د بني اسرائيلو څخه چې رژېدلي وو نو ړومبی چې به دې کنډو پورته شو هغه زمونږ اسونه وو د بني خزرج اسونه وو بيا د هغې نه بعد ټول خلک راپورته شو بيا رسول الله ﷺ وفرمايل: دې ټولو ته مغفرت وکړی شو مګر د سور اوښ خاوند ته (مغفرت ونشو) مونږ راغلو هغه ته مو وويل: راشه چې نبي ﷺ درته د الله څخه بخښنه وغواړي، هغه وويل: قسم په الله چې زه خپل اوښ پيدا کړم دا ما ته د دې نه غوره ده چې ستاسو دا ملګرى (نبي ﷺ) راته بخښنه وغواړي، او دا سړى وو چې د خپل ورک شوي اوښ تالاش يې کولو.

(صحيح مسلم، كتاب صفات المنافقين وأحكامهم رقم الحديث: ٢٧٨٠).

٢ -د علي ﷺ څخه روايت دی ... د حاطب بن ابی بلتعه ﷺ باره کې رسول الله ﷺوفرمايل: إنه قد شهد بدرا، وما يدريك لعل الله اطلع على أهل بدر فقال: اعملوا ما شئتم، فقد غفرت لكم.

ژباړه: بېشکه دا بدر ته حاضر شوی او ته څه خبر کړې يقينا الله د بدر والاو ته راښکاره شو ورته ويې فرمايل: کوئ چې څه مو خوښه وي يقينا ما تاسو ته بخښنه کړېده.

(صحيح البخاري, باب: من فضائل أهل بدر ﷺ وقصة حاطب بن أبي بلتعة، رقم الحديث::٢٤٩٥، باب: الجاسوس، رقم الحديث: ٣٠٠٧، باب: فضل من شهد بدرا، رقم الحديث: ٣٩٨٢ – ٣٩٨٣).

د څلور امامانو باره کې زموږ عقيده

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې موږ مشهور څلور واړه امامان: امام ابو حنيفه رحمه الله، امام مالک ﵀ ، امام محمد بن ادريس الشافعی ﵀ او امام احمد بن حنبل ﵀ دا د امت د سلفو څخه دي او إن شاء الله تعالى غوره مسلمانان او اوچت علماء او مجتهدين دي، دوی د کتاب او سنت څخه ډېری مسائل مستنبط کړي، د دوی چې کوم مسائل، فتاوي او اجتهادات د کتاب او سنت سره موافق دي هغه منو انکار ورڅخه نه کوو، او په دې ورته د رب له لوري د دوه اجرونو اميد ساتو او کوم چې مخالف دي هغه د دوی اجتهادي خطاء ده چې په هېڅ د دې منل لازم نه ګڼو، سره د احترام د دې أئمه ؤ او په دې کې هم ورته د رب څخه د يو اجر اميد لرو، په دې سره د دوی تکفير يا تفسيق او يا هم توهين کول دا حرام ګڼو.

په دې دلائل دا دي:

١ -عمرو بن العاص ﵁ څخه روايت دی فرمايي: چې ده له رسول الله ﷺ څخه اورېدلي چې هغه وفرمايل:

«إذا حكم الحاكم فاجتهد ثم أصاب فله أجران، وإذا حكم فاجتهد ثم أخطأ فله أجر»

ژباړه: چې کله حاکم (حکم لګوونکی) يو فيصله وکړي او په دې کې ښه کوشش وکړي او بيا په هغې کې حق ته ورسيږي نو ده ته دوه اجره دي او که حکم ولګوي کوشش وکړي خو خطاء شي نو بيا ورته يو اجر دی. (صحيح البخاري، باب: أجرالحاکم اذا جتهد فاصاب أو اخطاء، رقم الحديث: ۶۸۲۹).

۲ -عبادة بن الصامت الأنصاري ﷺ د معاويه ﷺ سره د روم په ځمکه کې غزا ته لاړه نو يې هغه وکتل خلک د سرو زرو توکړی په ديناروںو او د سپينو زرو توکړی په دراهمو باندې اخلي نو ده وفرمايل: ای خلکو! تاسو خو سود خورئ، ما د رسول الله ﷺ څخه اورېدلي چې هغه فرمايلي: لا تبتاعوا الذهب بالذهب، إلا مثلا بمثل، لا زيادة بينهما ولا نظرة.

ژباړه: تاسو سره په سرو مه خرڅوئ مګر مثل په مثل چې نه زيادت وي په دې کې يو په بل او نه قرض، نو معاويه ﷺ ورته وفرمايل: ای ابو وليده ماته دا سود نه ښکاري مګر هله سود وي چې کله په کې قرض راشي، نو عبادة ورته وفرمايل: زه درته د رسول الله ﷺ، حديث بيانوم او ته د خپلې رأيې نه خبره کوې که چېرته زه له دې غزوې څخه راواپس شوم نو زه به له تاسره په هغه ځمکه ونه اوسم په کومه چې ستا حکومت

وي نو چې كله له غزا څخه واپس شو نو مديني ته لاړه عمر بن الخطاب ﵁ چې وليده ورته يې وفرمايل: اى ابو وليده څه شي راوستى يې نو ټوله قيصه يې ورته وکړه، نو عمر ﵁ ورته وفرمايل:

ارجع يا ابا الوليد إلى أرضك، فقبح الله أرضا لست فيها وأمثالك، وكتب إلى معاوية: لا إمرة لك عليه، واحمل الناس على ما قال، فإنه هو الأمر.

ژباړه: واپس لاړ شه ابو وليده خپلې ځمكې ته الله دې هغه ځمكه بدرنګه كړي چې ته او يا تا په شان خلك په كې نه وي او معاويه ته يې خط وليكه چې ستا په ده باندې هېڅ امر نه چلېږي او خلك هغه كارته راوګرځوه كوم چې عباده ويلي دي ځكه همدا دين دى.

(سنن ابن ماجه، باب: تعظيم حديث رسول الله ﷺ وتغليظ على من عارضه، رقم الحديث: ١٨).

٣ -د ابو هريرة ﵁ څخه روايت دى هغه فرمايي: بېشكه رسول الله ﷺ وفرمايل: إذا قال الرجل لأخيه يا كافر، فقد باء به أحدهما.

ژباړه: كله چې يو سړى خپل (مسلمان) ورور ته ووايي چې اى كافره نو پس يو په دې دواړو كي ككړ شو په دې باندې. (صحيح البخاري، باب: من كفر أخاه بغير تأويل فهو كما قال، رقم الحديث: ٦١٠٣).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې دوی معصوم نه دي داسې چې په هره مسأله کې مصيب وي او نه به خطاء کيږي، نه! بلکې بقول امام ذهبي رحمه الله چې: "وما من شرط العالم أنه لايخطئ ". يعني دا د عالم باره کې کوم شرط نه دی چې دا به نه خطاء کيږي (کمافی سير الأعلام: ۱۴ /۲۷۵) نو په دې اساس د دوی سره يوه مسأله کې د دليل په سبب مخالفت کول دا د دوی بې احترامي نه بلکې عين احترام دی او دا د دې هر امام څخه ثابته ده چې هغوی خپلې غاړې ازادې کړې چې کله هم زمونږ کوم قول د قرآن يا حديث څخه مخالف وو نو په هيڅ يې منل لازم نه دي.

په دې دلائل دا دي:

۱ -صاحب الهداية په روضة العلماء کې نقل کړي چې ابو حنيفه ته وويل شو: إذا قلت قولا وكتاب الله يخالفه قال اتركوا قولي لكتاب الله.

ژباړه: که ته يو قول وکړې او د الله د کتاب مخالف وي نو بيا؟

نو هغه وفرمايل: زما قول د الله د کتاب په وجه پريږدئ، بيا ورته وويل شو: إذا قلت قولا وخبر رسول الله ﷺ يخالفه فقال أتركوا قولي بخبر رسول الله ﷺ.

ژباړه: او كه ته يو قول وكړې او د رسول الله ﷺ حديث يې مخالفت كولو، نو هغه ووېل: زما قول د رسول الله ﷺ حديث له كبله پرېږدئ،

فقيل له إذا كان قول الصحابي يخالفه فقال اتركوا قولي بقول الصحابي.

ژباړه: بيا ورته ووېل شو: كه ستا قول د صحابي د قول مخالف وي، نو ويې ويل: زما قول د صحابي د قول په وجه پرېږدئ.

القول المفيد فى أدلة الاجتهاد والتقليد: (صـ۵۴ مزيد وګورئ: صـ۵۵ صـ۵۶ صـ۵۷ صـ۵۸ صـ۵۹ صـ۶۰ صـ۶۱).

۲ -امام ابن حزم د تقليد رد كوي فرمايي: وقد ذكرنا أن مالكا وأبا حنيفة والشافعي لم يقلدوا ولا أجازوا لأحد أن يقلدهم ولا أن يقلد غيرهم وروي أن مالكا أفتى في مسألة في طلاق البتة أنها ثلاث فنظر إلى أشهب قد كتبها فقال امحها أنا كلما قلت قولا جعلتموه قرآنا ما يدريك لعلي سأرجع عنها غدا فأقول هي واحدة وهذا ابن القاسم لا يرى بيع كتب الرأي لأنه لا يدري أحق فيها أم باطل ويرى جواز بيع المصاحف وكتب الحديث لأنها حق وقال مالك عند موته وددت أني ضربت بكل مسألة تكلمت فيها برأيي سوطا على أنه لا صبر لي على السياط وذكر الشافعي حديثا عن النبي ﷺ فقال له بعض جلسائه يا أبا عبد الله أنأخذ به فقال له يا هذا أرأيت علي زنارا أرأيتني خارجا من كنيسة حتى تقول لي في حديث النبي ﷺ أنأخذ بهذا ولم يزل رحمه الله في جميع كتبه ينهى عن تقليده وتقليد غيره.

ژباړه: او مونږ دا خبره ذکر کړه چې بېشکه مالک، ابو حنيفه او شافعي نه خپله تقليد کړی او نه يو کس ته د دې اجازه ورکړېده چې د دوی يا د بل چا تقليد وکړي او دا هم روايت شوي چې امام مالک د البته طلاق باره کې فتوی ورکړه چې دا درې طلاقه دي نو چې ويې کتل نو اشهب دغه مسأله وليکله نو هغه ته يې وويل: ورانه کړه دا! زه چې هر څه وايم دا به تاسو لکه قرآن داسې ګرځوئ تاسو ته څه پته ده که صبا زه د دې څخه رجوع وکړم زه (ابن حزم) وايم دا شوه يو بله دا ابن القاسم وګورئ هغه د رأی کتابونه خرڅول جائز نه ګڼل ځکه چې پته نشته چې دې کې حق دی که باطل، او د مصحفونو او احاديثو کتابونه يې خرڅول جايز ګڼل ځکه چې دې کې ټول حق دی امام مالک به فرمايل: زه دا دوسته ګڼم چې د هرې مسألې په سر چې ما د رأی په وجه کړې يو يو دوره ووهل شم خو دومره ده چې صبر نه لرم چې (دومره دورې) ووهل شم دغه ډول اما شافعی يو حديث د نبي صلی الله عليه وسلم ذکر کړ نو مجلس کې ورته ملګرو وويل: ته هم په دې فتوی ورکوې؟ نو هغه ورته وفرمايل: ای کسه تا زه وليدم چې په ما د سيکهانو زنار پروت دی؟ آيا تا زه وليدم چې د کليسا نه راووتم چې ته ماته د ﷺ د حديث باره کې وايې چې ته ورباندې قول کوې او که نه او همېشه وو چې په ټولو کتابونو کې يې د خپل او د بل د تقليد څخه خلک منع کول (الاحکام

في اصول الأحكام: ۶/ ۱۷۳).

۳ -امام بيهقی رحمه الله فرمايي:

وقد نهى الأئمة الأربعة عن تقليدهم، وذموا من أخذ أقوالهم بغير حجة.

ژباړه: يقينا څلور واړو امامانو د تقليد څخه منع کړېده او دا کار يې بد ګڼلی چې څوک د چا اقوال بغير له دليل څخه واخلي.

۴ -امام شافعی رحمه الله فرمايي: مثل الذي يطلب العلم بلا حجة كمثل حاطب ليل، يحمل حزمة حطب وفيه أفعى تلدغه وهو لا يدري.

ژباړه: هغه کس چې علم بغير د دليل څخه لټوي د دې داسې مثال دی لکه د شپې خشاک غونډونکی پنډ د خشاکو پورته کړي خو په دې کې مار وي دا وچيچي او ده ته پته نه وي.

۵ -أبو داود رحمه الله فرمايي: قلت لأحمد: الأوزاعي هو أتبع من مالك؟ قال: لا تقلد دينك أحدا من هؤلاء، ما جاء عن النبي ﷺ - وأصحابه فخذ به، ثم التابعي بعد الرجل فيه مخير.

ژباړه: ما احمد بن حنبل ته وفرمايل: اوزاعی د امام مالک نه ډېر د اتباع لايق دی؟ نو هغه وفرمايل: په خپل دين کې د هېچا تقليد مه کوه په دوی کې هغه څه چې د نبي ﷺ څخه راغلي او د هغه د صحابه وو څخه راغلي هغې باندې عمل کوه بيا چې تابعي راځي نو هغې کې بنده اختيار لري چې (خبره يې مني او که نه).

٦ ـأبو داود رحمه الله فرمايي: احمد بن حنبل وفرمايل: الاتباع أن يتبع الرجل ما جاء عن النبي ﷺ وعن أصحابه، ثم هو من بعد في التابعين مخير، وقال أيضا: لا تقلدني ولا تقلد مالكا ولا الثوري ولا الأوزاعي، وخذ من حيث أخذوا.وقال: من قلة فقه الرجل أن يقلد دينه الرجال.

ژباړه: اتباع دېته وايي چې يو سړی د نبي ﷺ او د صحابه وو تابعداري وكړي او بيا په تابعينو كې د ده اختيار دی، او دا يې هم ويلي چې مه ځما تقليد كوئ او مه د مالک او نه د ثوري او نه د اوازاعي او احكام له هماغه ځايه واخلئ له كوم ځايه چې هغوی اخيست دي، او فرمايلي يې دي چې: د كم فقاهت د انسان دليل دا دی چې هغه په دين كې د نورو تقليد كوي.

ياد اقوال وګورئ؛ په دې كتابونو كې: (اعلام الموقعين: ٢ / ١٣٩)؛ (الفقيه والمتفقه: ١/ ٣١٦ الأثر: ٢٨٠)؛ (مناقب الامام احمد: صــ١٨٢).

٧ ـعلامه سرخسی فرمايي:

ولو جاز التقليد كان من مضى من قبل أبي حنيفة مثل الحسن البصري وإبراهيم النخعي رحمهما الله أحرى أن يقلدوا.

ژباړه: كه چېرته تقليد جايز وی نو بيا د هغه چا چې د ابو حنيفه څخه مخكې تېر شوي لكه: حسن بصري، ابراهيم نخعي رحمهما الله نو دوی ډېر أولی وو چې تقليد يې شوی وای. (المبسوط لسرخسی: ١٢ /٢٨).

درېيمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د دې امامانو تقليد كول يعنې د دليل مقابل كې يې خبره منل او پيروي كول دا ناروا او حرام دی او دوی خپله هم د خپلو تقليدونو څخه خلک منع كړي، نو كه څوک د دوی دغه تقليد واجبوي دا به د الله په دين كې له ځانه د يو امر واجبونكی وي چې الله او د الله شريعت به له دې څخه بري وي.

په دې دلائل دا دي:

١ -په (سورة النساء: ٦٥) كې الله متعال فرمايي:

{فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا}.

ژباړه: نه! داسې نه ده (ای محمده) ستا په رب قسم چې دوی هېڅكله مؤمنان كېدای نشي، تر څو چې په خپل منځي شخړو كې تا فيصله كوونكی ونه مني، بيا چې ته څه فيصله وكړې، پر هغې باندې په خپلو زړونو كې څه تنګي هم احساس نه كړي؛ بلكې سر تر پايه يې ومني.

٢ -په (سورةآل عمران: ٣١ - ٣٢) كې الله متعال فرمايي: {قُلْ إِن كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ (*) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَٰفِرِينَ}

ژباړه: ور ته ووایه: (ای پیغمبره) که تاسې په ربښتیا له الله سره مینه لرئ، نو زما د پیروۍ لاره غوره کړئ؛ الله به تاسې سره مینه وکړي او ستاسې خطاوې به در وبخښي. هغه ډېر ښه بخښونکی او د رحمت څښتن دی، هغو ته ووایه: د الله او پیغمبر اطاعت وکړئ! بیا که هغوی د دې د منلو څخه مخ واړوي نو بېشکه الله له کافرانو سره محبت نه کوي.

۳ -په (سورة التوبة: ۳۱) کې الله متعال فرمايي:

{اتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا إِلَٰهًا وَٰحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ}.

ژباړه: نیولي دوی خپل عالمان او پیران شارعان د دین پرته له الله څخه او همدغه راز مسیح د مریم ځوی یې هم نیولی په داسې حال کې چې دوی ته له یو معبود (الله) څخه پرته د بل هېچا د بندګۍ کولو حکم نه وو ورکړ شوی، هغه ذات چې له هغه پرته بل هېڅوک د عبادت وړ نشته، پاک دی الله د هغه څه څخه چې دوی ورسره شریکانوي.

۴ -عدی بن حاتم ﷺ فرمايي: زه نبي ﷺ ته راغلم او زما به غاړه کې د سرو زرو صلیب وو نو نبي ﷺ راته وفرمایل: يا عدي اطرح عنك هذا الوثن .ژباړه: ای عدي له ځانه څخه دغه بوت وغورځوه بیا مې واورېده چې دا د سورة البراءة دا آیت یې تلاوت کاوه چې:

{اتخذوا أحبارهم ورهبانهم أربابا من دون الله}

بيا يې وفرمايل: أما إنهم لم يكونوا يعبدونهم، ولكنهم كانوا إذا أحلوا لهم شيئا استحلوه، وإذا حرموا عليهم شيئا حرموه.

ژباړه: دوی نه وو چې د هغوی عبادت يې کولو خو ليکن هغوی به چې ورته څه حلال کړل دوی به حلال ګڼل او چې څه به يې حرام کړل ورته دوی به هغه حرام ګڼل. (سنن الترمذی، باب: ومن سورة التوبة، رقم الحديث: ٣٠٩٥)

څلورمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې دغه امامانو د تقليد په جواز په کتاب او سنت کې هيڅ دليل نشته؛ البته د دوی او دغه ډول د نورو علماؤ اتباع دا جايز ده چې په دليل باندې بناء وي، او دغه دليل به د کتاب او سنت څخه وي فقط.

دلائل وربانديې دا دي:

١ -په (سورة النحل: ٤٣) کې الله متعال فرمايي: {وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: او موږ نه دی ليږلی ستا څخه مخکې مګر نارينه، موږ وحې کوله هغوی ته پس تاسو له أهل علمو خلکو څخه پوښتنه وکړئ، که تاسې په خپله نه پوهيږئ.

٢ – په (سورة الأنبياء: ٧) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَآ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا۟ أَهْلَ ٱلذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: او مونږ نه دی لیږلی ستا څخه مخکې مګر نارینه، مونږ وحې کوله هغوی ته پس تاسو له أهل علمو خلکو څخه پوښتنه وکړئ، که تاسې په خپله نه پوهیږئ.

٣ –عبد الله بن عمرو بن العاص ﵁ فرمايي: ما د رسول الله ﷺ څخه واوریدل چې فرمایل يې: إن الله لا يقبض العلم انتزاعا ينتزعه من العباد، ولكن يقبض العلم بقبض العلماء، حتى إذا لم يبق عالما اتخذ الناس رءوسا جهالا، فسئلوا فأفتوا بغير علم، فضلوا وأضلوا.

ژباړه: بېشکه الله علم په اخیستلو سره نه اخلي د بنده ګانو څخه لیکن علم دا په وفات کولو د علماؤ سره اخلي تردې چې يو عالم پاتې نشي نو خلک جاهلان مشران ونیسي نو د هغوی څخه پوښتنې کېدی شي او هغوی بغیر له علمه فتوې ورکوي نو خپله هم ګمراه شي او نور هم ګمراه کړي.

(صحيح البخاري، باب: كيف يقبض العلم رقم الحديث: ١٠٠).

پنځمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې د دې امامانو داکورکورانه شخصي تقلیدونه او د دې لپاره تعصبات او ولاء او براء کول دا د امت مسلمه اتفاق ماتونکی او د دوی قوت ختمونکی سبب دی چې هر مسلمان باندې د دې قسم تقلید څخه لاس اخیستل او توبه ویستل فرض دي، ځکه دا ګناه او د صحابه تابعینو او حتی خپله د دې امامانو د منشور، عقیدې او نظریې خلاف عمل دی.

دلائل وربانديې دا دي:

۱ -په (سورة الانعام: ۱۵۳) کې الله متعال فرمایي:

{وَأَنَّ هَٰذَا صِرَٰطِى مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِۦ ذَٰلِكُمْ وَصَّىٰكُم بِهِۦ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ}.

ژباړه: او بېشکه دغه زما سمه لاره ده، نو تاسې پر همدې لاړ شئ او په نورو لارو مه ځئ، چې هغه به تاسې له هغې لارې واړوي، دا هغه هدایت دی چې ستاسې رب درکړی دی، لپاره د دې چې تاسو تقوادار شئ.

۲ -په (سورة ال عمران: ۱۰۳) کې الله متعال فرمایي:

{وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا}.

ژباړه: او ټول منګولې ولګوئ یوځای په رسۍ د الله او تیت او پرک مه کیږئ.

٣ –مالك فرمايي: چې مشهور په ابن مغول دی فرمايي: شعبي وفرمايل: ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله ﷺ فخذ به، وما قالوه برأيهم، فألقه في الحش.

ژباړه: هغه څه چې دوی درته د رسول الله ﷺ څخه بيانوي هغه اخله (عمل ورباندې کوه) او هغه څه چې د خپلو رايو څخه درته وايي هغه په ګنده ګۍ کې غورځوه!

(سنن الدارمي، باب: في كراهية أخذ الرأي، رقم الأثر: ٢٠٦، إسناده صحيح).

٤ –عبد الله بن مسعود رضي الله عنه فرمايي: چې مونږ ته رسول الله ﷺ يوه ورځ يو خط كش كړ او بيا يې وفرمايل: «هذا سبيل الله» دا د الله لاره ده بيا د هغې چپ او ښي طرف ته خطونه كش كړل او بيا يې وفرمايل:

هذه سبل على كل سبيل منها شيطان يدعو إليه.

ژباړه: دا لارې دي په هره لاره شيطان ناست دی همدې طرف دعوت وركوي بيا يې دا آيت تلاوت كړ {وأن هذا صراطي مستقيما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بكم عن سبيله}.

ژباړه: او بېشكه دغه زما سمه لاره ده، نو تاسې پر همدې لاړ شئ او په نورو لارو مه ځئ، چې هغه به تاسې له هغې لارې واړوي، (سنن ابن ماجه رقم الحديث: ٢٠٨).

د مـــقلـــدينـــو په باره كـــې زمـــونـــږ عـــقـــيـــده

اولـه عـقـيده:

زمونږ دا عقيده ده چې كوم خلک ځانونه د دې مشهورو څلورو امامانو مذهبونو كې كوم مذهب ته منسوبوي داسې چې د هغوی د دلائلو څخه يې تأثر اخيستی وي اګر چې كه دغه دلائل بالفرض كمزوري او ضعيف هم وي خو د دوی داسې قطعا نه كوي چې كه صحيح او قوي دلائل ورته راشي نو بيا هم د دغه ضعيف څخه نه تېرېږي او د قوي دلائلو مخالفت كوي نو دا ډول خلک مسلمانان ګڼو دوی ته د عرف، زمان له وجې مقلدين ويل كيږي خو اصل كې دا ډول خلک دا متبعين دي د اتباع، دغه قسم دا د صحابه تابعينو او د هغوی د اتباعو په زمانه كې هم موجود وو او تر ننه مسلمانان د اتباع په همدې نوع عاملين دي.

بيا برابره ده دا احناف وي، كه مالكيان، شوافع وي، كه حنابله، ظاهريان وي، كه اهل الحديث دا ټول مسلمانان دي يو ملت يو امت دی، دغه نسبتونه يې د دلائلو نه د تأثر او رجحان په وجه منځ ته راغلي نور دا ټول زمونږ ورونه دي، مونږ باندې د دوی دفاع د دوی اكرام او احترام لازم دی.

په دې باندې دلائل دا دي:

١ -په (سورة الحجرات: ١٠) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ}.

ژباړه: بېشکه مؤمنان خو يو د بل سره ورونړه وي، نو د خپلو ورونړو په منځ کې مناسبات سم کړئ، او د الله څخه ووېرېږئ، هيله ده چې پر تاسې رحم وکړای شي.

٢ -په (سورة النحل: ٤٣) کې الله متعال فرمايي: {وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ ۚ فَسْـَٔلُوٓا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: او مونږ نه دي لېږلي ستا څخه مخکې مګر نارينه، مونږ وحې کوله هغوی ته پس تاسو له أهل علمو خلکو څخه پوښتنه وکړئ، که تاسې په خپله نه پوهېږئ.

٣ -په (سورة الأنبياء: ٧) کې الله متعال فرمايي: {وَمَآ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: او مونږ نه دي لېږلي ستا څخه مخکې مګر نارينه، مونږ وحې کوله هغوی ته پس تاسو له أهل علمو خلکو څخه پوښتنه وکړئ، که تاسې په خپله نه پوهېږئ.

٤ -له ابوهريرة ﵁ څخه روايت دی هغه فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل:

لا تحاسدوا، ولا تناجشوا، ولا تباغضوا، ولا تدابروا، ولا يبع بعضكم على

بيع بعض، وكونوا عباد الله إخوانا المسلم أخو المسلم، لا يظلمه ولا يخذله، ولا يحقره التقوى هاهنا» ويشير إلى صدره ثلاث مرات «بحسب امرئ من الشر أن يحقر أخاه المسلم، كل المسلم على المسلم حرام، دمه، وماله، وعرضه.

ژباړه: خپلو کې (اى مسلمانانو) حسد (کينه) مه کوئ بازار تېزي مه کوئ بغض مه کوئ يو د بل څخه مخ مه اړوئ يو دې د بل په بيع کې بيع نه کوي، شئ بنده ګان د الله ورونه ورونه يو مسلمان د بل مسلمان ورور دى نه به ورباندې ظلم کوي نه به يې دښمن ته بې مرستې پرېږدي او نه به يې سپکاوى کوي، (بيا يې وفرمايل او) تقوا دلته ده او خپلې سينې ته يې درې ځله اشاره وکړه، (بيا يې وفرمايل) کافي دى يو انسان ته دومره شر چې هغه خپل مسلمان ورور سپک وګڼي د هر مسلمان په بل مسلمان وينه مال او عزت حرام دى (صحيح مسلم، باب: تحريم ظلم المسلم، وخذله، واحتقاره ودمه، وعرضه، وماله رقم الحديث: ٢٥٦٤).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې کوم خلک شخصي او معين تقليد واجب ګڼي داسې چې که د قرآن آيت او يا هم د رسول الله ﷺ کوم احاديث ده ته د خپل امام د کومې مسئلې مقابل کې پيش کړی شي او دا بيا هم د دې منلو ته نه تياريږي او د خپل امام د قول څخه نه تېريږي داسې چې ده ته علم هم راشي چې د ده امام دې مسئله کې د کتاب او سنت څخه په خطاء دی، نو دا قسم مقلدين دوه قسمه دي:

- اول قسم: که عوام او بې علمه وي نو دوی باندې به ړومبی حجت تماميږي چې مثلا دغه کار کفر دی ستا د امام او مذهب مثلا دغه مسئله دا صرف د هغه رأيه ده اجتهاد دی هغه په کې معذور دی خو تا ته د دې مقابل کې د الله او يا د هغه د رسول ﷺ دغه قول او حکم متوجه دی په تا د خپل رب او د خپل نبي ﷺ امر او حکم منل فرض دي، نو که ويې منله فبها ونعمت؛ او ډېر عوام مقلدين همداسې دي چې هغوی د کتاب او د سنت حکم نه رد کوي چې کله ورته ورسيږي.

هو! که بالفرض تسليم يې نه کړي او انکار وکړي نو بيا ظاهر حکم د ده دا دی چې دا په دې سره کافر ګرځي.

- دوهم قسم: هغه چې هغه عالمان دي د کتاب او سنت څخه علم لري، د کتاب او سنت او د امت د علماؤ د اقوالو ترمنځه ورته فرق او

حيثيت معلوم وي او بيا هم كتاب او سنت رد كوي او د خپل مسلک او امام بې دليله خبره مخکې کوي او صراحت کوي چې موږ مقلدين يو، زموږ د خپل امام قول موږ ته کافي دی، د آيت او يا حديث مثل زموږ کار نه دی نو د دې قسم مقلدينو تکفير کوو.

دلائل په دې باندې دا دي:

١ -په (سورة النساء: ٦٥) کې الله متعال فرمايي:

{فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا}.

ژباړه: نه! داسې نه ده ستا په رب قسم چې دوی هېڅکله مؤمنان کېدای نشي، تر څو چې په خپل منځي شخړو کې تا فيصله کوونکی ونه مني، بيا چې ته څه فيصله هم وکړې، پر هغې باندې په خپلو زړونو کې دوی څه تنګي هم احساس نه کړي؛ بلکې سر تر پايه يې ومني.

٢ -په (سورة المائدة: ٤٤) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْكَٰفِرُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک کافران دي.

٣ -په (سورة المائده: ٤٥) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الظَّٰلِمُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک ظالمان دي.

۴ –په (سورة المائدة: ۴۷) کې الله متعال فرمايي:

{و وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک فاسقان دي.

۵ –په (سورة التوبة: ۳۱) کې الله متعال فرمايي:

{اتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَٰنَهُمْ أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا إِلَٰهًا وَٰحِدًا لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشْرِكُونَ}.

ژباړه: نيولی دوی خپل عالمان او پيران شارعان د دين بغير له الله نه او همدغه راز مسيح د مريم ځوی يې هم نيولی په داسې حال کې چې دوی ته له يو معبود (الله) څخه پرته د بل هيڅا د بندګۍ کولو حکم نه وو ورکړ شوی، هغه ذات چې له هغه پرته بل هيڅوک د عبادت وړ نشته، پاک دی الله د هغه څه څخه چې دوی ورسره شريکانوي!

۶ –په (سورة الأحزاب: ۳۶) کې الله متعال فرمايي: {وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ أَمْرًا أَن يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَٰلًا مُّبِينًا}.

ژباړه: هېڅ يو مؤمن او هېڅ يوه مؤمنه دا حق نه لري چې كله الله او د هغه رسول د كومې معاملې فيصله وكړي او بيا (د الله او د هغه د رسول په خلاف) هغه پخپله د خپلې هغې معاملې د فيصله كولو اختيار ولري. او څوك چې له الله او د هغه له رسول څخه سرغړاوی وكړي، نو يقينا هغه ګمراه شو په ګمراهۍ څرګنده كې!

درېمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې كه بالفرض موسى عليه السلام هم ژوندی وی چې اولو العزم نبي او رسول دی نو هغه به هم د كتاب او سنت په تابعدارۍ مكلف وی، ځكه الله رب العالمين هېڅ مسلمان په دې نه دی مكلف كړی چې هغه دې په دې مشهورو مذاهبو يا نورو مذهبونو څخه د يو مذهب اتباع په ځان لازمه او د بل څخه اجتناب وكړي نو تقليد چې د بې دليله قول منل دي دا خو قطعا جائز نه دی، بلكې دا به حرام او ناجائز وي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ -په (سورة الإسراء: ٣٦) كې الله متعال فرمايي: {وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِۦ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْـُٔولًا}.

ژباړه: مه روانېږه د هغه څه پسې چې تا ته د هغې علم نه وي، غوږونه، سترګې او زړه، هر يو د دوی څخه هرو مرو پوښتل كېدونكي دي.

۲ -په (سورة البقرة: ۱۶۹) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّمَا يَأْمُرُكُم بِالسُّوٓءِ وَالْفَحْشَآءِ وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: بېشکه دغه شيطان خو تاسې ته د بدی او بې حيايي امر کوي او دې ته مو پاروي چې په الله پورې هغه خبرې وتړئ چې تاسې پرې نه پوهېږئ چې هغه الله ندي ويلي.

۳ -وروستي (سُورَةُ البَقَرَة: ۱۷۰) کې الله تعالى فرمايي:

{وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَآ أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَآ أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ أَوَلَوْ كَانَ ءَابَآؤُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ شَيْـًٔا وَلَا يَهْتَدُونَ}.

ژباړه: او چې کله هغوی ته ويل کېږي چې د الله د اوامرو پيروي وکړئ، نو په ځواب کې وايي چې مونږ به د هماغه څه پيروي کوو چې مونږ پر هغې خپل پلرونه، نيکونه موندلي دي، (دوی خو دا وايي خو) اګر که د هغو پلرونو، نيکونو له پوهې څخه هېڅ کار هم نه وي اخيستې او سمه لاره يې نه وي موندلې، آيا بيا هم دوی د هغوی پيروي کوي؟

۴ -په (سورة الأعراف: ۳) کې الله رب کريم فرمايي:

{اتَّبِعُوا مَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِۦٓ أَوْلِيَآءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ}.

ژباړه: تابعداري وکړئ ای خلکو! د هغه څه چې ستاسې د رب له لوري پر تاسې نازل شويدي، او تابعداري مه کوئ د هغه پرته د نورو سر

پرستانو خو تاسې نصيحت ډېر لږ منئ.

٥ -په (سُورَةُ الاۡعرَاف: ٣٣) کې الله متعال فرمايي: {قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّىَ الْفَوٰحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْىَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَن تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِۦ سُلْطَٰنًا وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ}.

ژباړه: ورته ووایه ای پیغمبره! زما رب چې حرام کړي دي هغه فحشاء دی هغه چې ښکاره دي د هغې ښخه او که پټې؛ او ګناه او سرکشي په ناحقه او دا چې له الله سره تاسې کوم څوک شريك کړئ، چې د هغه لپاره يې کوم سند نه دی نازل کړی او دا چې تاسې په الله داسې څه ووايئ چې د هغې په باب تاسې معلومات ونلرئ.

٦ -په (سورة لقمان: ٢١) کې الله متعال فرمايي:

{وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَآ أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ ءَابَآءَنَآ أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَٰنُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ}.

ژباړه: او چې کله هغو ته وويل شي چې د هغه شي پيروي وکړئ چې الله نازل کړي دي، نو وايي چې مونږ د هغه شي پيروي کوو چې پر هغه باندې زمونږ پلرونو، نيکونو عمل کړی دی، آیا دوی د هماغو پيروي کوي، ولو که شيطان يې د لمبه وهونکي اور خوا ته بولي هم؟

٧ –د جابر بن عبد الله ﷺ څخه روايت دی چې نبي ﷺ ته عمر ﷺ راغی ورته ويې فرمايل: چې مونږ د يهودو څخه داسې خبرې اورو چې مونږ تعجب کې اچوي آيا تاسو د دې اجازه کوئ چې مونږ يې وليکو؟

نو هغه ورته وفرمايل:

«أمتهوكون أنتم كما تهوكت اليهود والنصارى، لقد جئتكم بها بيضاء نقية، ولو كان موسى حيا ما وسعه إلا اتباعي.

ژباړه: آيا تاسې حيران شوي يئ لکه څنګه چې يهودو او نصارا حيران شوي وو يقينا ما تاسو ته په داسې صفا روښانه دين راتلل کړي که چېرته موسى ﷺ هم ژوندی وی نو هغه به زما د اتباع نه پرته به يې بله لار نه وی موندلی. (شرح السنة للبغوي، باب: حديث اهل الكتاب رقم الحديث: ١٢٦؛ وكذا مصنف ابن ابى شيبة، باب: من كره النظر في كتب أهل الكتاب رقم الحديث: ٢٦٤٢١).

څلورمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې هر مسلمان باندې فرض ده چې هغه به د الله او د هغه د رسول صلى الله عليه وسلم طاعت کوي داسې چې خپل دين به د کتاب او سنت څخه اخلي او په دې کې به د هېڅوا د بې دليله خبرې پسې تلل نه کوي اګر که څومره لوى شخصيت ولې نه وي، او د امت امامان، فقهاء، محدثين او علماء دا د دوى او د دوى د دين د زده کړې ترمنځه واسطې دي، د دوى احترام به کوي خو د بې دليله خبر منل يې ورباندې لازم نه دي.

دلائل په دې باب کې د دريمې عقيدې دلائل کافي دي.

پنځمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې تقليد د کتاب او سنت د اتباع په مقابل کې ايجاد شوى اعتقاد دى، دا د تعصب او د تفرقه بازۍ او خپل منځي اختلافاتو جرړه ده، د تاريخ کتابونو د تقليد دلاسه راغلي دغه جرايم نقل کړي، دغه ډول تقليد بعضې صورتونو کې شرک، بعض کبيره ګناه او بعضو کې فسق ته مفضي کېږي چې د علم او عقل والا زمونږ په دې خبره پوهېږي، نو دا چې په دې کې دومره اضرار او خطرات دي نو لهذا مونږ د دې څخه خلک منع کوو او د کتاب او سنت اتباع ته يې رابلو.

دلائل وړباندې دا دي:

١ -په (سورة محمد: ٣٣) كى الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَلَا تُبۡطِلُوٓاْ أَعۡمَٰلَكُمۡ}.

ژباړه: اى مؤمنانو! د الله اطاعت او د پيغمبر اطاعت وكړئ او خپل عملونه مه بربادوئ.

٢ -په (سورة المائدة: ٩٢) كې الله متعال فرمايي: {وَأَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَٱحۡذَرُواْۚ فَإِن تَوَلَّيۡتُمۡ فَٱعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا ٱلۡبَلَٰغُ ٱلۡمُبِينُ}.

ژباړه: د الله اطاعت وكړئ او د هغه د پيغمبر طاعت وكړئ او د نافرمانى څخه يې را منع شئ، خو كه تاسې حكم ته شا كړه، نو وپوهيږئ چې زمونږ پر پيغمبر فقط د ځرګند حكم د رسولو مسئوليت وو.

٣ -په (سورة النساء: ٥٩) كې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا}.

ژباړه: اى مؤمنانو! د الله طاعت وكړئ او درسول طاعت وكړئ او د هغو كسانو چې ستاسې څخه د امر خاوندان دي، بيا كه ستاسې تر منځ په كومه چاره كې شخړه پيښه شي؛ نو هغه د الله او رسول لوري ته محوله (وړاندې) كړئ، كه تاسې په رښتيا سره پر الله او د اخرت په ورځ ايمان

لرئ، همدا د كار يوه سمه طريقه ده او د عاقبت په اعتبار هم غوره ده.

٤ -علامه شهاب الدين الحموي د اصفهان تاريخ ذكر كوي فرمايي: ... وقد فشا الخراب في هذا الوقت وقبله في نواحيها لكثرة الفتن والتعصب بين الشافعية والحنفية والحروب المتصلة بين الحزبين، فكلما ظهرت طائفة نهبت محلة الأخرى وأحرقتها وخربتها، لا يأخذهم في ذلك إل ولا ذمة.

ژباړه: او يقينا خرابوالی دغه وخت عام شوی وو او د دې نه مخکې هم په دېرو منطقو کې د وجې د دېروالي د فتنو او تعصب څخه چې د شافعيانو او حنفيانو ترمنځ راغلي وې او هغه دوامدار جنګونه د دوی ترمنځه پس هر هغه وخت چې به يو طائفه (په دوی کې په بلې) غالبه شوه نو د بلې محله به يې چور کړه او هغه به يې وسوځوله او خرابه به يې کړه په دې کې به هېڅ دوستی او خپلولی نه رامنع کول.

٥ -بل مقام کې فرمايي: القاضي الدامغاني، وكان غاليا في التعصب لمذهب أبي حنيفة والوقيعة في مذهب الشافعي. قال الحافظ أبو القاسم: سمعت أبا الحسن بن قبيس الفقيه يسيء الثناء عليه ويقول: إنه كان يقول لو كان لي ولاية لأخذت من أصحاب الشافعي الجزية، ومات بدمشق سنة: ٥٠٦.

ژباړه: قاضي دامغاني دا په حنفي مذهب كې ډېر غلو كوونكى وو او د شافعي په مذهب طعن كوونكى وو حافظ ابو قاسم وايي: ما د حسن بن قيس نه واورېده چې هغه په دامغانى بده ثناء ويلې, او فرمايل يې چې: ده به دا ويلې چې كه زما حكومت وى نو ما به د شافعيانو څخه جزيه اخيستى وى، او دا په دمشق كې په (۵۰۶ هـ) كال كې وفات شو (معجم البلدان: ۲۰۹/۱- ۴۷۶/۱).

۶ -شيخ ابو حفص حنفي وايي: لا ينبغي للحنفي أن يزوج بنته من رجل شفعوي المذهب وهكذا قال بعض مشايخنا ولكن يتزوج بنتهم زاد في البزازية تنزيلا لهم منزلة أهل الكتاب.

ژباړه: جايز نه دي حنفي ته چې خپله لور شافعي مذهبي ته وركړي او همدارنګه زمونږ بعضې مشايخو ويلي دي، ليكن د شوافعو لور نكاح كولى شې، په بزازيه كې يې زيات كړي پې دا به په منزله د اهل كتابو كې ګرځوې (بحر الرائق: ۴۹/۲).

د دين د نورو امامانو، فقهاؤ او محدثنو باره کـــې زموږ عـــقـيـــده

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې د اهل السنة والجماعة چې څومره امامان، فقهاء او محدثين تېر شوي کوم چې په اصولو کې د اهل السنة والجماعة سره موافق او معتقد دي دا مسلمان ګڼو د علم، فقاهت، ديني محنتونو او دعوتونو په سبب يې عزت او کرامت ته قائل يو احترام يې په ځان واجب او د ترحم جمله (يعني رحمهم الله) ويل ورته په ځان د هغوی حق ګڼو او هېڅ قسم توهين، ګستاخي او بې ادبي يې جايز نه ګڼو ځکه دا نه يواځې مسلمانان، بلکې مسلمانانو کې د خپل وخت او زمان په اعتبار سره معتبر اشخاص او د دين استازي او داعيان تېر شويدي، د دوی غيبت او يا هم توهين دا حرام او دفاع يې حق او د خير دعاء ورته په ځان لازمه ګڼو.

په دې دلائل دا دي:

١ -په (سورة الحجرات: ١٢) کی الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا ٱجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ ٱلظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ ٱلظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَب بَّعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَٱتَّقُوا ٱللَّهَ إِنَّ ٱللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: ای مؤمنانو! له ډېر ګمان کولو څخه ډډه وکړئ، بېشکه بعضې ګمانونه ګناه وي، د چا پټ عيبونه مه لټوئ او ستاسې څخه دې څوك د چا غيبت نکوي، آيا په تاسې کې داسې څوك شته چې د خپل مړه ورور غوښې خوړل خوښ کړي؟ ګورئ تاسی پخپله د دې څخه کرکه کوئ, د الله څخه ووېرېږئ, الله ډېر ښه توبه قبلوونکی او خورا مهربان دی.

٢ -په (سورة الحشر: ١٠) کې الله عز وجل فرمايي: {وَالَّذِينَ جَآءُو مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَٰنِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَٰنِ وَلَا تَجْعَلْ فِى قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: او هغه چې له دغو مخکنيو څخه وروسته راغلي دي، هغه کسان چې وايي: "ای زموږ ربه! مونږ او زمونږ ټولو هغو ورونو ته بخښنه وکړه، چې زمونږ څخه مخکې يې ايمان راوړی دی؛ او زمونږ په زړونو کې د مؤمنانو لپاره هېڅ کينه مه اچوه، ای زمونږ ربه! ته ډېر مهربان او رحم کوونکی يې.

دوهمه عقيده:

دغه مذكوره أئمه او فقهاؤ كې چې څوک په كومه مسئله كې خطاء شوي دغه خطاء اجتهادي ګڼو په دې سره د دوی قدر، مرتبه، شان او عزت كې كمی نه راځي، بلكې دوی عند الله په دې كې بيا هم د يو اجر او ثواب مستحق ګڼو.

دليل په دې دا دی:

١ -عمرو بن العاص ﷺ څخه روايت دی فرمايي؛ چې ده له رسول الله ﷺ څخه اوريدلي چې هغه وفرمايل:

«إذا حكم الحاكم فاجتهد ثم أصاب فله أجران، وإذا حكم فاجتهد ثم أخطأ فله أجر»

ژباړه: چې كله حاكم (حكم لګونكی) يوه فيصله وكړي او پدې كې ښه كوشش وكړي او بيا په هغې كې حق ته ورسيږي نو ده ته دوه اجره دي او كه حكم ولګوي كوشش وكړي خو خطاء شي نو بيا ورته يو اجر دی.

(صحيح البخاري، باب: أجرالحاكم اذا جتهد فاصاب أو اخطاء، رقم الحديث: ٦٨٢٩).

مزيد وګورئ: (مستخرج ابن عوانة, باب: ما للحاكم من الأجر إذا اجتهد في إصابة الحكم، والدليل على أنه إذا اجتهد فأخطأ ويرى أنه مصيب فيه أنه غير آثم فيه ويؤجر على اجتهاده رقم الحديث: ٦٣٩٣).

دريمه عقيده:

مونږ علامه نووي،علامه ابن حجر العسقلاني، علامــه ابن حزم الظاهري، قاضي ابوبكر بن العربي، علامه موفق الدين بن قدامة، مفسر قرطبي، دامام ابو حنيفه رحمه الله مشهور شاګردان ابو يوسف، محمد بن حسن الشيباني او زفر بن الهذيل العنبري ، محمد بن محمد السخاوي ، جلال الدين سيوطي ، علامه غزالي، ابن حجر الهيتمي ، محدث بيهقي ، علامه شاطبي ، علامه سبكي ، علامه اشعري ، علامه باقلاني او علامه ابوالمعالي الجويني وغيرهم دا ټول مسلمانان او لوی علماء ګڼو په دوی کې چې د بعضو څخه د الله تعالی په صفاتو يا نورو مسايلو کې کوم تاويلونه او خطاء نقل دي په هغې کې يې اتباع نه کوو او پوره يقين لرو که دوی ته د دې مالومات شوی وی چې مونږ دې مسايلو کې خطاء يو نو ضرور به يې ورڅخه توبه ويستلې وی ، او که دا ورته نه وي څرګنده شوي ، نو بيا دا د دې باعث نه ګڼو چې دوی دې وربانديې د اهل السنة څخه خارج او د برأت مستحق وګرځي ، ځکه دوی په اصولو کې د اهل السنة سره مخالفت نه لري او نه يې د جهميه او معتزله و پشان د تعطيل او اعتزال اصول وضع کړي ، اوکوم چې په دوی کې له ابتدأ څخه په باطله وو لکه : غزالي ، ابوحسن الأشعري ، فخرالدين رازي ابو المعالي الجويني زمخشري باقلاني نو په اخر عمر کې دوی دخپلو باطلو اعتقاداتو څخه

توبه ويستې او په دې ترينه تصريح نقل شوېده او داهل السنة والجماعة مسلک ته يې رجوع کړی ده نو په دې مناسبت يې ددين علماء ګڼو ، قدر او احترام يې په ځان لازم،ګستاخي ، بې ادبي او توهين يې حرام ګڼو .

دې باندې دلائل دا دي:

١ -په (سورة المجادلة: ١١) کې الله رب العزت فرمايي: {يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَٰتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ}.

ژباړه: ستاسې څخه چې کوم کسان ايمان لرونکي دي او کومو کسانو ته چې علم ورکړ شوی دی، الله به هغو ته لوړې درجې په برخه کړي، او تاسې چې څه کوئ، الله پرې ښه خبر دی.

٢ -په (سورة ال عمران: ١٨) کې الله رب العالمين فرمايي:

{شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَٰٓئِكَةُ وَأُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ}.

ژباړه: الله په خپله د دې خبرې شاهدي ويلې ده چې له هغه پرته بل هېڅ معبود نشته؛ او ملائک او ټول اهل علم هم په رښتيني او منصفانه توګه پردې شاهدان دي چې له هغه زور ور، باحکمته څخه پرته په واقع کې هېڅ بل معبود نشته.

٣ -په (سورة الزمر: ٩) کې الله تعالی فرمايي: {قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَٰبِ}.

ژباړه: ووایه دوی ته آیا پوهېدونکي (علم لرونکي) او نه پوهېدونکي (بی علمه) يو شانته کېدای شي؟ نصیحت خو د پوهې خاوندان مني.

د يادو علماؤ د مزيد دفاع متعلق وګورئ: (الإعلام بإقالة عثرات الأعلام) زمونږ د اسلامي دولت د مشهور مجاهد شيخ او متبحر عالم تركي بن مبارک البنعلي تقبله الله كتاب.

څلورمه عقيده:

زمونږ دا عقیده ده چې د دې مذکورو محدثینو او فقهاؤ ليكلي تصانيف **په دوه قسمه دي :** يوقسم د هغو فقهاؤ كتابونه دي چې حق په کې غالب دی خو بعضې مسايلو کی تربېنه تاويلونه او خطاء منقول دي، نوددې كتابونو حق مسايل قبلوو او خطا يې ردوو سره داحترام ددې علماؤ، نو دحق او صحيح مسايلو دغلبې له کبله يې کتابونه د کتاب او سنت د تشريح او وضاحت لويه سرمايه ګڼو، سره له دې چې ضعيف او خطاء پکې هم شته ، حق او صحیح مسايل يې منو او د خطاء په منلو يې مكلف نه يو،مونږ ددې قسم كتابونو احترام كوو او توهين يی حرام ګڼو ، دويم قسم هغه كتابونه چې مصنفينو يې حق ته درجوع نه مخكې دباطل مسلک په تائيد کې ليكلي هغه مردود ګڼو او کوم يې چې حق ته درجوع نه بعد ليكلي هغې کې چی کوم مسايل د حق موافق دي هغه

مقبول او چې کوم مخالف دي هغه مردود ګڼو سره داحترام ددوی نه، نور دا اهل علم مسلمانان ، د مسلمانانو استاذه او شيوخ دي ، د دوی د عرض ساتنه او دفاع دا شرعي حکم دی.

دلائل وربانديې دا دي

١ -مخکې ذکر شوي (سورة المجادلة: ١١) .

٢ -مخکی ذکر شوي (سورة آل عمران: ١٨).

٣ -د أم الدرداء څخه روايت دی هغه د ابو الدرداء څخه روايت کوي چې نبي ﷺ وفرمايل: من رد عن عرض أخيه رد الله عن وجهه النار يوم القيامة. ژباړه: چا چې د خپل ورور د عزت دفاع وکړه الله به د ده مخ د قيامت په ورځ د اور څخه بچ کړي (سنن الترمذی، باب: ما جاء في الذب عن عرض المسلم، رقم الحديث: ١٩٣١ المجم الكبير للطبراني، رقم الحديث: ٤٤٢).

٤ -ابو إمامة رضي الله عنه څخه روايت دی فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: ثلاثة لا يستخف بحقهم إلا منافق، إمام مقسط، وذو الشيبة في الإسلام، وذو العلم.

ژباړه: درې کسان دي چې په حق کې يې سپکاوی نه کوي مګر منافق، يو عادل امام يو په اسلام کې سپين ږيری شوی کس او بل د علم خاوند (الأموال لابن زنجويه باب: ما يستحب من توقير أئمة العدل وتعزيزهم، رقم الحديث: ٥١).

د موجوده حکومتونو په باره کې زموږ عقیده

اوله عقیده:

زموږ دا عقیده ده چې د مسلمانانو په خاوره چې څومره حکومتونه دي دا ټول مرتد حکومتونه دي ځکه دوی د طائفې ممتنعې صفات خپل کړي دي، د رب د قانون پر ځای د تورې او نېزې په زور یې وضعي او ناولي قوانین نافذ کړي د همدې څخه دفاع کوي او د دې مخالفت جرم او ګناه ګڼي، فعلا یو حکومت په دې کې داسې نشته چې هغې ته اسلامي او د هغې حکمران ته مسلمان وویل شي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ -په (سورة المائدة: ۴۴) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْكَٰفِرُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فیصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک کافران دي.

دغه ډول په (۴۵) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الظَّٰلِمُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فیصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک ظالمان دي.

دغه ېؤل په (۴۷) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{و وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک فاسقان دي.

دغه ېؤل وروسته په (۴۸) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي: {وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ الْكِتَٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَٰتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ}

ژباړه: او (ای پيغمبره!) مونږ تا ته دا کتاب درلېږلی چې په حقه راغلی دی، او له کتاب څخه چې څه د ده په وړاندې موجود دي د هغو رښتيني کوونکی او د هغو ساتونکی او محافظ دی، نو له دې کبله ته د الله له نازل کړي قانون سره سمې د خلکو چارې فيصله کړه، او کوم حق چې تا ته راغلی دی، له هغه څخه په مخ اړولو سره د هغو د غوښتنو پيروي مه کوه، مونږ ستاسې څخه د هر يوه لپاره يو شريعت او يوه عملي تګلاره ټاکلې ده، که څه هم چې که ستاسې الله غوښتي وای، نو تاسې ټول يې يو امت هم جوړولای شوای، خو هغه دا د دې لپاره وکړل، څه شی چې يې تاسې ته درکړيدي، په هغه کښې تاسې وازمائي، نو په غوره چارو

کې يو له بل څخه د وړاندي کېدو هڅه وکړئ. په پای کې ستاسې ټولو د الله لوري ته ورګرځېدل دي، بيا به هغه تاسې ته اصلي حقيقت چې تاسي په کې اختلاف کوئ، در وښيي.

دغه ډول ورپسې په (۴۹) نمبر آيت کريمه کې الله عز وجل فرمايي: {وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَسِقُونَ}.

ژباړه: نو (ای پيغمبره!) ته د الله له نازل کړي قانون سره سمه د دې خلکو د چارو فيصله وکړه، او د هغو د خواهشاتو پيروي مه کوه، پام کوه چې دا خلک تا په فتنه کې وانه چوي، يوه ذره قدرې دې هم له هغه هدايت څخه وا نه ړوي چې الله تا ته درلېږلي دی، نو که دوی مخ ورڅخه واړوي، نو ويوهېږه چې الله د دوی د ځينو ګناهونو په مجازات کې، په غم کې د دوی د اخته کولو اراده کړېده، او دا حقيقت دی چې له دې خلکو څخه زياتره فاسقان دي.

۲ -په (سورة يوسف: ۴۰) کې الله متعال فرمايي: {إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}.

ژباړه: نشته دي اختيار (او واك) د فيصلي مګر د الله هغه امر کړی دی چې پخپله له هغه څخه پرته تاسې د بل هېچا بندګي مه کوئ. همدا

مضبوط دين دی خو ډېر خلك نه پوهېږي.

٣ -په (سورة يوسف: ٦٧) كې الله متعال فرمايي:

{إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ}.

ژباړه: او نشته دي اختيار (او واك) د فيصلې مګر د الله پر هماغه ما توكل كړی او پر هغه دې توكل وكړي توكل كوونكي.

٤ -په (سورة النساء: ٥٩) كې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْءَاخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا}.

ژباړه: ای هغه كسانو چې تاسو ايمان راوړی! د الله، طاعت وكړئ او د هغه د رسول طاعت وكړئ او د هغو كسانو اطاعت وكړئ چې ستاسې څخه د امر خاوندان دي، بيا كه ستاسې تر منځ په كومه چاره كې شخړه پېښه شي؛ نو هغه د الله او رسول لوري ته محوله (وړاندې) كړئ، كه تاسې په ربښتيا سره پر الله او د اخرت په ورځ ايمان لرئ، همدا د كار يوه سمه طريقه ده او د عاقبت په اعتبار هم غوره ده.

٥ -وړيسې په (٦٠) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا إِلَى الطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا أَن يَكْفُرُوا بِهِۦ وَيُرِيدُ الشَّيْطَٰنُ

أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًا بَعِيدًا}.

ژباړه: ای پیغمبره آیا تا هغو خلکو ته نه ګورې چې هغوی دا دعوی کوي چې: مونږ پر هغه کتاب چې تا ته راغلی دی او پر هغو کتابونو چې له تا څخه مخکې نازل شوي ول ایمان راوړی دی؟

خو غواړي چې خپلې چارې د فیصلې لپاره د طاغوت (شیطان) لوري ته وړاندې کړي، حال دا دی چې هغو ته په طاغوت د کفر کولو حُکم شوی وو، شیطان غواړي هغوی وغولوي او ګمراه یې کړي په ګمراهۍ لرې سره (د حق نه).

۶ -وریپسې په (۶۱) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي: {وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا}.

ژباړه: او کله چې هغو ته ویل کیږي چې راشئ، د هغه شي لوري ته چې الله نازل کړی دي، او راشئ، د پیغمبر لوري ته، نو ته به دغو منافقانو ته ګورې چې ستا لوري ته له راتګ څخه بیخي ځانونه ګوښه کوي.

۷ -وریپسې په (۶۵) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي: {فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِىٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا}.

ژباړه: نه! داسې نه ده (ای پیغمبره!) ستا په رب مې دې قسم وي هېڅکله دوی مؤمنان نشي کېدای، تر څو چې په خپل منځي شخړو کې

تا فیصله کوونکی ونه مني، بیا چې ته څه فیصله وکړې، پر هغې باندې په خپلو زړونو کې څه تنګي هم احساس نه کړي؛ بلکې سر تر پایه یې ومني.

٨ -په (سُورَةُ النُّور: ٥١) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.

ژباړه: بېشکه دی اجابت د مؤمنانو دا چې، کله دوی د الله او د هغه د پیغمبر لوري ته د خپلو شخړو د فیصلې د حکم لپاره وبلل شي، نو وايي: مونږ واورېدله او ومو منله، همدغه راز خلك د بري او نجات موندونكي دي.

٩ -علامه مفسر سمعاني رَحِمَهُ اللَّهُ په خپل تفسير کې د سورة النساء د مخکې ذکر شوي (٦٠) نمبر آيت متعلق شان نزول کې دوه قوله نقل کوي، فرمايي: في الآية قولان: أحدهما: أنه في جماعة من المنافقين منهم خلاس بن الصامت، كانت لهم خصومة مع جماعة من المسلمين، فقال المسلمون: نتحاكم إلى الرسول،وقال المنافقون: نتحاكم إلى الكهنة.والقول الثاني - وهو الأصح: "أن رجلا من اليهود خاصم رجلا من المنافقين {أن يتحاكموا إلى الطاغوت وقد أمروا أن يكفروا به ويريد الشيطان أن يضلهم ضلالا بعيدا وإذا قيل لهم تعالوا إلى ما أنزل الله وإلى الرسول رأيت المنافقين يصدون عنك صدودا فكيف إذا أصابتهم مصيبة بما قدمت

أيديهم ثم جاءوك يحلفون بالله إن} فقال اليهودي: نتحاكم إلى أبي القاسم إذ عرف أنه لا يأخذ الرشوة على الحكم فيحكم بالحق، ، وقال المنافق: نتحاكم إلى كعب بن الأشرف، فتحاكما إلى النبي فحكم لليهودي، وكان الحكم له، فقال المنافق: لا أرضى بحكمه، نتحاكم إلى أبي بكر، فتحاكما إلى أبي بكر، فحكم لليهودي بمثل ما حكم رسول الله فقال المنافق: لا أرضى بحكمه، نتحاكم إلى عمر، فتحاكما إلى عمر، فقال عمر: هل تحاكمتما إلى أحد؟ فقال اليهودي: نعم إلى أبي القاسم، وإلى أبي بكر، وقد حكما لي، وهو لا يرضى، فقال عمر: مكانكما حتى أخرج إليكما، فدخل البيت، واشتمل على السيف، ثم خرج، وضرب عنق المنافق، فبلغ ذلك رسول الله، فقال: أنت الفاروق."

ژباړه: په دې آيت کې دوه قوله دي يو دا چې دا د منافقانو د يوې ډلې په باره کې نازل شوی وو چې له هغوی څخه خلاس بن صامت وو چې د هغوی د مؤمنانو سره لانجه راغلې وه نو مسلمانانو ويلې چې رسول الله ﷺ ته فيصله وړو او منافقانو ويلې کاهنانو ته فيصله وړوو، او دويم قول دا دی: او دا ډېر صحيح قول دی چې يوه سړي د يهودو څخه د يو سړي سره چې له منافقانو وو لانجه وکړه (نو دغه (٦٠) او (٦١) نمبر آيتونه نازل شو)،نو يهودي وويل: چې ابوالقاسم ته (چې دا د نبي ﷺ اسم کنيه ده) فيصله وړو هغه ته معلومه وه چې هغه رشوت نه اخلي په

فيصله باندې نو په حق به فيصله وکړي او منافق وويل: چې نه کعب بن اشرف (يهودي) ته ځو، نو دوی نبي ﷺ ته فيصله وروړه نو هغه د يهودي په حق کې فيصله وکړه ځکه حق د هغه وو نو منافق وويل: زه د ده به فيصله راضي نه يم ابوبکر ته فيصله وروړو، نو ابوبکر ته ورغلل هغه هم د يهودي حق کې هغه ډول فيصله وکړه څنګه چې رسول الله ﷺ کړې وه، نو منافق وويل: چې زه په دې فيصله راضي نه يم عمر ته فيصله وروړو نو دواړو فيصله عمر ته وروړه نو عمر ﷺ ورته وفرمايل: تاسو له دې نه مخکې چا ته فيصلې ته تلي يئ؟ نو يهودي ورته وويل: چې هو! مونږ ابو قاسم ته او ابو بکر ته تلي وو او هغوی دواړو زما په حق کې فيصله وکړه خو دا ورباندې نه دی راضي، نو عمر ﷺ : تاسو همدلته اودرېږئ زه راوځم، کور ته دننه شو او په توره يې ورتوپ کړ (هغه يې راواخيسته) او را بهر شو او د منافق څټ يې په توره وواهه نو دا خبره نبي ﷺ ته ورسېده نو هغه وفرمايل: ته فاروق (يعني د کفر او اسلام ترمنځه فرق کوونکی) يې (تفسير السمعاني: ١/٤٤١، وکذا تفسير القرطبي: ٥/٢٦٣).

دوهمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې د دې حکومتونو لوړ رتبه او ټیټ رتبه ټوله عمله فوج، پولیس، قانون جوړونکي، تنفیذونکي، فیصله کوونکي قضات، د دې جواز ورکوونکي مفتیان او ملایان، د دې د قیام لپاره کوشش کوونکي، وټ ورکوونکي، د دې په فیصلو رضا لرونکي دا ټول مرتد حسابیږي اګر که پنځه وخته لمونځونه هم کوي، روژې هم نیسي.

په دې دلائل دا دي:

۱ -په (سورة المائدة: ۴۴) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْكَٰفِرُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فیصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک کافران دي.

دغه ډول په (۴۵) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الظَّٰلِمُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فیصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک ظالمان دي.

دغه ډول په (۴۷) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{و وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فیصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس

دغه خلک فاسقان دي.

دغه ډول ورپسې په (۴۸) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ الْكِتَٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتَىٰكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَٰتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ}

ژباړه: او (ای پیغمبره!) مونږ تا ته دا کتاب درلیږلی چې په حقه راغلی دی، او له کتاب څخه چې څه د ده په وړاندې موجود دي د هغو رښتيني کوونکی او د هغو ساتونکی او محافظ دی، نو له دې کبله ته د الله له نازل کړي قانون سره سمې د خلکو چارې فیصله کړه، او کوم حق چې تا ته راغلی دی، له هغه څخه په مخ اړولو سره د هغو د غوښتنو پیروي مه کوه، مونږ ستاسې څخه د هر یوه لپاره یو شریعت او یوه عملي تګلاره ټاکلې ده، که څه هم چې که ستاسې الله غوښتي وای، نو تاسې ټول یې یو امت هم جوړولای شوای، خو هغه دا د دې لپاره وکړل، څه شی چې یې تاسې ته درکړیدي، په هغه کښې تاسې وازمائي، نو په غوره چارو کې یو له بل څخه د وړاندې کېدو هڅه وکړئ. په پای کې ستاسې ټولو د الله لوري ته ورګرځېدل دي، بیا به هغه تاسې ته اصلي حقیقت چې

تاسې په کې اختلاف کوئ، در وښيي.

دغه ډول ورپسې په (۴۹) نمبر آيت کريمه کې اللهﷻ فرمايي: {وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: نو (ای پيغمبره!) ته د الله له نازل کړي قانون سره سمه د دې خلکو د چارو فيصله وکړه، او د هغو د خواهشاتو پيروي مه کوه، پام کوه چې دا خلك تا په فتنه کې وانه چوي، يوه ذره قدرې دې هم له هغه هدايت څخه وا نه ړوي چې الله تا ته درلېږلي دی، نو که دوی مخ ورڅخه واړوي، نو وپوهېږه چې الله د دوی د ځينو ګناهونو په مجازات کې، په غم کې د دوی د اخته کولو اراده کړېده، او دا حقيقت دی چې له دې خلکو څخه زياتره فاسقان دي.

۲ -په (سورة يوسف: ۴۰) کې الله متعال فرمايي: {إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}.

ژباړه: نشته دي اختيار (او واك) د فيصلې مګر د الله هغه امر کړی دی چې پخپله له هغه څخه پرته تاسې د بل هېڅ بندګي مه کوئ. همدا مضبوط دين دی خو ډېر خلك نه پوهېږي.

دغه ډول په (۶۷) کې الله متعال فرمايي:

{إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ}.

ژباړه: او نشته دي اختيار (او واك) د فيصلې مګر د الله پر هماغه ما توكل كړى او پر هغه دې توكل وكړي توكل كوونكي.

٣ -په (سورة النساء: ٥٩) كې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِى الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَٰزَعْتُمْ فِى شَىْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْءَاخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا}.

ژباړه: اى هغه كسانو چې تاسو ايمان راوړى! د الله، طاعت وكړئ او د هغه د رسول طاعت وكړئ او د هغو كسانو اطاعت وكړئ چې ستاسې څخه د امر خاوندان دي، بيا كه ستاسې تر منځ په كومه چاره كې شخړه پيښه شي؛ نو هغه د الله او رسول لوري ته محوله (وراندې) كړئ، كه تاسې په رښتيا سره پر الله او د اخرت په ورځ ايمان لرئ، همدا د كار يوه سمه طريقه ده او د عاقبت په اعتبار هم غوره ده.

دغه ډول وريپسې په (٦٠) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓا إِلَى الطَّٰغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوٓا أَن يَكْفُرُوا بِهِۦ وَيُرِيدُ الشَّيْطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَٰلًا بَعِيدًا}.

ژباړه: ای پیغمبره آیا تا هغو خلکو ته نه ګورې چې هغوی دا دعوی کوي چې: مونږ پر هغه کتاب چې تا ته راغلی دی او پر هغو کتابونو چې له تا څخه مخکې نازل شوي ول ایمان راوړی دی؟ خو غواړي چې خپلې چارې د فیصلې لپاره د طاغوت (شیطان) لوري ته وړاندې کړي، حال دا دی چې هغو ته په طاغوت د کفر کولو حُکم شوی وو، شیطان غواړي هغوی وغولوي او ګمراه یې کړي په ګمراهۍ لرې سره (د حق نه).

دغه پوَل وړپسې په (۶۱) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا}.

ژباړه: او کله چې هغو ته ویل کیږي چې راشئ، د هغه شي لوري ته چې الله نازل کړی دي، او راشئ، د پیغمبر لوري ته، نو ته به دغو منافقانو ته ګورې چې ستا لوري ته له راتګ څخه بیخي ځانونه ګوښه کوي.

دغه پوَل په (۶۵) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا}.

ژباړه: نه! داسې نه ده (ای پیغمبره!) ستا په رب مې دې قسم وي هېڅکله دوی مؤمنان نشي کېدای، تر څو چې په خپل منځي شخړو کې تا فیصله کوونکی ونه مني، بیا چې ته څه فیصله وکړې، پر هغې باندې

په خپلو زړونو کې څه تنګې هم احساس نه کړي؛ بلکې سر تر پايه يې ومني.

۴ -په (سُورَةُ النُّور: ۵۱) کې الله متعال فرمايي:

{إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوٓا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِۦ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ}.

ژباړه: بېشکه دی اجابت د مؤمنانو دا چې، کله دوی د الله او د هغه د پيغمبر لوري ته د خپلو شخړو د فيصلې د حکم لپاره وبلل شي، نو وايي: مونږ واورېدله او ومو منله، همدغه راز خلك د بري او نجات موندونکي دي .

۵ -(تفسير السمعاني :۱ / ۴۴۱)

۶-(تفسير القرطبي: (۵/ ۲۶۳) دا جمله دلائل دې باب کې ړومبي عقيده کې ذکر شوي دي.

درېمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د دې حکومتونو د واک لاندې ساحو کې اوسېدونکي ټول رعیت مرتد نه ګڼو چې کله دغه اوسېدونکي دغه نظام کفر ګڼي رضا وربانديې نه وي، که اظهار د عداوت نشي کولی خو چې وجود د عداوت لري، دغه ډول نورو شرکیاتو کې اخته نه وي بس خپل ژوند کوي او د خپل رب عبادت کوي نو داسې اوسېدونکي مسلمانان ګڼو، خپل ورونه يې ګڼو، د اسلام د نواقضو څخه پرته يې په هېڅ ګناه باندې کافر نه ګڼو، او دا د خوارجو نظریه ګڼو چې هغوی د کافر حاکم ټول رعیت کافر ګڼي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - أبو بكر رضي الله عنه وفرمایل: والله لأقاتلن من فرق بين الصلاة والزكاة، فإن الزكاة حق المال، والله لو منعوني عناقا كانوا يؤدونها إلى رسول الله ﷺ لقاتلتهم على منعها قال عمر: «فوالله ما هو إلا أن رأيت أن قد شرح الله صدر أبي بكر للقتال، فعرفت أنه الحق.

ژباړه: قسم په الله چې زه به ضرور قتال کوم د هغه چا سره چې هغه د لمونځ او زکات ترمنځه فرق وکړي ځکه زکات د مال حق دی قسم په الله که دوی له ما څخه هغه پړی منع کړي چې دوی (د اوښانو سره زکات کې) رسول الله ﷺ ته ورکولو زه د دې په منع کېدو هم قتال کوم،

نو عمر ﷺ وفرمايل: قسم په الله نه دي دا مګر ما وليده چې الله د ابوبكر سينه قتال لپاره كولاو كړې وه نو زه پوه شوم چې دا په حقه دى.
(صحيح البخاري، باب: قتل من أبى قبول الفرائض، وما نسبوا إلى الردة، رقم الحديث: ٦٩٢٤) وكذا صحيح مسلم، باب: الأمر بقتال الناس حتى يقولوا: لا إله إلا الله محمد رسول الله، (رقم الحديث: ٣٢)

څلورمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې دار الكفر په دوه قسمه دى:

- اول: دارالكفر الاصلي: او دا دېته وايي چې دغه دار ملک او وطن په يو وخت د وختونو كې دار الاسلام نه وي ګرځېدلى.
- دوهم: دار الكفر الطاري: او دا دېته وايي چې دا دارالاسلام ګرځېدلى وي خو دوباره وربانديې كفارو او يا د هغوى نظامونو او قوانينو غلبه كړې وي نو دا بېرته دارالكفر ګرځېدلى وي.

نو په دې اساس فعلا ټومره د مسلمانانو خاوره ده دا ټول دارالكفر الطاري دي، بغير له هغې ټوټې او حصې څخه چې هلته د اسلامي دولت تمكينونه دي، خو د دې مطلب دا هرګز نه دى چې د دار الكفر اوسېدونكي دې ټول په ټوله كافر وي، او نه دا عقيده لرو چې د دار الاسلام اوسېدونكي دې ټول مسلمانان وي، ځكه اعتبار د دار په نوم كې

احکامو ته ورکوو چې په کومه خاوره کوم احکام غالب وو دا به د هغې نوم اخلي که د اسلام غالب وو دا به دار الاسلام وي، او که د کفر احکام غالب وو دا به دار الکفر وي او په دې موقف کې هم مونږ الحمدلله د نورو معتقداتو غوندې د اجماع د امت سره موافق یو.

په دې دا دلائل دي:

١ -علامه کاساني رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: لا خلاف بين أصحابنا في أن دار الكفر تصير دار إسلام بظهور أحكام الإسلام فيها واختلفوا في دار الإسلام، إنها بماذا تصير دار الكفر؟... وقال أبو يوسف ومحمد - رحمهما الله: إنها تصير دار الكفر بظهور أحكام الكفر فيها.

ژباړه: هيڅ خلاف نشته زمونږ د ملګرو په دې کې چې بېشکه دارالکفر چې دارالاسلام ګرځي نو دا په غالب والي د احکامو د اسلام په هغې کې، او اختلاف يې کړی په دې کې چې دارالاسلام کله دارالکفر ګرځي؟ ....نو ابو يوسف او محمد ويلي چې دا هغه وخت دارالکفر ګرځي چې کله په هغې کې د کفر أحکام جاري شي (بدائع الصنائع: ٧ / ١٣٠).

دغه ډول وګوره: (المقدمات الممهدات: ٢/ ١٥٣).

٢ -علامه شوکاني فرمايي: أقول: الاعتبار بظهور الكلمة فإن كانت الأوامر والنواهي في الدار لأهل الإسلام بحيث لا يستطيع من فيها من الكفار أن يتظاهر بكفره إلا لكونه مأذونا له بذلك من أهل الإسلام فهذه

دار إسلام ولا يضر ظهور الخصال الكفرية فيها لأنها لم تظهر بقوة الكفار ولا بصولتهم كما هو مشاهد في أهل الذمة من اليهود والنصارى والمعاهدين الساكنين في المدائن الإسلامية وإذا كان الأمر العكس فالدار بالعكس.

ژباړه: زه وايم اعتبار د احکامو غلبې ته دی که چېرته اوامر او نواهي په يو ملک کې د اسلام والو وو داسې چې هلته کفار دا طاقت نه لري چې خپل کفر ښکاره وکړی شي مګر هغه (برخه) چې اجازه ورکړی شوې وي د مسلمانانو له خوا نه (ذميانو ته) نو دا دارالاسلام دی نو په دې ته (دغه برخه) ښکاره والي د کفري خصلتونو په دې کې ضرر نه رسوي ځکه دا د کفارو په قوت او غلبه نه وي لکه څنګه چې دغه ډول ليدی شي د اهل الذمه وو څخه چې يهود، نصاری او نور معاهدين (کفار وي) چې په اسلامي ښارونو کې اوسيږي او که چېرته دغه کار (احکام) د دې برعکس وي نو بيا دار (علاقه) هم برعکس دی.

(السيل الجرار: صـ۹۷۶)

د جهاد فی سبیل الله په باره کې زموږ عقیده

اوله عقیده:

زموږ دا عقیده ده چې جهاد فی سبیل الله هغه جهاد دی چې صرف او صرف د الله ﷻ د دين د لوړوالي او د کفر د شکست او ماتولو لپاره وي، همدا ډول موږ مجاهد هماغه چاته وايو چې هغه دغه ډول جهاد کې مصروف وي، خو که د دې برعکس د وطنيت د پولو پورې محدود وي او يا هم د قوميت، عصبيت او يا هم د اقتدار او دنيوي مفاداتو لاس ته راوړو لپاره وي نو نه دا جهاد جهاد فی سبیل الله ګڼو او نه د دې کوونکي ته مجاهد وايو.

دلائل په دې دا دي:

١ -په (سورة البقرة: ١٩٣) کې الله متعال فرمايي:

{وَقٰتِلُوهُمْ حَتّٰى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَلَا عُدْوٰنَ إِلَّا عَلَى الظّٰلِمِينَ}.

ژباړه: او وجنګېږئ تاسو د هغوی (کفارو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او کفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي، بيا که هغوی لاس په سر شول، نو ويوهېږئ چې له ظالمانو پرته د بل چا په ضد لاس غځول روا نه دي.

۲ –په (سورة الأنفال: ۳۹) کې الله متعال فرمايي:

{وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}.

ژباړه: او وجنګېږئ تاسو د هغوی (کفارو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او کفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي بيا که هغوی له فتنې څخه لاس واخيسته، نو د هغو د عملونو ليدونکی الله دی.

۳ –په (سورة النساء: ۷۶) کې الله متعال فرمايي:

{الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَٰتِلُونَ فِى سَبِيلِ الطَّٰغُوتِ فَقَٰتِلُوٓا أَوْلِيَآءَ الشَّيْطَٰنِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَٰنِ كَانَ ضَعِيفًا}.

ژباړه: هغو خلکو چې ايمان يې راوړی هغوی د الله په لاره کې جنګيږي، او کومو کسانو چې کفر کړی دی هغوی د طاغوت (شيطان) په لاره کې جنګيږي، نو د شيطان له ملګرو سره وجنګېږئ، او باور ولرئ چې د شيطان دسيسې په حقيقت کې ډېرې کمزورې دي.

۴ –ابو موسی ﷺ فرمايي: رسول الله ﷺ ته يو کس راغی ويې فرمايل: يو سړی د غنيمت لپاره جنګېږي يو سړی د شهرت لپاره جنګېږي يو سړی د دې لپاره جنګېږي چې خپل مقام خلکو ته وښايي په دوی کې کوم يو د الله په لار کې دی؟ نو هغه وفرمايل:

مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

ژباړه: څوک چې قتال کوي د دې لپاره چې د الله کلمه غالبه شي نو همدا د الله په لار کې دی. (صحيح البخاري، باب: من قاتل لتكون كلمة الله هي العليا، رقم الحديث: ٢٨١٠).

دوهمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې جهاد به د عيسى عليه السلام د راوتلو بلکې تر قيامته جاري وي د هېڅ عادل عدل او د هېڅ ظالم ظلم يې نشي بندولی.

دلائل وړاندې دا دي:

١ -أنس بن مالك رضي الله عنه فرمايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: ... والجهاد ماض منذ بعثني الله عز وجل إلى أن يقاتل آخر أمتي الدجال , لا يبطله جور جائر ولا عدل عادل , والإيمان بالأقدار.

ژباړه: او جهاد به جاري وي له هغه وخت څخه چې زه الله عزوجل رالېږلی يم تردې چې تر څو اخر د امت زما څخه د دجال سره وجنګېږي دغه جهاد نشي ختمولی نه د ظالم ظلم او نه د عادل عدل او ايمان په تقدير لرل دي. (سنن الكبرى باب الغزو مع أئمة الجور، رقم الحديث: ١٨٤٨٠).

٢ -عروة البارقي رضي الله عنه فرمايي: چې بېشکه نبي صلى الله عليه وسلم وفـرمايل:

الخيل معقود في نواصيها الخير إلى يوم القيامة: الأجر والمغنم.

ژباړه: اسونه چې دي د هغې په تندو کې تر قيامته خير غوټه شوى دى (چې هغه يو) اجر (او بل) غنيمت دى. (صحيح البخاري، باب: الجهاد ماض مع البر والفاجر، رقم الحديث: ٢٨٥٢).

٣ -عمران بن حصين رضي الله عنه فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: لا تزال طائفة من أمتي يقاتلون على الحق ظاهرين على من ناوأهم، حتى يقاتل آخرهم المسيح الدجال.

ژباړه: تل به وي يوه ډله زما د امت څخه چې په حق باندې به جنګېږي غالب به وي په هغه چا چې د دوى مخالفت کوي تردې چې اخر د دوى څخه به د دجال سره جنګېږي.

(سنن ابى داود، باب: في دوام الجهاد رقم الحديث: ٢٤٨٤).

درېمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې فعلا جهاد په مسلمانانو فرض عين دى ځكه كفارو په اسلام حمله كړې او د مسلمانانو خاوره يې اشغال او د خپلو كفري نظامونو او قوانينو د تنفيذ مركزونه ګرځولي دي او چې كله كفار په مسلمانانو حمله وكړي نو بيا جهاد په مسلمانانو فرض عين ګرځي!

په دې دلائل دا دي:

١ -شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله فرمايي: وإذا دخل العدو بلاد الإسلام فلا ريب أنه يجب دفعه على الأقرب فالأقرب إذ بلاد الإسلام كلها بمنزلة البلدة الواحدة، وأنه يجب النفير إليه بلا إذن والد ولا غريم.

ژباړه: چې كله دښمن د اسلام په خاوره داخل شي نو بغير له شک څخه واجب ده دفاع يې په هر نږدې نږدې اوسېدونكي ځكه د اسلام ښارونه دا ټول په منزله د يو ښار ګڼل كېږي او دا چې واجب دى نفير كول هغې ته بغير د اجازې د پلار او د قرض دار.

(الفتاوي الكبرى لابن تيمية، كتاب الجهاد: ٥/٥٣٩).

٢ -مفسر قرطبي رحمه الله د ابن عطية رحمه الله په حوالې سره فرمايي: والذي استمر عليه الإجماع أن الجهاد على كل أمة محمد ﷺ فرض كفاية، فإذا قام به من قام من المسلمين سقط عن الباقين، إلا أن ينزل العدو بساحة الإسلام فهو حينئذ فرض عين.

ژباړه: او هغه چې اجماعورباندې جارې ده هغه دا چې جهاد د محمد ﷺ په ټول امت فرض كفايي دى پس چې كله په دې باندې بعضې عمل وكړي د پاتې نورو څخه فرض ادا كيږي مګر هغه وخت چې كله دښمن د اسلام په ساحه راكوز شي نو بيا دغه وخت جهاد فرض عين ګرځي (په هر مكلف). (الجامع لأحكام القرآن للقرطبى: ۳/۳۸).

۳ -ابو حيان الأندلسي رحمه الله فرمايي: وقال الجمهور: أول فرضه إنما كان على الكفاية دون تعيين، ثم استمر الإجماع على أنه فرض كفاية إلى أن نزل بساحة الإسلام، فيكون فرض عين.

ژباړه: جمهورو فرمايلي دي چې اول فرض د جهاد دا په كفايي ډول وو، نه فرض عين، بيا اجماع په همدې وه چې دا فرض كفايي دى مګر دا چې كه (دښمن) د اسلام په ساحه حمله وكړي نو بيا دا فرض عين ګرځي. (البحر المحيط: ۲/۳۷۹، لأبى حيان الأندلسي).

۴ -ابراهيم ابن مفلح د جهاد د فرضيت صورتونه ذكر كوي، فرمايي:

الثاني: إذا نزل الكفار ببلد، تعين على أهله قتالهم، ودفعهم، كحاضري الصف. **ژباړه:** او دويم دا چې كله كفار په ښار (د مسلمانو) راشي نو بيا د دې په أهل قتال او دفع كول (د دې دښمن) فرض عين ګرځي لكه په شان د هغه چا چې صف د قتال ته حاضر شوى وو (د مكلفو څخه). (المبدع فى شرح المقنع: ۳/۲۸۲).

څلورمه عقیده:

زموږ دا عقیده ده چې د اصلي کفارو غونډې د موجوده ټولو مرتدو حکومتونو سره هم جهاد فرض عین دی، بلکې دا په دې چې موږ ته د اصلي کفارو څخه نږدې او په شر او خطر کې د هغوی څخه څو چنده زیات دي، نو د دوی سره قتال ته اولویت او اولیّت ورکول غوره ګڼو.

دلائل دا دي:

۱ -په (سورة التوبة: ۱۲۳) کې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا قَٰتِلُوا ٱلَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ ٱلْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَٱعْلَمُوٓا أَنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلْمُتَّقِينَ}.

ژباړه: ای مؤمنانو! وجنګیږئ د هغو خلکو سره چې تاسې ته نږدې دي، د کفارو څخه، او باید هغوی په تاسې کې کلکوالی (سختي او بې رحمي) ومومي؛ او وپوهیږئ چې الله د پرهیزګارانو ملګری دی.

۲ -أبو بکر ﷺ وفرمایل: والله لأقاتلن من فرق بين الصلاة والزكاة، فإن الزكاة حق المال، والله لو منعوني عناقا كانوا يؤدونها إلى رسول الله ﷺ لقاتلتهم على منعها قال عمر: «فوالله ما هو إلا أن رأيت أن قد شرح الله صدر أبي بكر للقتال، فعرفت أنه الحق.

ژباړه: قسم په الله چې زه به ضرور قتال کوم د هغه چا سره چې هغه د لمونځ او زکات ترمنځه فرق وکړي ځکه زکات د مال حق دی قسم په

الله كه دوی له ما څخه هغه پړی منع كړي چې دوی (د اوښانو سره زكات كې) رسول الله ﷺ ته وركولو زه د دې په منع كېدو هم قتال كوم، نو عمر رضي الله عنه وفرمايل: قسم په الله نه دي دا مګر ما وليده چې الله د ابوبكر سينه قتال لپاره كولاو كړې وه نو زه پوه شوم چې دا په حقه دى.

(صحيح البخاري، باب: قتل من أبى قبول الفرائض، وما نسبوا إلى الردة رقم الحديث: ٦٩٢٤، وكذا فى صحيح مسلم، باب: الأمر بقتال الناس حتى يقولوا: لا إله إلا الله محمد رسول الله، رقم الحديث: ٣٢)

پنځمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې مونږ د كفارو او مرتدو ښځې او بچي نه وژنو خو كه هغوى زمونږ خلاف په جنګ كې د خپلو نارينه او غټانو تعاون وكړي ولو كه هر ډول تعاون وي مونږ بيا د هغوى قتلول هم جائز ګڼو!

په دې دلائل دا دي:

١ -علامه خطابي فرمايي:

والمرأة إنما لا تقتل إذا لم تكن تقاتل فإن قاتلت قتلت وعلى هذا مذهب أكثر الفقهاء.وقال الشافعي الصبي الذي يقاتل يجوز قتله وكذلك قال الأوزاعي وأحمد.

ژباړه: او ښځه چې دا نشي قتلېدى نو دا هغه وخت چې قتال نه کوي پس که چېرته قتال وکړي نو بيا به قتلېداى شي او په همدې د جمهورو فقهاؤ مسلک دى او امام شافعي رحمه الله فرمايي: ماشوم چې کله قتال کوي نو بيا يې قتل جايز دى او همدارنګه امام اوزاعي او امام احمد هم فرمايلي. (معالم السنن للخطابي: ۲/۲۶۳).

۲ -امام نوويﷺ فرمايي: أجمع العلماء على العمل بهذا الحديث وتحريم قتل النساء والصبيان إذا لم يقاتلوا فإن قاتلوا قال جماهير العلماء يقتلون وأما شيوخ الكفار فإن كان فيهم رأي قتلوا.

ژباړه: اجماع کړې ټولو علماؤ په عمل کولو په دې حديث باندې او په حرمت د قتلولو د ښځو او د ماشومانو چې کله دوى قتال نه کوي خو که چېرته قتال وکړي نو بيا جماهيرو علماؤ فرمايلي چې دوى به قتلېداى شي او کوم چې بوډا ګان د کفارو دي نو که چېرته دوى مشورې ورکولو والا وو (جنګ کوونکو ته) نو قتلېدى به شي. (شرح مسلم للنووي باب: تحريم قتل النساء والصبيان في الحرب: ۱۲/۴۸).

۳ -علامه ابن حجرﷺ فرمايي: وحمل الجمهور النهي على الكافرة الأصلية إذا لم تباشر القتال ولا القتل. ژباړه: او جمهورو دغه منع (د قتل د ښځو) حمل کړى په اصلي کافرې باندې چې کله قتال او قتل کې شراکت نه کوي. (فتح البارى، باب: حکم المرتد والمرتدة: ۱۲/۲۷۲).

د روافضــو په بـاره كـې زمــونـږ عــقـيده

اولـه عـقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې روافض د ارتداد په غليظ ترين نوعيت كې اخته، واجب القتل مرتدين دي ځكه د ارتداد ټول اسباب په دوی كې موجود او د اسلام د ټولو نواقضو مرتكب ګرځېدلي دي؛ مثلا:

١. د شرک د غليظو أقسامو مرتكبين دي.
٢. د رسول الله ﷺ توهين كوونكي دي، د هغه په بي بي عائشه رضي الله عنها باندې نعوذ بالله د زنا او نورو باندې د نفاق او كفر تهمت لګوي.
٣. د قرآن څخه منكر او د هغې توهين كوونكي دي محرف او ناقص يې ګڼي.
٤. د صحابه كرامو خصوصا او د اهل السنة عموما تكفير كوونكي دي.
٥. هر وخت او زمانه كې د مسلمانانو خلاف د كفارو مدد كوونكي ثابت شوي دي.
٦. ډېرى حرام حلال ګڼي، لكه: متعه، درواغ.
٧. خپل مزعوم امامان د انبياؤ څخه غوره ګڼي.
٨. خپلو مزعومو امامانو ته د علم الغيب اثبات كوي.

٩. د رجعة د جواز معتقدين دي.
١٠. د بداء عقيده يعني الله ﷻ ته د جهل نسبت كوي والعياذ بالله تعالى.
١١. د امامت د عقيدې نه انكار كوونكي كافر ګڼي.
١٢. د ابوبكر او عمر رضي الله عنهما د امامت څخه انكار او هغوى مسلمانان نه ګڼي.
١٣. د ابو لؤلو مجوسي كافر تعظيم كوي په دې چې هغه رضي الله عنه شهيد كړى وو.
١٤. خپل امامان الهه ګڼي.
١٥. د مسجدالحرام او مسجد نبوي ړنګول جائز ګڼي، وغيره داسې نور عقايد لري چې په دې سره دوى د اسلام څخه خارج او واجب القتل ګرځېدلي دي.

د دوى په دې يادو او دغه ډول نورو خرافاتو د دوى د كتابونو څخه حوالې دا دي:

١. بحار الأنوار: (جـ٣١ صـ٦٤٠ -٦٤١)، دغه ډول (جـ٨ صـ٣٦٣ جـ٢٧ صـ٣٠٣ جـ٥٢ صـ٣٣٨).
٢. اصول الكافى للكلينى: (١/٤٠٩)، دغه ډول (٢/٢٥٨)، دغه ډول (١/٢٦١)، دغه ډول (١/٢٣٩)، دغه ډول) ٨/٢٤٥)
٣. الاختصاص للشيخ المفيد: (صـ١٥٧)، دغه ډول) ١/٣٢٧)
٤. كتاب الأربعين-محمد طاهر القمي الشيرازي: (صـ٦٢٦ صـ٦٢٦).

٥. فصل الخطاب: (صـ٢١١).

٦. الأنوار النعمانية) :١/١٠٨)

٧. الغيبة للطوسى: (صـ٢٨٢).

٨. تحرير الوسيلة: (٢/٢٤١)، مسألة رقم) :١٢)

٩. النكاح: (١/٦٦)

١٠. شرائع الأحكام لنجم الدين الحلي(٢/١٦٨)

١١. الاستبصار للطوسي(٣/١٤٥)

١٢. لله ثم للتاريخ: (صـ٣٥ - ٣٧).

١٣. مفاتيح الجنان: (صـ٩٢٩).

ياد كتابونه د پورته ذكر شوي او د دې غوندې درنورو شركي او كفري عقايدو ذخائر دي چې مصنفين او مؤلفين يې د روافضو سركرده مشايخ او منلي أولياء ګڼل كيږي.

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې روافض بدترين او غليظ ترين قسم مرتدين دي، دوى باندې سلام اچول، دوى ته خور او لور وركول او يا له دوى ښځه خور او لور كول د دوى (عيادت) بيمارپرسي كول، د دوى دعوت قبلول، د دوى ذبيحه خوړل، دوى سره په محفلونو او اخترونو كې ناستې كول،

د دوی جنازه کول، دوی د مسلمانانو مقبره کې دفنول دا ټول حرام دي هېڅ مسلمان ته دا جائز نه ګڼو چې هغه دې يو د دې کارونو څخه په عمل کې راولي، ځکه روافض د امت د امامانو په نزد اتفاقي کافر دي هېڅ کوم معتمد امام ورته مسلمانان نه دي ويلي، بلکې د دوی په کفر علماؤ اتفاق کړی دی.

په دې دلائل دا دي:

١ –د امام مالک رحمه الله قول: امام ابوبکر المروزي رحمه الله فرمايی: امام مالک رحمه الله وفرمايل:

الذي يشتم أصحاب النبي ﷺ ليس لهم اسم أوقال نصيب في الإسلام.

ژباړه: هغه څوک چې د نبي ﷺ اصحابو ته ښکنځل کوي د هغوی هېڅ نوم په اسلام کې نشته او يا يې داسې وفرمايل چې هېڅ حصه يې په اسلام کې نشته. (السنة لأبي بكر الخلال: ٢/٥٥٧).

٢ –د امام احمد بن حنبل رحمه الله قول: امام ابوبکر المروزي رحمه الله فرمايي: ما له ابو عبدالله (دا د احمد بن حنبل رحمه الله اسم کنيه ده) پوښتنه وکړه د هغه چا باره کې چې هغه ابوبکر، عمر او عايشې ته ښکنځلې کوي، نو فرمايي، چې وفرمايل: ما أراه على الإسلام.

ژباړه زه دا سړی په اسلام کې داخل نه وينم.

وګورئ: السنة لأبي بكر الخلال:٢/٥٥٧، و شرح السنة لإبن بطة ص:

١٦١، او الصارم المسلول ص: ٥٧١؛ لإبن تيمية)

دغه ډول امام احمدررحمه الله خپل كتاب السنة ص: (٨٢) كې فرمايلي:

وليست الرافضة من الإسلام في شيء.

ژباړه او روافض د اسلام څخه په هېڅ برخه كې نه دي.

٣ -د امام بخاري ﷺ قول: امام بخاري ﷺ فرمايي: ما أبالي صليت خلف الجهمي والرافضي أم صليت خلف اليهود والنصارى ولا يسلم عليهم ولا يعادون ولايناكحون ولا يشهدون ولا تؤكل ذبائحهم.

ژباړه: زه دا فرق نه كوم چې كوم جهمي او رافضي پسې لمونځ وكړم او كه يهودي او نصراني پسې يعنې دوى په كفر كې يو شان دي، بيا فرمايي: نه به په دوى سلام اچولى شي، نه به يې د مريض پوښتنه كېدلى شي، نه به ورسره نكاح كېدلى شي او نه به جنازو ته حاضري كېدلاى شي او نه به يې ذبيحې خوړلى شي.

وګورئ: (خلق أفعال العباد للإمام البخاري ص: ١٢٥).

٤ -د امام عبدالله ابن ادريس رحمه الله قول: موصوف فرمايي:

ليس للرافضي شفعة الا لمسلم.

ژباړه: رافضي حق د شفعې نه لري دا حق صرف د مسلمان دى.

وګورئ: (الصارم المسلول ص: ٥٧٠؛ لإبن التيمية الحراني او السيف المسلول لعلي بن عبد الكافي السبكي الورقة: ٧١ المخطوط).

٥ –د امام عبد الرحمن بن مهدي رَحِمَهُ ٱللَّهُ قول: امام عبد الرحمن بن مهدي رحمه الله فرمايي: هما ملتان الجهمية والرافضية.

ژباړه: دا دواړه دوه كفري ملتونه دي جهميان او رافضيان.

وګورئ: (خلق أفعال العباد ص: ١٢٥ للإمام البخاري و مجموع الفتاوى: ٣٥/٤١٥؛ لإبن تيمية)

٦ –د امام محمد بن يوسف الفريابي رَحِمَهُ ٱللَّهُ قول: امام ابن يوسف الفريابي رَحِمَهُ ٱللَّهُ نه پوښتنه وشوه د هغه چا په باره كې چې هغه ابوبكر ته ښكنځلې كوي. نو هغه وفرمايل: دا كس كافر دى بيا ترې وپوښتل شول چې كه داسې كس مړ شي لمونځ وربانديې كول پكار دي، نو هغه وفرمايل: چې نه، نو بيا ترې پوښتنه وشوه چې نو د ده سره بيا څه كول پكار دي، ځكه ده خو لا اله الا الله كلمه ويلې؟ نو هغه وفرمايل: لاتمسوه بأيديكم إرفعوه بالخشب حتى تواروه في حفرته.

ژباړه: ده ته لاسونه مه وروړئ، بلكې دا په يو لرګي پورته كړئ او يوه كنده كې يې جسد وريټ كړئ.

(الصارم المسلول ص: ٥٧٠ لابن تيمية والسنة للخلال: ٢/٥٦٦).

٧ –د امام احمد بن يونس رَحِمَهُ ٱللَّهُ قول: امام احمد بن يونس رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: لو أن يهوديا ذبح شاة وذبح رافضي لأكلت ذبيحة اليهودي ولم آكل ذبيحة الرافضي لأنه مرتد عن الإسلام.

ژباړه: كه چېرته يو يهودي ګډ ذبح كړي او رافضي يې هم ذبح كړي، نو خامخا به زه د يهودي ذبيحه وخورم خو د رافضي ذبيحه به ونه خورم، ځكه چې هغه د اسلام د (دين) نه مرتد شوى دى .

وګورئ: (الصارم المسلول لابن تيمية ص: ٥٧٠).

٨ –امام ابو زرعة الرازي رحمه الله: امام ابوزرعة رحمه الله فرمايي: إذا رأيت الرجل ينتقص أحدا من أصحاب رسول الله ﷺ فأعلم أنه زنديق لأن مؤدي قوله الى إبطال القرآن والسنة.

ژباړه: چې كله ته داسې څوك ووينې چې هغه د رسول الله ﷺ صحابه كرامو څخه د كوم يو تنقيص كوي (يعنې كمي او عيب يې بيانوي) نو پوه شه چې دا كس زنديق دى، ځكه چې د ده دا خبره د قرآن او سنت بطلان ته غځېږي. وګورئ: (الكفاية ص: ٤٩).

٩ –د علامه عبد القادر البغدادي رحمه الله قول علامه عبدالقادر البغدادي رحمه الله فرمايي:

لما أهل الأهواء الجارودية الهاشمية والجهمية والإمامية الذين أكفروا خيار الصحابة فإنا نكفرهم ولا تجوز الصلاة عليهم عندنا ولا الصلاة خلفهم.

ژباړه: نو پس كله چې اهل أهواء ؤ د جاروديه هاشميه ؤ او جهميه و او د إماميه و څخه هغه چې هغوى غوره صحابه كرام تكفير كړي دي، بس بېشكه مونږ د دوى تكفير كوو او زمونږ په نزد، نه په دوى لمونځ جائز

دی که مېره شي او نه دوی پسې په اقتداء کې لمونځ جائز دی.

وگوری: (الفرق بين الفرق ص: ٣٥٧ لعبد القادر البغدادي).

دغه ډول بغدادي رحمه الله دا هم فرمايي:

وما رأينا ولا سمعنا بنوع من الكفر الا وجدنا شعبة منه في مذهب الروافض.

ژباړه: او مونږ نه دی اورېدلی او نه مو ليدلی هېڅ يو نوع کفر مگر دا د هغه کفر برخه مو د روافضو په مذهب کې موندلې ده. وگورئ: (الملل والنحل ص: ٥٢).

١٠ - دعلامه قاضي ابويعلي رحمه الله قول :موصوف فرمايي:

أما الرافضة فالحكم فيهم ... إن كفّر الصحابة او فسقهم بمعنى يستوجب به النار فهو كافر.

ژباړه: او بهر حال روافض چې دي، نو پس حکم په دوی .. که چېرته دوی صحابه تکفيروي او يا يې فسق ته منسوبوي په دې معنى چې دوی ته اور واجب گرځوي، نو پس دغه رافضي کافر دی.

وگوره: (المعتمد ص: ٢٦٧).

١١ - د امام ابن حزم رحمه الله قول: امام ابن حزم رحمه الله د نصاراؤ د هغه قول چې هغوی د قرآن د تحريف په اثبات کې له روافضو پېش کړی جواب کوي او فرمايي:

وأما قولهم في دعوى الروافض تبديل القرآن فإن الروافض ليسوا من المسلمين إنما هي فرقة حدث أولها بعدموت رسول بخمس وعشرين سنة وهي طائفة تجري مجرى اليهود والنصارى في الكذب والكفر.

ژباړه: او بهر حال د نصاراؤ قول په دعوى د روافضو چې د قرآن د تحريف متعلق دی، نو بس بېشكه روافض له سره مسلمانان نه دي دا خو هغه فرقه ده چې د دې ابتداء د رسول الله له وفات پنځه ويشت كاله بعد شروع شوې او دا هغه طائفه ده چې په درواغو او كفر كې د يهود او نصاراؤ په لار روانه ده. وګورئ: (الفصل: ٢١٣/٢؛ لابن حزم).

١٢ –دعلامه مفسر شاهفور أبومظفر الاسفراييني قول: علامه اسفراييني د روافضو معتقدات ذكر كوي او بيا فرمايي:

وليسوا في الحال على شيء من الدين ولا مزيد على هذ النوع من الكفر إذ لابقاء فيه على شيء من الدين.

ژباړه: او دوى في الحال د دين څخه په هېڅ برخه كې نه دي او د دوى د كفر په نوعيت له پاسه بل كفر نشته ځكه چې د دې د ارتكاب په صورت كې د دين په هېڅ برخه پاتې كېدل نه كېږي.

وګورئ: (التبصير في الدين ص: ٢٤ او ص: ٢٥ لأبي مظفر).

١٣ – دعلامه عبدالكريم السمعاني رحمه الله قول:علامه سمعاني رحمه الله فرمايي:

وأجتمعت الأمة على تكفير الامامية لأنهم يعتقدون تضليل الصحابة وينكرون إجماعهم وينسبون إلى مايليق بهم.

ژباړه: او ټول امت اجماع کړې په تکفير د روافضو، ځکه چې دوی د صحابه کرامو د ګمراهۍ عقيده لري او د هغوی له اجماع انکار کوي او د هغه څه نسبت ورته کوي، چې هغه د دوی سره لايق نه دي.

وګورئ: (الأنساب للسمعاني: ٦/٣٤١).

۱۴ - دعلامه فخرالدين رازي رحمه الله قول: علامه رازي رحمه الله د روافضو د تکفير (يعنې د هغوی د کافر کولو درې وجې ذکر کړې يوه وجه دا ذکر کوي چې روافض د مسلمانانو اکابرين تکفيروي او څوک چې يو مسلمان ته کافر ووايي هغه خپله کافر ګرځي، دويمه وجه يې دا ذکر کړې چې روافض داسې خلکو ته کافر وايي چې د هغوی په ايمان او اسلام نبي ﷺ تصريح کړې او د هغوی تعظيم او د شأن لويي يې بيان کړې او دريمه وجه د دوی د تکفيرولو دا ده فرمايي:

إجماع الأمة على تكفير من كفر سادات الصحابة.

ژباړه: د امت اجماع ده په تکفير د هغه چا چې څوک صحابه کرام تکفيروي .

وګورئ: (نهاية العقول المخطوط للرازي ص: ٢١٢).

۱۵ - دعلامه ابوحامد المقدسي الرملي قول: موصوف هم روافض کافر ګڼلي دي ، او بيا فرمايي: لايخفى على كل ذي بصيرة وفهم من المسلمين أن أكثر ما قدمناه في الباب قبله من عقائد هذه الطائفة الرافضة على إختلاف أصنافها كفر صريح وعناد مع جهل قبيح لايتوقف الواقف عليه من تكفيرهم والحكم عليهم بالمروق من دين الاسلام.

ژباړه: او دا په مسلمانانو کې په هېڅ بصيرت او فهم والا باندې پټه نه ده، چې دغه کوم چې مونږ مخکې باب کې د دې رافضي طائفې د مختلفو عقائدو څخه ذکر کړل دا صريح کفر او د قبيح جهل سره عناد دی چې هېڅ علم لرونکي به د دوی په تکفير کې او نه به د دوی د اسلام د دين نه د تلو په حکم کې توقف وکړي.

وګورئ: (رسالة فی الرد على الرافضة ص: ۵۲).

۱۶ - د شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله قول :

شيخ الاسلام ابن تيميه رحمه الله هم روافض شيعه ګان کافر او د شريعت اسلام نه خارج ګڼلي دي.

وګورئ: (مجموع الفتاوى: ۲۸/ ۴۸۵ او الصارم المسلول ص: ۵۸۶ او ص: ۵۸۷).

۱۷ - د امام ابوالمحاسن يوسف الواسطى رحمه الله فتوى: امام الواسطي رحمه الله هم روافض کافر ګڼلي دي. وګورئ: (المناظرة بين اهل السنة والرافضة

الورقة: ٦٦ المخطوط)

١٨ – د مشهور حنفي ملاعلي قارى رَحِمَهُ ٱللَّهُ فتوى :ملاعلي قاري هم روافض په اجماع د امت سره كافر گڼلي دي.

وګورئ: (شم العوارض في ذم الروافض الورقة: ٢٥٢ او ٢٥٤).

١٩ – د مشهور مفسر علامه قرطبيرَحِمَهُ ٱللَّهُ فتوى :علامه قرطبي رَحِمَهُ ٱللَّهُ هم روافض كافر گڼلي او د امام مالک رَحِمَهُ ٱللَّهُ د فتوي تحسين او تائيد يې هم کړی دی. وګورئ: (تفسير القرطبي: ٢٩٧/١٦).

٢٠ – د امام علامه ابن كثير رَحِمَهُ ٱللَّهُ فتوى: علامه ابن كثيررَحِمَهُ ٱللَّهُ هم روافض په اجماع د امت سره كافر او د هغوى وينه تويول يې د شرابو له تويولو هم زيات حلال او روا گڼلي دي. وګورئ: (البداية والنهاية: ٢٥٢/٥).

٢١ – د علامه شاه عبدالعزيز الدهلوي الحنفي رَحِمَهُ ٱللَّهُ فتوى :علامه دهلوى رَحِمَهُ ٱللَّهُ هم روافض له اسلام بې برخې او كافر گڼلي دي.

وګورئ: (مختصر التحفة الإثني عشرية ص: ٣٠٠).

٢٢ – د علامه امام محمد بن علي الشوكاني رَحِمَهُ ٱللَّهُ فتوى:

امام شوكانى رَحِمَهُ ٱللَّهُ هم روافض شيعه گان خبثاء او مرتدين گڼلي دي. وګورئ: (نثر) الجوهر على حديث أبي ذر المخطوط الورقة ص: (١٥ او ١٦).

۲۳ - د امام محمد بن عبدالوهاب رَحِمَهُ اللَّهُ فتوى: علامه امام محمد بن عبدالوهاب رَحِمَهُ اللَّهُ هم روافض كافر او مرتد ګڼلي دي.

وګورئ: د هغه كتاب (رسالة في الرد على الرافضة صـ۱۸ او صـ۱۹).

۲۴ - د ماوراء النهر حنفي علماؤ فتوى :علامه آلوسي رَحِمَهُ اللَّهُ نقل كړي چې د ماوراء النهر معظمو علماؤ د روافضو د وينو په تويولو او د دوى د ښځو په وينځو كولو هم قول او حكم كړى دى.

وګورئ: (نهج السلامة: صـ ۲۹ او صـ۳۰).

۲۵ - د عثماني دولت د علماؤ فتوى :علامه زين العابدين بن يوسف الأسكوبي رَحِمَهُ اللَّهُ په خپله رساله كې چې هغه د عثماني دولت د حاكم محمد خان بن سلطان په دور ليكلې نقل كړي، چې د ياد دولت متاخرينو ټولو علماؤ د روافضو په كفر فتوى وركړې وګورئ:

(الرد على الشيعة مخطوط الورقة ص: ٥).

۲۶ - د امام شيخ محمد بن شهاب البزاز رَحِمَهُ اللَّهُ فتوى:علامه ابن البزاز الحنفي هم په روافضو د كفر او ردّت حكم كړى دى وګورئ:

(الفتاوى البزازية على هامش الفتاوى الهندية: ٦/٣١٨).

۲۷ - د امام علامه الشيخ نوح الحنفي رَحِمَهُ اللَّهُ فتوى: علامه ابن عابدين رَحِمَهُ اللَّهُ د خپل شيخ نوح حنفي رَحِمَهُ اللَّهُ يو طويله فتوى نقل كړې چې هغه په كې

روافض په ډېرو وجوهاتو سره کافر گرځولي.

وگورئ: (العقود الدرية ص: ٢٩)

٢٨ – د علامه ابن نجيم الحنفي رحمه الله فتوی: موصوف هم ابوبکر او عمر رضي الله عنهما ته ښکنځل او په هغوی یې لعن طعن کفر گڼلی.

وگورئ: (الأشباه والنظائر: صـــ ١٩٠).

٢٩ – د علامه ابو محمد ابن قتيبة الدينوري رحمه الله فتوی :علامه ابن قتيبه رحمه الله هم روافض د دې بدو معتقداتو په سبب کفر ته منسوب کړي دي.

وگورئ: (الأختلاف في اللفظ والرد على الجهمية والمشبهة ص: ٤٧).

٣٠ – د علامه امام ابن القيم رحمه الله فتوی: امام ابن القيم رحمه الله هم روافض د اسلام په ضد او مقابل کې د یهود، نصارا، بت پرستو مشرکانو او د دین د جمله دښمنانو مدد کوونکي او د مسلمانانو لوټونکي هلاکوونکي او دښمنان گڼلي دي. وگوری: (مدارج السالكين: ١/٩٤).

٣٠ – ٣١ – ٣٢ - د امام ابوحنيفه، امام ابو يوسف او امام محمد رحمهم الله تعالى فتوی: ياد درې واړه امامانو نه اتفاق نقل دی، په دې چې که هر چا قرآن ته مخلوق وويل، نو دا کس کافر دی.

وگورئ: (كشف الأسرار: ١/٩).

او په دې کې شک نشته چې روافض قرآن ته مخلوق وايي او د دې ترځنگ نور د دې ځومره توهين کوونکي دي، نو دا د روافضو کتابونو

کې وګورئ.

۳۳ - د علامه احمد بن حجر الهيثمي رحمه الله فتوی:علامه هيثمي رحمه الله فرمايي: څوک چې د نبي ﷺ صحابه کرامو ته ښکنځل او د هغوی ګستاخي کوي زه هغه قطعي کافر ګڼم.

وګورئ: (الصواعق الحرقة: ۱۴۶/ ۱).

دريمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې څوک روافضو ته کافر نه وايي او يا يې مسلمانان ګڼي او يا ورسره ولاء (دوستانې) او ورورګلوي کوي نو دا ډول خلک که د روافضو د عقايدو څخه خبر وي او بيا هم روافض کافر نه ګڼي او براءت ورڅخه نه کوي نو بيا دوی هم کافر ګڼو، او که د روافضو عقايد ورته معلوم نه وي نو ړومبی ورباندې حجت تمامول لازم ګڼو خو دا ډېره شاذ او نادره ګڼو چې يو کس چې ځان ته مسلمان وايې او توحيد پيژني او هغه دې د روافضو د عقيدې څخه خبر نه وي، ځکه دوی خو په کال کې دوه درې ځله عمومي په بازارونو، لارو او کوڅو کې خپل کفريات او شرکيات علني کوي چې هيڅ ته د دوی په عقيده ناخبري او بې علمي نه پاتې کيږي والله اعلم.

دا چې څوک کافر ته کافر نه وايي او دا په دې سره کافر ګرځي دلائل
وربانديې دا دي:

١ -سورة الكافرون

٢ -دا چې کافر ته کافر نه ويل وروسته له دې چې دا ورته معلومه شي
چې دا کافر دی دا د الله ﷻ او د هغه د کتاب قرآن عظيم الشان تکذيب
کول دي ځکه الله په قرآن کې کافر ته کافر وايي او دا يې کافر نه ګڼي.

د پخـــو قــبرونـــو او په هــغې د جوړو شو منارو، اباديو، مــساجدو، لــنگــرونو وغــيره باره كــې زمـــونـږ عـــقـــيده

اولـه عـقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د ځمكې په مخ چې څومره پاخه قبرونه دي څومره لوړ غير مسنون قبرونه دي په دې چې څومره تعميرات، منارې او دربارونه جوړ شوي دا ټول حرام ناروا او بدترين بدعت ګڼو.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - عائشة ﵂ فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل:

من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد.

ژباړه: چا چې زمونږ په دين كې نوى كار ايجاد كړ چې هغه په كې نه وو نو دا كار يې مردود دى. (صحيح مسلم، باب: نقض الأحكام الباطلة، ورد محدثات الأمور رقم الحديث: ١٧١٨؛ وكذا صحيح البخاري، باب: إذا اجتهد العامل أو الحاكم، فأخطأ خلاف الرسول من غير علم، فحكمه مردود لقول النبي ﷺ: من عمل عملا ليس عليه أمرنا فهو رد).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د دې قسم مزاراتو، ګنبدو، قبرونو او دربارونو ړنګول او د ځمکې مخ له دې څخه پاکول دا د شرعي جهاد د مهمو اهدافو څخه يو مهم هدف او برخه ده او دا کار د نبي صلى الله عليه وسلم او د صحابه کرامو او د امت د سلفو اتباع ګڼو.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - د هياج الأسدي رحمه الله څخه روايت دى فرمايي: قال لي علي بن أبي طالب: ألا أبعثك على ما بعثني عليه رسول الله ﷺ؟ أن لا تدع تمثالا إلا طمسته ولا قبرا مشرفا إلا سويته.

ژباړه: ما ته علي بن ابى طالب وفرمايل: آيا زه تا په هغه څه وانه ستوم په څه باندې چې زه رسول الله صلى الله عليه وسلم استولى وم، او هغه دا چې ته يو مجسمه پرې نږدې مګر هغه ونړوه او نه يو لوړ قبر مګر هغه برابر کړه.

(صحيح مسلم - باب: الأمر بتسوية القبر، رقم الحديث: ٩٦٩).

٢ - د جابر رضي الله عنه څخه روايت دى فرمايي:

نهى رسول الله ﷺ أن يجصص القبر، وأن يقعد عليه، وأن يبنى عليه.

ژباړه: منع کړې ده رسول الله ﷺ له دې څخه چې قبر دې چونه کړى شي او يا دا چې ناسته وکړى شي په هغې باندې او يا ابادي جوړه کړى

شي په هغې باندې. (باب: النهي عن تجصيص القبر .
والبناء عليه رقم الحديث: ٩٧٠).
٣ - وكذا سنن الترمذى، باب: ما جاء في كراهية تجصيص القبور،
والكتابة عليها، رقم الحديث)(١٠٥٢)
٤ - د عائشة رضي الله عنها څخه روايت دى فرمايي: نبي ﷺ هغه مرض کې چې
وفات شو وفرمايل: لعن الله اليهود والنصارى، اتخذوا قبور أنبيائهم
مسجدا، قالت: ولولا ذلك لأبرزوا قبره غير أني أخشى أن يتخذ مسجدا.
ژباړه: الله دې په يهودو او نصاراؤ لعنت وکړي دوی د انبياؤ قبرونه
مسجدونه ګرځولي دي عايشې مور وفرمايل: که چېرته دغه وېره نه وى
نو صحابه کرامو به د هغه قبر ښکاره (دفن) کړې وی خو وېره دا وه
چې دا مسجد ونه ګرځول شي. (صحيح البخاري، باب: ما يكره من اتخاذ
المساجد على الـقبور، رقم الحديث: ١٣٣٠)، (وكذا صحيح مسلم باب
النهي عن بناء المساجد، على الـقبور واتخاذ الصور فيها والنهي عن اتخاذ
القبور مساجد رقم الحديث: ٥٢٨ - ٥٢٩ - ٥٣٠ - ٥٣١).
٥ - مزيد وګورئ, تفصيلا: (إغاثة اللهفان: ١/٢١١)، دغه ډول :(٢١٢ /٢)
٦ - او زاد المعاد فصل في أنه لا يجوز إبقاء مواضع الشرك بعد القدرة
على هدمها)(٣/٤٤٣)

د كليساو امام باړو د سيكانو د معبدونو د هندوانو د مندرونو او د ګرجو او د قبر پرستو صوفيانو د خانقاهونو په باره كې زموږ عقيده.

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې ښتګه سيكان، يهود، نصارى، هندوان، روافض او قبر پرست صوفيان، كفار او مشركان دي داسې د دوى عبادت خانې او معبدونه هم د شركياتو او خرافاتو مراكز دي د اسلام په راتلو سره به په ځمكه صرف اسلامي شعائر پاتې كېدى شي، د دې نه پرته د كفر او شرك په شعائرو خاموش پاتې كېدل او د هغې په بقاء قول كول دا په كفر رضا لرل دي، او په كفر رضا لرل دا كفر دى.

په دې دلائل دا دي:

١ -په (سورة النساء: ١٤٠) كې الله متعال فرمايي:

{وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَٰفِقِينَ وَالْكَٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا}.

ژباړه: يقينا الله په دې كتاب كې پر تاسې دا (امر) نازل كړى دى دا چې كه په هر ځاى كې تاسې واورئ، چې د الله په آيتونو كفر كېدى شي او مسخرې وريورې كېږي، هلته مه كښېنئ، تر هغه چې خلک په كومه بله

خبره کې مصروف شي، (اوس که تاسې داسې کوئ، چې هلته کښېنئ) نو بيا يقينا تاسې هم د هغو په څېر ياست، باور ولرئ چې الله منافقان او کافران په جهنم کې يو ځای راغونډوي.

٢ - علامه شيخ حمد بن عتيق رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: أن الرجل إذا سمع آيات الله يكفر بها ويستهزأ بها، فجلس عند الكافرين المستهزئين بآيات الله من غير إكراه ولا إنكار ولا قيام عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره، فهو كافر مثلهم، وإن لم يفعل فعلهم، لأن ذلك يتضمن الرضا بالكفر، والرضا بالكفر كفر، وبهذه الآية ونحوها استدل العلماء على أن الرضا بالذنب كفاعله ، فإن ادعى أنه يكره ذلك بقلبه لم يقبل منه لأن الحكم بالظاهر، وهو قد أظهر الكفر فيكون كافرا.

ژباړه: بېشکه کوم سړی چې واوري چې د الله په آيتونو کفر او استهزاء کېږي او دوی په آيتونو د استهزاء کوونکو کفارو سره بغير له اکراه انکار او پورته کېدو څخه د هغوی نه چې تر څو بله خبره کې مصروف نشي کښېني نو دا هم د دوی پشان کافر دی اګر که دا د هغوی پشان کار (دغه استهزا او کفر) هم نه کوي ځکه دا کار په کفر رضا لرلو ته شامليږي او رضا په کفر کفر دی، نو په دې آيت او د دې په شان (په نورو نصوصو) علماؤ دا استدلال نيولی چې رضا په ګناه دا د کوونکي غوندې ده او که دا دعوی وکړي چې دا يې په زړه کې بده ګڼي نو دا به

د ده نه نشي قبلېدی، ځکه حکم په ظاهر جاري کېږي او ده کفر ظاهر کړ نو پس دا به کافر ګڼلی شي. (سبيل النجاة والفكاك: (صـ٥٤)، لشيخ حمد بن علي بن عتيق رحمه الله).

٣ - قرطبی رحمه الله فرمايي: (إنكم إذا مثلهم) فدل بهذا على وجوب اجتناب أصحاب المعاصي إذا ظهر منهم منكر، لأن من لم يجتنبهم فقد رضي فعلهم، والرضا بالكفر كفر.

ژباړه: پس دا دليل دی په واجب والي د ځان ساتنې د ګناهونو والو څخه چې کله د دوی څخه منکر ښکاره شي ځکه څوک چې د دوی څخه ځان ونه ساتي نو دا راضي وي په کار د ده او رضا په کفر کفر دی.

(تفسير القرطبي: ٥/٤١٨).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د دې ړنګول هم لکه د قبرونو او مزاراتو د ړنګولو غوندې ضروري او لازمي دي، ځکه دا د شرک او کفر شعائر دي او د داسې شعائرو ختمول دا واجب دي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - عمر بن عبد العزيز عروة بن محمد ته وليکل أن يهدم الكنائس التي في أمصار المسلمين.

ژباړه: دا چې ټولې کنيساوې چې د مسلمانانو په ښارونو کې دي دا ونړوه، راوي فرمايي: زه عروة بن محمد ته ورغلم تردې چې کليساو ته راغى بيا يې زه راوغوښتم زه حاضر شوم د عمر د خط لوستلو ته بيا عروة هغه کليسا ونړوله.

٢ - إسماعيل بن أمية فرمايي: چې دى د هشام سره په حدة منطقه تېرېده چې په هغې کې کنيسه جوړه شوې وه نو هشام د دې په نړولو کې مشوره وغوښته نو هغه ته په نړولو مشوره ورکړى شوه نو هشام هغه ونړوله.

٣ - حسن بصرى رحمه الله فرمايي:

من السنة أن تهدم الكنائس التي بالأمصار القديمة والحديثة.

ژباړه: د سنت څخه دا دي چې کنيساوې به نړيږي هغه چې د مسلمانانو په ښارونو کې وي هغه مخکنۍ وي او که اوسنۍ.

۴ - د ابن عباس رضي الله عنهما څخه پوښتنه وشوه چې آيا مشرکانو ته جايز دي چې د عربو په ځمکه کنيسا جوړې کړي نو هغه وفرمايل: «أماما مصر المسلمون فلا ترفع فيه كنيسة، ولا بيعة، ولا بيت نار، ولا صليب، ولا ينفخ فيه بوق، ولا يضرب فيه ناقوس، ولا يدخل فيه خمر، ولا خنزير، وما كان من أرض صولحت صلحا، فعلى المسلمين أن يفوا لهم بصلحهم.

ژباړه: هغه ښار چې مسلمانانو اباد کړی وي نو په هغې کې به کنيسا او ګرجه او نه د اور کوټه او نه صليب او نه به پکې په سورنۍ پوکي او نه په ناقوس د لرګي طوله وهل کيږي او نه به په کې شراب را داخليږي او نه به په کې خنزير (ذبح کيږي) او هغه ځمکه چې هغه په هغې صلح شوي وي نو بيا مسلمانانو باندې لازم دي چې پوره والی وکړي په (شروطو د) صلحه باندې.

(مصنف عبد الرزاق هدم كنائسهم، وهل يضربوا بناقوس؟ رقم الاثر: (۹۹۹۹ - ۱۰۰۰۰ - ۱۰۰۰۱ - ۱۰۰۰۲)؛ (وكذا مصنف ابن أبى شيبة ما قالوا في هدم البيع والكنائس وبيوت النار رقم الأثر: ۳۲۹۸۲ - ۳۲۹۸۵)؛ (وكذا احكام أهل الذمة: ۳/۱۱۸۳ -۳/۱۱۸۴ -۳/۱۱۸۵)؛ (وكذا أحكام أهل الملل والردة لأبى بكر الخلال: صـ۱۴۷ صـ۱۴۸صـ ۱۴۹ صـ۱۵۰)

د طاغوت پلوه درباري ملايانو او شيخانو په باره کې زموږ عقيده

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې د مسلمانانو په خاوره د موجوده حاکم مرتدو نظامونو چې څومره طرفدار او دفاع کوونکي ملايان او شيخان دي دا ټول مرتد ګڼو، ځکه دوی د موجوده مرتدو حکامو مدد کوونکي دي د دوی په فتاوو هغوی خپل کفري نظامونو ته مشروعيت ورکړی چې د دې په سبب هغوی د جهاد د تعطيل او د مجاهدينو د قتلولو او تعذيبولو په شمول په سلګونه حلال حرام او حرام حلال ګرځولي چې په دې کې ورسره دغه ملايان پوره برخه مند دي.

دلائل ورباندې دا دي:

۱ - په (سورة النساء: ۱۴۰) کې الله متعال فرمايي: {وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايٰتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ ۚ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْكٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا}.

ژباړه: يقينا الله په دې کتاب کې پر تاسې دا (امر) نازل کړی دی دا چې که په هر ځای کې تاسې واورئ، چې د الله په آيتونو کفر کېدی شي او مسخرې ورپورې کېږي، هلته مه کښېنئ، تر هغه چې خلک په کومه بله

خبره کې مصروف شي، (اوس که تاسې داسې کوئ، چې هلته کښېنئ) نو بیا یقینا تاسې هم د هغو په څېر یاست، باور ولرئ چې الله منافقان او کافران په جهنم کې یو ځای راغونډوي .

۲ - ورپسې (۵۱) او (۵۲) نمبر آیتونو کې الله فرمايي: {أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا (٥٢) أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا}.

ژباړه: آیا ته نه ګورې هغو خلکو ته چې هغوی ته څه برخه د کتاب د علم څخه ورکړی شوېده؟ او د هغو حالت دا دی چې جبت (بت) او طاغوت (شیطان) مني او د کافرانو په باب وايي چې له ایمان راوړونکیو څخه خو د همدوی لاره زیاته سمه ده؛ همداسې خلک دي چې الله پرې لعنت کړی دی، او پر چا چې الله لعنت وکړي بیا ته د هغه لپاره هېڅ مرستندوی نه شې موندلی.

۳ - عدي بن حاتم ﵁ فرمايي: زه نبي ﷺ ته راغلم او زما په غاړه کې د سرو زرو صلیب وو نو هغه وفرمایل: یا عدي اطرح عنك هذا الوثن.

ژباړه: ای عدی دا بوت له ځان څخه وغورځوه، بیا فرمايي: ما واورېده چې د براة په سورة کې يې دا تلاوت کولو . {اتخذوا أحبارهم ورهبانهم أربابا من دون الله} بیا يې وفرمایل: أما إنهم لم يكونوا يعبدونهم، ولكنهم

كانوا إذا أحلوا لهم شيئا استحلوه، وإذا حرموا عليهم شيئا حرموه.

ژباړه: خبردار! دوی داسې نه وو چې د هغوی عبادت کولو لیکن وو چې کله به ورته هغوی کوم شی حلال کړ دوی به حلال ګڼلو او چې کوم څه به یې ورته حرام کړل نو دا به یې حرام ګاڼه.

(سنن الترمذي، باب: ومن سورة التوبة حديث رقم: ٣٠٩٥).

٤ - شیخ الاسلام ابن تیمیة رحمه الله فرمايي: والإنسان متى حلل الحرام - المجمع عليه - أو حرم الحلال - المجمع عليه - أو بدل الشرع - المجمع عليه - كان كافرا مرتدا باتفاق الفقهاء. (مجموع الفتاوى).

ژباړه: او انسان چې کله حرام حلال کړي داسې چې هغه اتفاقي وي او يا حلال حرام کړي چې اتفاقي او يا د شريعت (کوم حکم) کی بدلون وکړي چې هغه اتفاقي وي نو دا کس په اتفاق د فقهاؤ سره کافر دی

(مجموع الفتاوى: جـ ٣ صـ ٢٦٧).

٤ - قاضي عياض په ترتيب المدارك کې نقل کړي چې د داودي رحمه الله څخه د بني عبيده وو د خطيبانو باره کې پوښتنه وشوه چې هغوی ته خطبې ورکوي او د جمعې په ورځ ورته دعاګانې کوي، نو ده وفرمايل:

كافر يقتل. ولا يستتاب، وتحرم عليه زوجته، ولا يرث ولا يورث ماله في المسلمين.

ژباړه: دا خطيب کافر دی قتلېدی به شي او د توبې طلب به ترې نه شي

کېدی په ده باندې د ده ښځه حرامه ده نه به دا میراث وړي او نه به ترې میراث وړلی شي مال يې د مسلمانانو غنيمت دی.

بیا فرمايي: ومن صلى وراءه، خوفا، أعاد ظهرا أربعا. ثم لا يقيم إذا أمكنه الخروج، ولا عذر له بكثرة عيال ولا غيره.

ژباړه: او که چا د دوی پسې د خوف له کبله لمونځ وکړ نو دا به د ماسپښين څلور رکعته راګرځوي بيا به د دوی سره دلته نه پاتې کېږي که وتل ورته ممکن وي او د عيال کثرت او نور امور (د ده د نه وتلو لپاره) عذر نه شي ګرځېدی.

(ترتيب المدارک وتقريب المسالک: ٢٧٥/٧)، للقاضي عياض.

٥ -(تفسير القرطبي: ٤١٨/٥) کما مر قبل قليل.

٦ - شيخ الإسلام ابن تيمية رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: ومتى ترك العالم ما علمه من كتاب الله وسنة رسوله واتبع حكم الحاكم المخالف لحكم الله ورسوله كان مرتدا كافرا يستحق العقوبة في الدنيا والآخرة .

ژباړه: او کله چې کوم عالم هغه څه چې ده ته د الله د کتاب او دهغه د رسول سنت څخه معلوم پرېږدي او د حاکم د حکم پسې روان شی، هغه چې مخالف وي د حکم د الله او د هغه د رسول نو دا (عالم) مرتد کافر وی او په دنيا او آخرت دواړو کی د عقوبة (سختی سزا) حقدار وي (مجموع الفتاوى ٣٥/٣٧٣).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې دغه ډول ملايان دا مشركان دي د دوى پسې لمونځونه نه كېږي، نه يې بيمارپرسي جايز ده، نه ورسره نكاحونه او نه ورباندې جنازه كول جائز دي، نه يې د كتابونو چاپ او طباعت جائز دى او نه بې علمه كس ته د دوى د كتابونو مطالعه جائز ګڼو، ځكه دوى د دې مرتدو حكومتونو يو مستقل افراد دي چې په دې سره مرتد ګرځېدلي، قتل يې واجب دى كه پر هر ځاى كې وي دا به اسلامي دولت ته مطلوب وي.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - په (سورة التوبة: ٥) كې الله متعال فرمايي:

{فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا الزَّكَوٰةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: پس نو كله چې حرامي مياشتې تېرې شي، نو مشركان ووژنئ چېرې چې يې ومومئ او هغوى ونيسئ او حصار يې كړئ، او په هر څارنځي كې د هغوى لپاره كښېنئ، نو كه هغوى توبه وباسي او لمونځ قايم كړي او زكات وركړي، نو خوشې يې كړئ، الله بخښونكى او رحم كوونكى دى.

٢ - د سورة النساء په (٥١) او (٥٢) نمبر ایتونو کې الله ﷻ فرمايي:

{أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا (٥٢) أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا}.

ژباړه: آيا ته نه ګورې هغو خلکو ته چې هغوی ته څه برخه د کتاب د علم څخه ورکړی شوېده؟ او د هغو حالت دا دی چې جبت (بت) او طاغوت (شيطان) مني او د کافرانو په باب وايي چې له ايمان راوړونکيو څخه خو د همدوی لاره زياته سمه ده؛ همداسې خلک دي چې الله پرې لعنت کړی دی، او پر چا چې الله لعنت وکړي بيا ته د هغه لپاره هېڅ مرستندوی نه شې موندلی.

٣ - عکرمة رحمه الله فرمايي: علي رضي الله عنه ته څه زنادقة راوستل شول نو هغه هغه ټول په اور وسوځول نو داخبره ابن عباس رضي الله عنهما ته ورسېده نو هغه وفرمايل:

لو كنت أنا لم أحرقهم، لنهي رسول الله ﷺ: لا تعذبوا بعذاب الله» ولقتلتهم، لقول رسول الله ﷺ: «من بدل دينه فاقتلوه»

ژباړه: که دا چېرته زه وی (د علي پر ځای) نو ما دوی نه سوځول د وجې د منع کولو د نبي ﷺ نه چې فرمايلي يې دي: تاسو د الله په عذاب چا ته عذاب مه ورکوئ، خو قتل کړئ به مې ضرور وی د رسول الله ﷺ

د قول د وجې چې فرمايي: چا چې دين بدل كړ نو هغه قتل كړئ.

(صحيح البخاري، باب: حكم المرتد والمرتدة واستتابتهم رقم الحديث: ٦٩٢٢).

٤ - ليث بن أبي سليم د حسن بصري نه روايت كوي چې هغه وفرمايل:

لا تجالس صاحب بدعة؛ فإنه يمرض قلبك.

ژباړه: د بدعتي سره مه كښېنه هغه ستا زړه مريض كوي.

٥ - أبو قلابة رَحِمَهُ اللهُ فرمايي: لا تجالسوا أهل الأهواء, ولا تجادلوهم؛ فإني لا آمن أن يغمسوكم في ضلالتهم, أو يلبسوا عليكم ما كنتم تعرفون». قال أيوب: وكان - والله - من الفقهاء ذوي الألباب.

ژباړه: مه كښېنئ د مبتدعينو سره او مه ورسره مناقشې كوئ زه په امن نه يم د دې څخه چې تاسو به په ګمراهۍ كې ننباسي او يا پر تاسو به هغه څه ګډ وډ كړي چې تاسو يې (ښه) پېژنئ هم، بيا ايوب وفرمايل: ابوقلابه قسم په الله د هوښيارانو فقهاؤ څخه وو.

٦ - محمد بن طلحة فرمايي: إبراهيم نخعى وفرمايل: لا تجالسوا أصحاب البدع ولا تكلموهم؛ فإني أخاف أن ترتد قلوبكم.

ژباړه: مه كښېنئ د مبتدعينو سره او مه ورسره خبرې كوئ بېشكه زه ويرېږم چې زړونه به مو واړوي.

(البدع لإبن وضاح باب: النهي عن الجلوس مع أهل البدع وخلطتهم والمشي معهم رقم الأثر: ١١٥ - ١٢١ - ١٢٤).

٧ - ابن ابي زمنين رحمه الله فرمايي: ولم يزل أهل السنة يعيبون أهل الأهواء المضلة، وينهون عن مجالستهم ويخوفون فتنتهم ويخبرون بخلاقهم، ولا يرون ذلك غيبة لهم ولا طعنا عليهم.

ژباړه: او همېشه وو اهل سنت چې هغوی به په ګمراه كوونكو مبتدعينو عيب ويلي او خلک به يې د هغوی د مجالسو څخه منع كول او د هغوی د فتنې څخه به يې ډارول او د هغوی د برخو (عاقبت ليک) څخه به يې خبرول او دا به يې د هغوی غيبت او په هغوی بې ځايه طعن نه ګرځول.

(أصول السنة لابن أبى زمنين باب النهي عن مجالسة أهل الأهواء: صـــ٢٩٣).

دريمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې داسې ملايان او شيخان كه په مسجد كې يا مدرسه كې ولې نه وي دابه مجاهدينو ته مطلوب وي قتل يې رواه دى كه په مسجد يا مدرسه كې هم وي او ددوى قتلول د مسجد او مدرسې توهين نه ګڼل كيږي، بلكې دغه مسجد او مدرسه د ده دشركي او منافقانه ګندګۍ څخه صفا كيږى، ځكه بعضې مساجدوكي چې مسلمانانو جوړكړي وي دغه ډول منافقان او مرتد بلاعمه ملايان پكې امامان منتخب شوي دي چې دغه مسجد او مدرسه ده ته د مجاهدينو دتورې نه امان نه شي وركولى ، دغه ډول بعضې هغه مساجد او مدارس

چې کفري مرتدو دولتونو جوړکړي دي او هغه يې د اسلام خلاف سنګرونه ګرځولي د هغې له ممبرونو نه داسلام دسپېڅلي مقدسې فريضې جهاد او مجاهدينو خلاف اواز پورته کيږي او د رب په ځمکه د شرعي نظام دتطبيق مخه نيول کيږي نو دغه قسم مساجد او مدارس د مسجد ضرار حکم لري چې د هېڅ ډول احترام حق نلري ، بلکې د دې نړول هم جايز ګڼو.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - په (سُورَةُ التّوبَة: ١٠٧) کې الله متعال فرمايي:

{وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِن قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا الْحُسْنٰى وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكٰذِبُونَ}.

ژباړه: او هغه خلك چې هغوی په دې غرض يو مسجد ودانوي چې (د حق بلنې ته) تاوان ورسوي، او د وجې د کفر نه (په الله باندې) او دا چې په مؤمنانو کې تفرقه واچوي، او د ا سنګر وګرځوي د هغه چا لپاره چې له دې ښخه مخکې يې د الله او د هغه د پيغمبر پر خلاف په جګړه لاس پورې کړی دی، هغوی هرو مرو په قسمونو خوړلو سره به ووايي چې مونږ خو له نېکۍ پرته د کوم بل شي اراده نه درلودله؛ خو الله شاهد دی چې هغوی بيخي درواغجن دي.

٢ - د رسول الله ﷺ په موجودګي کې ابو عامر راهب مسجد جوړ کړ د الله نبي ورسره د تبوک نه په واپسۍ په هغې کې د لمونځ وعده هم وکړه خو چې کله ورته الله رب کريم د دې مسجد د جوړېدو علت وښوده چې دا دراسلام او مسلمانانو خلاف مورچه ده نو هغه يې وسوځاوه او ويې نړاوه. مزيد تفصيل وګورئ: (تفسير ابن کثير: ٢١٢/٤).

٣ -(تفسير القرطبي: ٢٥٤/٨)

د سعودي د مشهورو شيخانو: ابن باز، عثيمين، الباني، صالح الفوزان باره کې زموږ عقيده

اوله عقيده:

زموږ دا عقيده چې د ديار حرمين دغه مشهور ملايان او شيخان هر يو: ابن باز عثيمين، ناصر الدين الباني او صالح الفوزان دا د سعودي د مرتد حکومت درباري شيخان او طواغيت ملايان دي چې د دوی د فتوو په سبب د سعودي حکومت صريح نواقضو د اسلام ته لاس اچولی چې د شمېر څخه وتلي دي، او تر ننه دغه مرتد حکومت د دوی فتوی د خپل کفري نظام د مشروعيت لپاره استعمالوي، او حال دا چې خپله کفر کول او يا يې دفاع کول او يا په هغې باندې رضاء لرل دا ټول يو حکم لري.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - په (سورة النساء: ١٤٠) کې الله متعال فرمايي: {وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايَٰتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَٰفِقِينَ وَالْكَٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا}.

ژباړه: يقينا الله په دې کتاب کې پر تاسې دا (امر) نازل کړی دی دا چې که په هر ځای کې تاسې واورئ، چې د الله په آيتونو کفر کېدی شي او مسخرې ورپورې کېږي، هلته مه کښېنئ، تر هغه چې خلک په کومه بله

خبره کې مصروف شي، (اوس که تاسې داسې کوئ، چې هلته کښېنئ) نو بیا یقینا تاسې هم د هغو په څېر یاست، باور ولرئ چې الله منافقان او کافران په جهنم کې یو ځای راغونډوي .

دغه ډول په (٥١) او (٥٢) نمبر آیتونو کې الله فرمايي: {أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَٰبِ يُؤْمِنُونَ بِالْجِبْتِ وَالطَّٰغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰٓؤُلَآءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا (*) أُولَٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُۥ نَصِيرًا}.

ژباړه: آیا ته نه ګورې هغو خلکو ته چې هغوی ته څه برخه د کتاب د علم څخه ورکړی شوېده؟ او د هغو حالت دا دی چې جبت (بت) او طاغوت (شیطان) مني او د کافرانو په باب وايي چې له ایمان راوړونکیو څخه خو د همدوی لاره زیاته سمه ده؛ همداسې خلک دي چې الله پرې لعنت کړی دی، او پر چا چې الله لعنت وکړي بیا ته د هغه لپاره هېڅ مرستندوی نه شې موندلی.

٢ - عدي بن حاتم ﵁ فرمايي: زه نبي ﷺ ته راغلم او زما په غاړه کې د سرو زرو صلیب وو نو هغه وفرمایل: يا عدي اطرح عنك هذا الوثن.

ژباړه: ای عدي دا بوت له ځان څخه وغورځوه، بیا فرمايي: ما واورېده چې د براة په سورة کې یې دا تلاوت کولو {اتخذوا أحبارهم ورهبانهم أربابا من دون الله} بیا یې وفرمایل: أما إنهم لم يكونوا يعبدونهم،

ولكنهم كانوا إذا أحلوا لهم شيئا استحلوه، وإذا حرموا عليهم شيئا حرموه.

ژباړه: خبردار! دوی داسې نه وو چې د هغوی عبادت کولو لېکن وو چې کله به ورته هغوی کوم شی حلال کړ دوی به حلال ګڼلو او چې کوم څه به يې ورته حرام کړل نو دا به يې حرام ګڼله. (سنن الترمذي، باب: ومن سورة التوبة حديث رقم: ۳۰۹۵).

۳ - شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله فرمايي: والإنسان متى حلل الحرام - المجمع عليه - أو حرم الحلال - المجمع عليه - أو بدل الشرع - المجمع عليه - كان كافرا مرتدا باتفاق الفقهاء.

ژباړه: او انسان چې کله حرام حلال کړي داسې چې هغه اتفاقي وي او يا حلال حرام کړي چې اتفاقي او يا د شريعت (کوم حکم) کې بدلون وکړي چې هغه اتفاقي وي نو دا کس په اتفاق د فقهاؤ سره کافر دی. (مجموع الفتاوى: جـ ۳ صـ ۲۶۷).

۴ - قاضي عياض په ترتيب المدارك کې نقل کړي چې د داودي رحمه الله څخه د بني عبيده وو د خطيبانو باره کې پوښتنه وشوه چې هغوی ته خطبې ورکوي او د جمعې په ورځ ورته دعاګانې کوي، نو ده وفرمايل:

كافر يقتل. ولا يستتاب، وتحرم عليه زوجته، ولا يرث ولا يورث ماله في المسلمين.

ژباړه: دا خطیب کافر دی قتلېدی به شي او د توبې طلب به ترې نه شي کېدی په ده باندې د ده ښځه حرامه ده نه به دا میراث ورېي او نه به ترې میراث وړلی شي مال یې د مسلمانانو غنیمت دی.

بیا فرمایي: ومن صلى وراءه، خوفا، أعاد ظهرا أربعا. ثم لا يقيم إذا أمكنه الخروج، ولا عذر له بكثرة عيال ولا غيره.

ژباړه: او که چا د دوی پسې د خوف له کبله لمونځ وکړ نو دا به د ماسپښین څلور رکعته راګرځوي بیا به د دوی سره دلته نه پاتې کېږي که وتل ورته ممکن وي او د عیال کثرت او نور امور (د ده د نه وتلو لپاره) عذر نه شي ګرځېدی. (ترتیب المدارک وتقریب المسالک: ۷/۲۷۵)، للقاضی عیاض.

۵ – قرطبي رحمه الله فرمايي:

(إنكم إذا مثلهم) فدل بهذا على وجوب اجتناب أصحاب المعاصي إذا ظهر منهم منكر، لأن من لم يجتنبهم فقد رضي فعلهم، والرضا بالكفر كفر.

ژباړه: پس دا دلیل دی په واجب والي د ځان ساتنې د ګناهونو والو څخه چې کله د دوی څخه منکر ښکاره شي ځکه څوک چې د دوی څخه ځان ونه ساتي نو دا راضي وي په کار د ده او رضا په کفر کفر دی.

(تفسیر القرطبي: ۵/۴۱۸).

دوهمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې دوی د اهل السنة والجماعة د منهج څخه منحرف شوي، لهذا د دوی اکرام کول دوی ته د عزت او د دین د حق پرسته علماؤ په سترګه کتل حرام دي.

د دوی د انحراف څخه د ځان خبرولو لپاره وګورئ:

١ - تحطیم أصنام ابن باز.

٢ - اسقاط صنم ابن باز وعثیمین.

٣ - تحطیم اصنام صالح الفوزان.

٤ - اسقاط صنم الألبانی.

٥ - ابن باز والعثیمین یوالون الطواغیت.

(تنبیه): دا مختصري مختصري رسالې دي په دې کې یې په حوالو سره د دوی د کتابونو څخه د دوی هغه اقوال او فتاوې نقل کړي چې د صریح شریعت سره په ټکر او قصدا په مذمومو تأویلونو بناء او د سعودي د مرتد حکومت او د دې د مرتدو حکامو څخه یې په کې دفاع او د دوی څخه یې تعبیر په شرعي حاکمانو کړی دی، او داسې نور عقیدوي انحرافات هم.

د تصـــوف او د صوفــيانو په باره کې زمـــونږ عـقــيده

اولـه عـقـيده:

زمونږ دا عقيده ده چې تصوف دا يو نوی پيدا او خودساخته ايجاد دی چې د طريقت په نوم په کې خپل يو مستقل شريعت وجود لري قبر پرستي په کې مرکزي حيثيت او مقام لري، بلکې د دې د ټولو اعمالو په اثبات او جواز کتاب او سنت کې يو دليل هم موجود نه لري، او کوم شی چې د اجر او ثواب په نيت کيږي او يا د عقاب او عذاب څخه د پناه په نيت کيږي او د شريعت څخه وربانديې دليل نه وي نو دا مردود او باطل وي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ – په (سورة ال عمران: ٨٥) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى الْـَٔاخِرَةِ مِنَ الْخَٰسِرِينَ}.

ژباړه: او څوک چې له اسلام څخه پرته بل کوم دين غوره کړي، هيڅکله به ورڅخه قبول نکړی شي او په اخرت کې به هغه د ناکامو او زيانمندو څخه وي.

٢ – په (سورة الحجرات: ١) کې الله متعال فرمايي: {يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىِ اللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ}.

ژباړه: اى مؤمنانو! د الله او د هغه د پيغمبر ﷺ په مخكې مه وړاندې كېږئ او د الله څخه ووېرېږئ، الله د هر څه اورېدونكى او پوهېدونكى دى.

عايشه رضي الله عنها فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل:

من أحدث في أمرنا هذا ما ليس فيه، فهو رد.

ژباړه: چا چې زمونږ په دې دين كې داسې څه ايجاد كړل چې په دې كې نه وو نو هغه به مردود وي.

(صحيح البخاري: ٢٦٩٧؛ وكذا صحيح مسلم، باب: نقض الأحكام الباطلة، ورد محدثات الأمور رقم الحديث: ١٧١٨).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د تصوف اكثره مشران او بانيان دا مشركان تېر شوي، لكه: حسين بن منصور الحلاج، محي الدين بن عربي، الطائي ابو عمر بن الفارض، عبد الحق بن ابراهيم مشهور په ابن سبعين او عفيف التلمساني عبد الله البلياني، صدر قونوي، شهاب الدين السهر وردي وغيرهم، ځكه د دوى څخه داسې صريح كفريات او شركيات نقل دي چې هيڅ قسم تأويل پكې ممكن نه دى.

په دې دلائل دا دي:

١. (صوص الحكم :١/٨٣ –١/٢٠٨ –٥/٢٠٩ – ٦/٧٨٢)

یاده دې وي چې دا د ابن عربي صوفي هغه کتاب دی چې علامه ذهبي د دې متعلق ليکلي: فإن كان لا كفر فيه، فما في الدنيا كفر.

٢. ژباړه: که چېرته دې کتاب کې کفر نه وي نو بيا په دنيا کې کفر نشته (سير اعلام النبلاء: ١٦/ ١٣).

٣. (الفتوحات المكية) :٤/٧٧ – ٤/٨٨ – ٤/١٤١)

٤. الحدائق الوردية في حقائق أجلاء الطريقة النقشبندية: (صـ٢٠٢ صـ٢٠٦).

٥. الأنوار القدسية: (صـ٢٠٤ صـ٢١٣ صـ٢٠٥ صـ٢٠٧).

٦. المواهب السرمدية :(٢٢٤ – ٢٤١ – ٢٢٧ – ٢٣١– ٢٣٢)

٧. جامع كرامات الأولياء(١/٣٨٩)

٨. الحدائق الوردية: (صـ١٣٤).

٩. مكتوبات الإمام الرباني: (صـ ١٠٧).

١٠. رشحات عين الحياة: (صـ٢٤٧ صـ ٢٤٨ صـ٢٦٢).

١١. شفاء العليل ترجمة القول الجميل: (صـ ١٠٤).

دا ټول کتابونه د تصوف مشهور او مرکزي کتابونه دي چې د کفرياتو، شرکياتو او د مکفره بدعاتو امبار دي په کې.

بالخصوص دغه محوله صفحات او اجزاء دې ملاحظه کړی شي.

درېيمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده کوم خلک چې نن صبا په صوفيانو کې داسې عقايد لري لکه د دې پورته ذکر شوو صوفيانو او يا د دې صوفيانو د عقايدو څخه خبر وي او بيا هم دوی ته مسلمانان وايي او دا خپل اکابر ګڼي نو دا هم د دوی په شان مشرکان او مرتد ګڼو، ځکه چې څوک کافر ته کافر نه وايي او کفر يې بد نه ګڼي دا هم کافر ګرځي.

١ - په (سورة النساء: ١٤٠) کې الله متعال فرمايي:

{وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِى الْكِتٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ ءَايٰتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِى حَدِيثٍ غَيْرِهِۦٓ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْكٰفِرِينَ فِى جَهَنَّمَ جَمِيعًا}.

ژباړه: يقينا الله په دې کتاب کې پر تاسې دا (امر) نازل کړی دی دا چې که په هر ځای کې تاسې واورئ، چې د الله په آيتونو کفر کېدی شي او مسخرې ورپورې کېږي، هلته مه کښېنئ، تر هغه چې خلک په کومه بله خبره کې مصروف شي، (اوس که تاسې داسې کوئ، چې هلته کښېنئ) نو بيا يقينا تاسې هم د هغو په څېر ياست، باور ولرئ چې الله منافقان او کافران په جهنم کې يو ځای راغونډوي.

٢ - علامه شيخ حمد بن عتيق رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: أن الرجل إذا سمع آيات الله يكفر بها ويستهزأ بها، فجلس عند الكافرين المستهزئين بآيات الله من

غير إكراه ولا إنكار ولا قيام عنهم حتى يخوضوا في حديث غيره، فهو كافر مثلهم، وإن لم يفعل فعلهم، لأن ذلك يتضمن الرضا بالكفر، والرضا بالكفر كفر، وبهذه الآية ونحوها استدل العلماء على أن الرضا بالذنب كفاعله ، فإن ادعى أنه يكره ذلك بقلبه لم يقبل منه لأن الحكم بالظاهر، وهو قد أظهر الكفر فيكون كافرا.

ژباړه: بېشکه کوم سړی چې واوري چې د الله په آيتونو کفر او استهزاء کېږي او دوی په آيتونو د استهزاء کوونکو کفارو سره بغير له اکراه انکار او پورته کېدو څخه د هغوی نه چې تر څو بله خبره کې مصروف نشي کښېني نو دا هم د دوی پشان کافر دی اګر که دا د هغوی پشان کار (دغه استهزا او کفر) هم نه کوي ځکه دا کار په کفر رضا لرلو ته شاملېږي او رضا په کفر کفر دی، نو په دې آيت او د دې په شان (په نورو نصوصو) علماؤ دا استدلال نيولی چی رضا په ګناه دا د کوونکي غوندې ده او که دا دعوی وکړي چې دا يې په زړه کې بده ګڼي نو دا به د ده نه نشي قبلېدی، ځکه حکم په ظاهر جاري کېږي او ده کفر ظاهر کړ نو پس دا به کافر ګڼلی شي.

(سبيل النجاة والفكاك: (صـ٥٤)، لشيخ حمد بن علي بن عتيق رَحِمَهُ ٱللَّهُ).

٣ - قرطبي رَحِمَهُ ٱللَّهُ فرمايي: (إنكم إذا مثلهم) فدل بهذا على وجوب اجتناب أصحاب المعاصي إذا ظهر منهم منكر، لأن من لم يجتنبهم فقد رضي فعلهم، والرضا بالكفر كفر.

ژباړه: پس دا دليل دی په واجب والي د ځان ساتنې د ګناهونو والو څخه چې کله د دوی څخه منکر ښکاره شي ځکه څوک چې د دوی څخه ځان ونه ساتي نو دا راضي وي په کار د ده او رضا په کفر کفر دی. (تفسير القرطبي: ٥/٤١٨)

څلورمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې د بريلوي مسلک مشران او کشران هم د همدې قسم تصوف معتقدين دي او دغه پورته ياد شوي صوفيان د اولياء او بزرګانو په نومونو او صفتونو يادوي او په غالب عقائدو کې د همدوی په قدم روان دي، لهذا دوی هم مشرکان او مرتد دي.

په دې دلائل دا دي:

١ - أنوار رضا: (صـ٢٢٣ صـ٢٧٠ صـ٢٧١ صـ٢٧٢).

٢ - وصايا بريلوی: (صـ١٩ صـ٢٤).

٣ - نفخة الروح: (صـ٤٧ صـ٤٨).

٤ - حدائق بخشش: (صـ٥).

٥ - إعلام الأعلام بأن هندوستان دار الإسلام: (صـ١٩ صـ٢٠).

٦ - المحجة المؤتمنة لأحمد رضا: (صـ١٥٥ صـ٢٠٢ صـ٢٠٨ صـ ٢١٠).

٧ - الأمن والعلي للبريلوي: (صـ٢٩ صـ١٠ صـ١٣).

٨ - الفتاوى الرضوية (٣٠٠/٤)

٩ - ملفوظات: (صـ٩٩ صـ٣٠٧).

١٠ - بركات الاستمداد للبريلوي في فتاوى أفريقيةليربلوي: (صـ٦٢).

١١ - جاء الحق لأحمد يار بريلوى: (صـ١٩٩ صـ٢٠٠).

١٢ - حدائق بخشش: (صـ ١٨١ صـ١٨٦).

١٣ - حياة الموات للبريلوي المندرج في الفتاوى الرضوية) :٣٠٠/٤.(

تنبيه: ياد دې وي چې دغه كتابونه د بريلوي صوفي طائفې مركزي كتابونه دي چې د دوی په محوله عقايدو او د دې نه بغير د نورو ګمراه او ګمراه كوونكو عقايدو څخه ډك دي، د خوف طوالت له كبله يې مونږ د عباراتو نقلول ترك كړل.

پنځمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې د دیوبندي صوفي ډلې مشران او اکابرین هم د شرکي تصوف حامیین او معتقدین دي او د پورته یاد شوو صوفیانو سره په عقیده کې مخالفت نه لري، بلکې د هغوی په شان عقاید لري او د هغوی احترام ته قائل دي هغوی اولیاء او بزرګان ګڼي، نو لهذا دوی هم د هغوی غوندې مشرکان دي.

په دې دلائل دا دي:

١ - کلیات امدادیه: (صـــ ١٨).

٢ - ضیاء القلوب: (صـــ٤٤)

٣ - شمائم امدادیه حصه اول: (صـــ٣٢ صـــ٤٤، حصه سوم صـــ٥٥ صـــ٩٧، حصه دویم صـــ٤٤ صـــ٥٨ صـــ٧٢ صـــ٩٧).

٤ - الروض الجواد لخیر ابادی: (صـــ٤٤).

٥ - فیض الباری (٤/ ٢٢٨)

٦ - أم الأمراض: (صـــ ٧)، لزکریا.

٧ - فضائل صدقات: (حصه دوم: صـــ٥٥٦).

٨ - تعلیم الاسلام: (صـــ٥٥٣).

٩ - ارواح ثلاثه: (صـــ ٦٨ صـــ ١٥٨).

١٠ - ذکر واعتکاف کی اهمیت: (صـــ ٩٩).

د خلیفه او خــلافــت باره کــې زمـــونږ عـــقـیده

اولـه عـقـیده:

زمونږ دا عقیده ده چې د الله شریعت نافذول دا فرض دي په امت مسلمه باندې، او فرض نه عملي کېږي مګر په جماعت کې په داخلېدو باندې، او جماعت نه جوړېږي مګر هغه وخت چې امت د تفرقه بازي او تعصباتو څخه راوګرځي، او دا نه راګرځي مګر هغه وخت چې د یو امام او خلیفه سره بیعت او په نېکیو کې د هغه تابعداري او طاعت وکړي، او همدا هغه مقصود او هدف دی د کوم د قایمولو لپاره چې الله ړومبنی انسان ادم علیه اسلام پیدا کړی دی، نو لهذا خلیفه قائمول او د هغه سره بیعت کول او د هغه طاعت کول دا په هر مسلمان فرض ګڼو او چې څوک په دې بیعت او طاعت قادر وي او دا نه کوي او مرګ ورته راشي دغه مرګ یې د جاهلیت مرګ ګڼو.

١ - متفق علیه حدیث دی، حذیفه بن الیمان ﵁ ته رسول الله ﷺ د فتنو څخه د بچ کېدو په خاطر فرمایلي وو: ... تلزم جماعة المسلمين وإمامهم.

ژباړه: ته د مسلمانانو جماعت راټینګ کړه او د هغوی د امام (بیعت کې اوسه)؛فرمايي: ماورته وفرمایل: فإن لم تكن لهم جماعة ولا إمام؟ قال:

«فاعتزل تلك الفرق كلها، ولو أن تعض على أصل شجرة حتى يدركك الموت وأنت على ذلك.

ژباړه: كه دغه وخت جماعت او امام نه وي؟ نو ويې فرمايل: بيا د نورو ټولو ډلو نه جدا شه اګر كه ته د ونې په ډېر ځک لګوونکی اوسې تردې چې تا ته مرګ راشي.

٢ - عبدالله بن عمر رضي الله عنهما فرمايي: ما رسول الله ﷺ څخه اورېدلي چې هغه فرمايل: من خلع يدا من طاعة، لقي الله يوم القيامة لا حجة له، ومن مات وليس في عنقه بيعة، مات ميتة جاهلية.

ژباړه: چا چې لاس د طاعت د امير څخه وويست د الله سره به مخامخ شي داسې چې هيڅ نوع دليل به د ځان (د خلاصون) ونه لري او څوک چې مر شو داسې چې په غاړه كې يې (د خليفه) بيعت نه وي نو دا مړ شو په مرګ د جاهليت.

(صحيح مسلم - باب: الأمر بلزوم الجماعة عند ظهور الفتن وتحذير الدعاة إلى الكفر، رقم الحديث: ١٨٤٧ و ١٨٥١) (وصحيح البخاري، باب: كيف الأمر إذا لم تكن جماعة، رقم الحديث: ٧٠٨٤).

٣ - ابن كثير رحمه الله فرمايي: وقد استدل القرطبي وغيره بهذه الآية على وجوب نصب الخليفة ليفصل بين الناس فيما يختلفون فيه، ويقطع تنازعهم، وينتصر لمظلومهم من ظالمهم، ويقيم الحدود، ويزجر عن

تعاطي الفواحش، إلى غير ذلك من الأمور المهمة التي لا يمكن إقامتها إلا بالإمام، وما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب.

ژباړه: او قرطبي او نورو په دې آیت سره دليل نيولی په واجب والي د قائمولو د خليفه د دې لپاره چې د خلکو ترمنځه د هغوی په راغلو شخړو کې فيصلې وکړي او د هغوی جګړې ختمې کړي او په هغوی کې د ظالم مقابل کې د مظلوم مدد وکړي، او حدود جاري کړي، او خلک فحشاء ته د راتلو څخه وژغوري، او د دې نه بغير نور هغه کارونه وکړي چې بغير له امام د هغې قائمول ممکن نه وي، او هغه څه چې واجب نه پوره کيږي مګر په هغې نو هغه هم واجب دي. (ابن کثير: ١/٢٢١).

٤ – مفسر رحمه الله فرمايي: هذه الآية أصل في نصب إمام وخليفة يسمع له ويطاع، لتجتمع به الكلمة،وتنفذ به أحكام الخليفة. ولا خلاف في وجوب ذلك بين الأمة ولا بين الأئمة إلا ما روي عن الأصم حيث كان عن الشريعة أصم، وكذلك كل من قال بقوله واتبعه على رأيه ومذهبه.

ژباړه: دا آيت دليل دی په قائمولو د امام او خليفه داسې چې د هغه خبره به اوريدی شي او طاعت به يې کيدی شي د دې لپاره چې دين ورباندې راغونډ وي او د خليفه احکام ورباندې نافذ شي او د دې په واجب والي کې په امت او امامانو کې د هيڅ اختلاف نشته، مګر هغه چې د اصم څخه روايت شوی او هغه خو لکه څنګه چې د شريعت څخه کوڼ وو او

همداسې هغه چا هم ويلي چې د ده قول پسې تللي او د ده د رايي او مذهب اتباع يې کړې. (تفسير القرطبي: ۲۶۴/۱).

مزيد اهميت د خلافت او ضرورت د هغې لپاره وګورئ:

(صحيح البخاري، باب: الاستخلاف رقم الحديث: ۷۲۱۹، وکذا باب: قول النبي ﷺ: لو کنت متخذا خليلا رقم الحديث: ۳۶۶۷).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې مسلمانان د شرق وي که د غرب، د جنوب وي او که د شمال، دوی باندې لازم او واجب دي چې دوی به جماعت کې ځانونه داخلوي او د خليفة المسلمين سره په بيعت او د هغه د طاعت لاندې به د هر قسم تعصباتو څخه پاک جهاد فی سبيل الله کوي، د دې لپاره چې د الله تعالی دين غالب او د کفارو باطل اديان مغلوب شي.

په دې دلائل دا دي:

۱ - په (سورة آل عمران: ۱۰۳) کې الله متعال فرمايي:

{وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا}.

ژباړه: او تاسو ټول په ټوله منګولې ولګوئ، د الله په رسۍ او ډلې ډلې مه کېږئ.

۲ - په (سورة البقرة: ۱۹۳) کې الله متعال فرمايي: {وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَلَا عُدْوَٰنَ إِلَّا عَلَى الظَّٰلِمِينَ}.

ژباړه: او وجنګيږئ تاسې له هغو (کافرانو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او کفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي، بيا که هغوی لاس په سر شول، نو وپوهيږئ چې له ظالمانو پرته د بل چا په ضد لاس غځول روا نه دي.

۳ - د سورة الأنفال په (۳۹) نمبر ايت کې الله متعال فرمايي:

{وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}.

ژباړه: او وجنګيږئ تاسې له هغو (کافرانو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او کفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي، بيا که هغوی له فتنې (شرک او کفر او د اسلام د مخالفت) څخه لاس واخيسته، نو د هغو د عملونو ليدونکی الله دی.

۴ - متفق عليه حديث دی، حذيفه بن اليمان ﷺ ته رسول الله ﷺ د فتنو څخه د بچ کېدو په خاطر فرمايلي وو: ... تلزم جماعة المسلمين وإمامهم.

ژباړه: ته د مسلمانانو جماعت راټينګ کړه او د هغوی د امام (بيعت کې اوسه)؛ فرمايي: ماورته وفرمايل: فإن لم تكن لهم جماعة ولا إمام؟ قال: «فاعتزل تلك الفرق كلها، ولو أن تعض على أصل شجرة حتى يدركك

الموت وأنت على ذلك.

ژباړه: که دغه وخت جماعت او امام نه وي؟ نو ويې فرمايل: بيا د نورو ټولو ډلو نه جدا شه اګر که ته د ونې په ډډ چک لګوونکی اوسې تردې چې تا ته مرګ راشي. (صحيح مسلم - باب: الأمر بلزوم الجماعة عند ظهور الفتن وتحذير الدعاة إلى الكفر، رقم الحديث: ١٨٤٧ و ١٨٥١)

٥ - عبدالله بن عمر رضي الله عنهما فرمايي: ما رسول ﷺ څخه اورېدلي چې هغه فرمايل: من خلع يدا من طاعة، لقي الله يوم القيامة لا حجة له، ومن مات وليس في عنقه بيعة، مات ميتة جاهلية.

ژباړه: چا چې لاس د طاعت د امير څخه وويست د الله سره به مخامخ شي داسې چې هېڅ نوع دليل به د ځان (د خلاصون) ونه لري او څوک چې مړ شو داسې چې په غاړه کې يې (د خليفه) بيعت نه وي نو دا مړ شو په مرګ د جاهليت. (وصحيح البخاري، باب: كيف الأمر إذا لم تكن جماعة، رقم الحديث: ٧٠٨٤).

درېیمه عقیده:

زمونږ دا عقیده ده چې که یو انسان د جبن او یا بل دنیوي لالچ له کبله جهاد نه کوي خو د مجاهدینو خلاف هم نه کوي او عقیده يې د توحید وي شرک او نور نواقض پکې نه وي دا مسلمان ګڼو، مال، وینه او عزت لوټل يې حرام ګڼو خو په مرتبه کې د مجاهد منزلې ته نشي رسېدی.

په دې دلائل دا دي:

۱ - په (سورة النساء: ۹۵) کې الله متعال فرمايي:

{لَّا يَسْتَوِى الْقَٰعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِى الضَّرَرِ وَالْمُجَٰهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَٰهِدِينَ بِأَمْوَٰلِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَٰعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَٰهِدِينَ عَلَى الْقَٰعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا}.

ژباړه: برابر نه دي مسلمانانو کې هغه کسان چې بې عُذره په خپلو کورونو کې ناست دي، او هغه کسان چې د الله په لار کې په سر او مال جهاد کوي، (د دواړو حیثیت یو شان نه دی) الله د ناستو په پرتله د هغو کسانو درجه چې په سر او مال جهاد کوي ډېره لوړه ګرځولې ده، که څه هم له هر یوه سره الله د ښېګڼې وعده کړېده، خو الله غوره والی ورکړی مجاهدینو ته په ناستو کسانو د ډېر اجر زیات (په سبب).

٢ - ابو هريرة ﷺ فرمايي: يو كس رسول الله ﷺته راغی ويې فرمايل: دلني على عمل يعدل الجهاد؟ قال: «لا أجده» قال: «هل تستطيع إذا خرج المجاهد أن تدخل مسجدك فتقوم ولا تفتر، وتصوم ولا تفطر؟»، قال: ومن يستطيع ذلك؟

ژباړه: ما ته داسې يو عمل راو ښايه چې هغه د جهاد سره په اجر کې برابر وي، نو هغه وفرمايل: زه (داسې عمل) نه موندہ کوم، بيا يې ورته وفرمايل: آيا ته د دې توان لرې چې کله مجاهد جهاد ته بهر شي چې ته (فورا د هغې سره سم) خپل د لمونځ ځای ته ننوځې قيام کوې ستړی کيږې نه، او روژه نيسې افطار نه کوې (يعنې کوژه) کيږې نه، نو هغه سړي ورته وويل: د دې توان نو څوک لري؛ بيا أبو هريرة وايي:

«إن فرس المجاهد ليستن في طوله، فيكتب له حسنات»

ببشکه آس د مجاهد دا چکر وهي په خپل پړي کی (يعنې تړل شوی څرېږي) او دغه څرېدل يې هم مجاهد ته نېکي ليکل کيږي. (صحيح البخاري، باب: فضل الجهاد والسير، رقم الحديث: ٢٧٨٥).

٣ - أنس بن مالك ﷺ فرمايي: نبي ﷺ وفرمايل: ما من نفس تموت، لها عند الله خير، يسرها أنها ترجع إلى الدنيا، ولا أن لها الدنيا وما فيها، إلا الشهيد، فإنه يتمنى أن يرجع، فيقتل في الدنيا لما يرى من فضل الشهادة.

ژباړه: هېڅ يو کس نشته چې مړ شي او هغه ته د الله سره احسنه بدله وي او هغه دې بيا دنيا ته راتلو ته زړه ښه کړي اګر که هغه ته ټوله دنيا او د دنيا ټول مال هم ورکړې شي، مګر شهيد ځکه هغه دا تمنا کوي چې دې راشي دنيا ته او په دنيا کې بيا قتل شي د وجې د هغه غوروالي د شهادت نه چې ده ليدلی (په جنت کې). (صحيح مسلم، باب: فضل الشهادة في سبيل الله تعالى، رقم الحديث: ١٨٧٧).

څلورمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې حق د خلافت مشرئ او امامت صرف د قريشو حق دی چې کله د خلافت په شروطو مشروط قريشي موجود وي د هغه مقابل کې د بل امام او خليفه سره بيعت کول دا د مسلمانانو ترمنځه تفرقه راوستل او مستحق امام څخه بغاوت دی، او الحمد لله د موجوده اسلامي دولت او خلافت هر يو خليفه په دې اوصافو موصوف دی، نو په دې اساس مونږ د دنيا په مسلمانانو د ده سره بيعت کول لازم ګڼو او د دې دعوت او بلنه ورکوو.

دلائل وربانديې دا دی:

١ – په (سورة آل عمران: ١٠٣) کې الله متعال فرمايي:

{وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا}.

ژباړه: او تاسو ټول په ټوله منګولې ولګوئ، د الله په رسۍ او ډلې ډلې مه کيږئ.

٢ - عبدالله بن عمرو رضي الله عنه فرمايي: رسول ﷺ وفرمايل:

إن هذا الأمر في قريش، لا يعاديهم أحد إلا كبه الله في النار على وجهه، ما أقاموا الدين.

ژباړه: بېشکه دغه خلافت به په قريشو کې وي د دوی سره کوم کس دښمني نه کوي په دې کې، مګر دا چې الله به يې پړمخې په اور کې واچوي څو تر څو چې دوی دين قائم کړی وي.

٣ - ابن عمر رضي الله عنهما فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل: «لا يزال هذا الأمر في قريش ما بقي منهم اثنان.

ژباړه: همېش به دا خلافت په قريشو کې وي اګر که په خلکو کې دوه کسان هم پاتې وي.

(صحيح البخاري، باب: الأمراء من قريش رقم الحديث: ٧١٣٩ - ٧١٤٠).

مزيد وګورئ: (صحيح مسلم، باب: الناس تبع لقريش، والخلافة في قريش، رقم الحديث: ١٨١٨)؛ ومزيد وګورئ: (رقم الحديث: ١٨١٩ - ١٨٢٠- ١٨٢١).

پنځمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې څوک د مسلمانانو جماعت کې تفرقه راولي او هغوی د خپل امام او خليفه له طاعت څخه سرغړوني يا بل داسې حرکت ته مجبوروي چې د مسلمانانو جماعت پرې کمزورى کېږي او يا يې وربانديې اتفاق په افتراق بدليږي د داسې کس وژل تعزيرا رواه ګڼو، اګر که ښه غوره مسلمان هم وي.

دلائل وربانډى دادي:

١ - عرفجة ﵁ فرمايي: ما د رسول الله ﷺ څخه واورېدل: إنه ستكون هنات وهنات، فمن أراد أن يفرق أمر هذه الأمة وهي جميع، فاضربوه بالسيف كائنا من كان.

ژباړه: بېشکه زر دی چې فساد او شرونه به وي او شرو نه پس چا که اراده لرله چې د دې امت اتفاق خراب کړي په داسې حال کې چې هغوی متفق وي نو هغه په توره ووهئ ولو که دا هر څوک وي (يعنې که څومره مهم او اوچت شخصيت ولې نه وي). (صحيح مسلم، باب: حكم من فرق أمر المسلمين وهو مجتمع، رقم الحديث: ١٨٥٢).

٢ - عرفجة بن شريح الأسلمي ﵁ فرمايي: رسول ﷺ وفرمايل:

إنها ستكون بعدي هنات وهنات " ورفع يديه: " فمن رأيتموه يفرق بين أمة محمد ﷺ وهم جميع، فاقتلوه كائنا من كان من الناس.

ژباړه: بې شکه زر دی چې شرور او فسادونه به وي شرور او فسادونه به وي خو که تاسو څوک وليده چې دا محمد ﷺ د أمت په منځ کې تفرقه اچوي په داسې حال کې چې دوی متفق وي نو دا کس قتل کړئ ولو که دا هر څوک وي د خلکو څخه. (مسنداحمد، رقم الحديث: ١٨٢٩٥؛ ورقم الحديث: ١٨٩٩٩ - ١٩٠٠٠).

شپږمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې که يو امام او خليفه موجود وي او بل خليفه او امام د خلافت دعوى وکړي اګر که دا دوهم خليفه د ړومبي څخه زيات اهليت او لياقت هم لري خو مونږ به د ړومبي خليفه طاعت او د هغه په بيعت وفا کوو، او د دوهم دعوى دار خليفه خلافت به باطل ګڼو حتى که دفع يې ممکن نه وه قتل او مقاومت يې هم رواه ګڼو.

په دې دلائل دا دي:

١ - أبو سعيد الخدري رضي الله عنه فرمايي: رسول الله ﷺ وفرمايل:

إذا بويع لخليفتين، فاقتلوا الآخر منهما.

ژباړه: چې کله د دوه خليفه ګانو لپاره بيعت وشو نو تاسو دويم ووژنئ په دوی کې.

(صحيح مسلم، باب: إذا بويع لخليفتين، رقم الحديث: ١٨٥٣).

٢ - ابو حازم فرمايي: ما پنځه كاله د ابو هريرة ﷺ سره صحبت كړى، ما د هغه څخه اورېدلي چې هغه به د نبي ﷺ څخه حديث بيانولو چې نبي ﷺ وفرمايل: قال: كانت بنو إسرائيل تسوسهم الأنبياء، كلما هلك نبي خلفه نبي، وإنه لا نبي بعدي، وسيكون خلفاء فيكثرون» قالوا: فما تأمرنا؟ قال: «فوا ببيعة الأول فالأول، أعطوهم حقهم، فإن الله سائلهم عما استرعاهم.

ژباړه: د بنو اسرائيلو سياسي أمور به انبياؤ چاره كول چې كله به هم يو نبي وفات شو نو بل به يې پر ځاى راغى خو بېشكه زما څخه بعد بل نبي نه راځي خو زر دى چې خلفاء به راځي او ښه ډېر به راځي نو صحابه كرامو وفرمايل: تاسو مونږ ته څه امر كوئ؟ نو هغه وفرمايل: تاسو د اولين اولين خليفه سره خپل بيعت پوره كړئ هغوى ته د هغوى حقوق اداء كړئ بيا الله د هغوى څخه پوښتنه كونكى دى د هغه څه چې ستاسو د پالنې ذمه وار يې ګرځولى.

(صحيح مسلم باب: ما ذكر عن بني إسرائيل، رقم الحديث: ٣٤٥٥).

اوومه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې که امام او خليفه ظالم هم وي حتی زموږ حقوق هم غصب کوي بيا يې هم موږ طاعت واجب ګڼو تر څو داسې کفر له هغه صادر نشي (والعياذبالله تعالی) چې تأويل هم نشي پکې کېدی، که کله ورڅخه داسې ښکاره کفر صادر شي بيا د امامت حق نه لري بيا دا مرتد ګڼو او په مقابل کې يې خروج جهاد ګڼو.

په دې دلائل دا دي:

١ - ابن عباس رضي الله عنهما د نبي ﷺ څخه نقل کوي، فرمايي: نبي ﷺ وفرمايل: من كره من أميره شيئا فليصبر، فإنه من خرج من السلطان شبرا مات ميتة جاهلية.

ژباړه: چا چې د خپل امير څخه څه بد وګڼل نو پس صبر دې وکړي ځکه څوک که د امام د طاعت څخه يوه لويشت هم ووتو او بيا ورته مرګ راغی نو دا مرګ د جاهليت مرګ دی.

(صحيح البخاري، باب: قول النبي ﷺ: «سترون بعدي أمورا تنكرونها رقم الحديث: ٧٠٥٣)

٢ ـ جنادة بن أبي أمية رحمه الله فرمايي: موږ عبادة بن الصامت رضي الله عنه ته راغلو په داسې حال کې چې هغه مريض وو، قلنا: أصلحك الله، حدث بحديث ينفعك الله به، سمعته من النبي ﷺ ، قال: دعانا النبي ﷺ فبايعناه، فقال

فيما أخذ علينا: «أن بايعنا على السمع والطاعة، في منشطنا ومكرهنا، وعسرنا ويسرنا وأثرة علينا، وأن لا ننازع الأمر أهله، إلا أن تروا كفرا بواحا، عندكم من الله فيه برهان»

ژباړه: مونږ ورته وفرمايل: الله دې ستا اصلاح وکړي يو داسې حديث بيان کړه چې تا ته پرې الله فايده درکړي چې تا د نبي ﷺ څخه اورېدلی وي نو هغه وفرمايل چې مونږ دالله نبي ﷺ راوغوښتو نو ويې فرمايل: هغه څه چې له مونږ څخه يې ورباندې بيعت واخيسته هغه دا وو چې مونږ بيعت کوو په اورېدلو او طاعت کولو په خوشحالۍ او په ناخوښۍ کې، او په سختۍ او په اسانۍ کې، او په دې چې که پر مونږ بل چا ته ترجيح ورکړی شي او په دې چې مونږ به لانجه نه کوو په کارونو کې د اميرانو سره، مګر که تاسو په کې ښکاره صريح کفر ووينئ، او له تاسو سره د الله له لوري په هغې باندې دليل وي. (صحيح البخاري، باب: قول النبي ﷺ: «سترون بعدي أمورا تنكرونها رقم الحديث: ٧٠٥٥).

٣ - سلمة بن يزيد الجعفي د رسول الله ﷺ، څخه پوښتنه وکړه چې:

يا نبي الله، أرأيت إن قامت علينا أمراء يسألونا حقهم ويمنعونا حقنا، فما تأمرنا؟ فأعرض عنه، ثم سأله، فأعرض عنه، ثم سأله في الثانية أو في الثالثة، فجذبه الأشعث بن قيس، وقال: «اسمعوا وأطيعوا، فإنما عليهم ما حملوا، وعليكم ما حملتم»

ژباړه: ای د الله نبي! مونږ ته خبر راکړه که چېرته پر مونږ داسې اميران مسلط شي چې زمونږ څخه خپل حقوق غواړي خو مونږ ته زمونږ حقوق نه راکوي نو ته مونږ ته (د دې باره کې) څه امر کوې؟ نو پس هغه (يعنې نبي ﷺ) ورڅخه مخ واړاوه بيا يې ترې پوښتنه وکړه بيا يې ترې مخ واړاوه، بيا يې ترې وپوښتله په دوهم يا دريم ځل باندې، نو أشعث بن قيس راښکه (چې چپ شه جواب نه درکوي او ته بار بار همدا پوښتنه کوې) نو بيا نبي ﷺ وفرمايل: اورېدل کوئ او طاعت کوئ بېشکه پر هغوی هغه څه (لازم) دي چې هغوی پرې مکلف شوي دي، او پر تاسو هغه څه (کول) لازم دي چې تاسو پرې مکلف شوي يئ. (صحيح مسلم، باب: في طاعة الأمراء وإن منعوا الحقوق رقم الحديث: ١٧٤٦)، (صحيح مسلم - باب: الأمر بلزوم الجماعة عند ظهور الفتن وتحذير الدعاة إلى الكفر، رقم الحديث: ١٨٤٧ و ١٨٥١).

د کبیره ګناه مرتکب په باره کې

زموږ عقیده

اوله عقیده:

زموږ دا عقيده ده چې په نېکو اعمالو ایمان زیاتیږي او په بدو اعمالو ایمان کمیږي، په توبه ګناه معاف کیږي که الله تعالی یې قبوله کړي او الله تعالی د توبې د قبلولو وعده کړې خو که ريښتونې توبه وويستلی شي، نو په دې اساس زموږ دا منهج او عقيده ده چې که یو مسلمان څومره لویه ګناه ولې ونه کړي خو چې حلاله یې نه ګڼي په دې نه کافر کیږي، او څوک چې مسلمان په ګناه باندې تکفیر کوي دغه نظریه د خوارجو نظریه ګڼو چې یقیني مردوده او ناوړه نظریه ده.

دلائل وربانديې دا دي:

۱ - د سورة الزمر په (۵۳) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{قُلْ يٰعِبَادِىَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰٓى أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُۥ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ}.

ژباړه: ورته ووایه (ای پیغمبره!) زما هغو (مؤمنو) بندګانو ته، چې پر خپلو ځانونو یې تېری کړی دی، (په ګناه کولو سره، دا ورته) ووایه: چې د الله د رحمت څخه مه ناهيلي کیږئ؛ په یقیني ډول الله ټولې ګناوې بخښي؛ هغه ښه بخښونکی او مهربان دی.

٢ - أبو هريرة ﷺ فرمايي: بېشكه رسول الله ﷺوفرمايل:

لا يزني الزاني حين يزني وهو مؤمن، ولا يسرق السارق حين يسرق وهو مؤمن، ولا يشرب الخمر حين يشربها وهو مؤمن.

ژباړه: زنا نکوي يو مؤمن چې کله زنا کوي او دا دې مؤمن وي، او غلا نکوي يو غلا کوونکی چې کله غلا کوي او دا دې مؤمن وي، او شراب نه څښي يو شراب څښونکی چې کله شراب څښي او دا دې مؤمن وي (يا دې وي چې دلته نفي د کامل ايمان څخه شوې په امت کې هېڅ محدث امام او فقيه له دې څخه دا نه دي مراد کړي چې دا کافر ګرځي، بلکې د امت جمله اهل علم په دې اتفاق لري چې ګناه سره ايمان کمېږي نو دلته دې ګناهونو سره دغه وخت ايمان د کمال څخه راغورځېږي خو يې قيد ورسره همدغه وخت ذکر کړی چې: "حين يزني" "حين يسرق" "حين يشرب "

(صحيح مسلم، باب: بيان نقصان الإيمان بالمعاصي ونفيه عن المتلبس بالمعصية على إرادة نفي كماله، رقم الحديث: ٥٧).

٣ - مزيد وګورئ: (صحيح البخاري، باب: قول النبي ﷺ: «بني الإسلام على خمس» وهو قول وفعل، ويزيد وينقص، قال الله تعالى {ليزدادوا إيمانا مع إيمانهم}...).

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې مجاهرت کوونکی په ګناه باندې فاسق ګڼو اګر که په پټه دا ډېر صالح اعمال هم کوي خو مونږ به ده سره د ده د ګناه مقدار براءت او د ايمان په اساس ولاء کوو دا په ظاهر کې مونږ د هغه مسلمان سره نه يو شان کوو چې هغه په ظاهر کې د ده غوندې فسق کې نه وي ښکيل.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - عبد الله بن عتبة فرمايي: ما د عمر بن الخطاب ﵁ څخه واورېدل چې هغه فرمايلي: إن أناسا كانوا يؤخذون بالوحي في عهد رسول الله ﷺ ، وإن الوحي قد انقطع، وإنما نأخذكم الآن بما ظهر لنا من أعمالكم، فمن أظهر لنا خيرا، أمناه، وقربناه، وليس إلينا من سريرته شيء الله يحاسبه في سريرته، ومن أظهر لنا سوءا لم نأمنه، ولم نصدقه، وإن قال: إن سريرته حسنة."

ژباړه: بېشکه مخکې به خلک په زمانه د رسول الله ﷺ کې د وحې په ذريعه رانيول کېدل خو اوس وحې قطع شوې اوس به مونږ تاسو په ظاهري اعمالو ستاسو رانيسو نو پس که چا د خير کار راښکاره کړ مونږ به ده ته امن ورکوو او خپل مقرب به يې ګڼو او زمونږ لپاره د دې جواز نشته چې مونږ يې پټو کارونو څه کار معلومولو ته وراندې شو،

بس الله ورسره حساب كوونكی دی په پټو كارونو د هغه كې، او چا كه مونږ ته خپل بد كار راښكاره كړ نو نه هغه ته امن وركوو او نه يې ريښتونی ګڼو اګر كه دا ووايي چې پټ كارونه يې نېک دي. (صحيح البخاري، باب: الشهداء العدول.... رقم الحديث: ٢٦٤١).

٢ - ابن عباس رضي الله عنهما فرمايي: نبي ﷺ لعنت ويلی دی په نرښځيو د نارينه وو څخه او د سړو سره په مشابهت كولو والو د ښځو څخه، نو نبي ﷺ وفرمايل: «أخرجوهم من بيوتكم» وأخرج فلانا، وأخرج عمر فلانا.

ژباړه: دوی وباسئ د كورونو څخه او فلانی يې هم وويسته او عمر فلانی ايجړا له كور څخه وويسته. (وباب: نفي أهل المعاصي والمخنثين رقم الحديث: ٦٨٣٤)، (باب إخراج أهل المعاصي والخصوم من البيوت بعد المعرفة رقم الحديث: ٢٤٢٠).

٣ - سلفو د خاين شاهدي او په صغايرو ګناهونو مداومت كوونكي د قضاء مستحق نه دي ګڼلي.

وګورئ: (شرح السنة للبغوي باب: شرائط قبول الشهادة: ١٠/١٢٢؛ وكذا جـ١٠ صـ١٢٣).

درېيمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده كه يو مسلمان شخه والعياذ بالله زنا صادر شوه چې دا يې حلاله نه ګڼله نو دا مسلمان ګڼو، كه دا واده لرونكى وو نو دا به رجم كېږي بيا به غسل وركول كېږي، بيا به وربانديې جنازه كېږي او بيا به د مسلمانانو مقبره كې دفن كېږي، او كه واده يې نه وي نو بيا به سل (١٠٠) دورې وهل كېږي او د يو كال په مقدار به د علاقې شخه شړل كېږي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ –د سورة النور په(٢) نمبر آيت كريمه كې الله متعال فرمايي:

{الزَّانِيَةُ وَالزَّانِى فَاجْلِدُوا كُلَّ وٰحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُم بِهِمَا رَأْفَةٌ فِى دِينِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْءَاخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ}.

ژباړه: زنا كاره ښځه او زنا كار سړى چې دي له دواړو څخه هر يو سل دُرى ووهئ، او پر دوى بانديې دې د زړه سوي احساس د الله د دين په باب كې تاسې را ونه نيسي كه تاسې پر الله تعالى او د اخرت په ورځ بانديې ايمان لرئ، همدا راز هغو ته د سزا وركولو په وخت كې دې د مؤمنانو يوه ډله موجوده وي.

٢ - زيد بن خالد الجهني ﷺ فرمايی: ما د نبي الله ﷺ څخه واورېدل:

يأمر فيمن زنى ولم يحصن: جلد مائة وتغريب عام.

ژباړه: چې امر به يې کاوه د هغه زنا کوونکې باره کې چې واده به يې نه وو کړی سل دوربې وهل او يو کال د علاقې نه په شړلو باندې.

٣ - أنيس رضي الله عنه ته نبي ﷺ دوی زنانه متعلق وفرمايل:

اغد يا أنيس إلى امرأة هذا، فإن اعترفت فارجمها، قال: فغدا عليها، فاعترفت، فأمر بها رسول الله ﷺ ، فرجمت.

ژباړه: سحر وختي لاړ شه ای أنيسه! د ده ښځې ته (هغه سړي ته يې اشاره وکړه) پس که چېرته يې اعتراف (د زنا وکړ) نو رجم يې کړه هغه سحر وختي وراغی هغې اعتراف وکړ نبي ﷺ امر وکړ په هغې او هغه رجم کړی شوه. (صحيح البخاري، ب وانظر باب: من أمر غير الإمام بإقامة الحد غائبا عنه، رقم الحديث: ٦٨٣٥؛ كما مر مرارا).

٤ - بريده ﷺ څخه روايت دی، فرمايي: كنت جالسا عند النبي ﷺ فجاءته امرأة من بني غامد فقالت: يا نبي الله إني قد زنيت، وإني أريد أن تطهرني، فقال لها: «ارجعي، فلما كان من الغد أتته أيضا، فاعترفت عنده بالزنا» فقالت: يا نبي الله طهرني فلعلك أن ترددني، كما رددت ماعز بن مالك، فوالله إني لحبلى، فقال لها: النبي ﷺ «ارجعي حتى تلدي» فلما ولدت جاءت بالصبي تحمله في خرقة، فقالت: يا نبي الله -هذا قد ولدت،

فقال: " فاذهبي فأرضعيه، ثم افطميه، فلما فطمته، جاءت بالصبي في يده كسرة خبز، فقالت: يا نبي الله قد فطمته، فأمر النبي ﷺ بالصبي، فدفع إلى رجل من المسلمين، وأمر بها فحفر لها حفرة، فجعلت فيها إلى صدرها، ثم أمر الناس أن يرجموها، فأقبل خالد بن الوليد بحجر، فرمى رأسها فتلطخ الدم على وجنة خالد بن الوليد، فسبها، فسمع النبي ﷺ سبه إياها، فقال: «مه يا خالد لا تسبها، فوالذي نفسي بيده لقد تابت توبة لو تابها صاحب مكس، لغفر له» فأمر بها، فصلي عليها، ودفنت.

ژباړه: زه د نبي ﷺ سره ناست وم يو زنانه ورته د بنو غامد قبيلې ښځه راغله نو هغې وفرمايل: اى د الله نبي! ما يقينا زنا کړې او زه اراده لرم چې ته مې (له دې ګناه ښځه په حد جاري کولو) پاکه کړې، نبي ﷺ ورته وفرمايل: ځه واپس لاړه شه (هغه لاړه) خو چې کله صبا شو بيا راغله بيا يې په زنا د هغه مخې ته اعتراف وکړ او ويې فرمايل: اى دالله نبي! ما پاکه کړه کېدى شي ته ما داسې واپس کوې لکه څنګه دې چې ماعز واپس کړى وو، قسم په الله زه (د زنا ښځه) حامله شوې يم بيا ورته د الله نبي ﷺ وفرمايل: ځه واپس تر هغې چې څو ماشوم وزيږوې، چې کله يې ماشوم وزيږاوه راغله او ماشوم يې په يوه کپړه کې را اخيستى وو نو ويې فرمايل:

اى د الله نبي! دا دى ومې زيږاوه، نو بيا ورته هغه (يعني نبي ﷺ)

وفرمايل: ځه اوس لاړه شه شيدې ورکوه بيا يې د شيدو څخه جدا کړه نو چې کله هغې د شيدو څخه جدا کړ نو د ماشوم سره راغله چې په لاس کې يې د ډوډۍ ټکړه نيولې وه نو ويې ويل: اى دالله نبي! دا دی جدا کړی مې دی، نو بيا نبي ﷺ امر وکړ او د دې ماشوم يو کس ته د مسلمانانو څخه حواله کړ او امر يې وکړ چې دې ته يو کنده وکنئ نو (همداسې وشوه) او تر سينې په کې ډوبه کړی شوه، بيا خلکو ته امر وکړ چې رجم يې کړئ نو مخکې والی وکړ خالد بن وليد په کاڼي باندې هغه يې په سر وويشته نو د هغې په وينه د خالد بن وليد اننګی ککړ شو نو ښکنځلې يې ورته وکړې، نو نبي ﷺ واورېدې هغه ښکنځلې چې ده هغې ته وکړې، نو ويې فرمايل: مه اى خالده! ښکنځلې ورته مه کوه قسم په هغه ذات چې زما روح يې په قبضه کې دی دې خامخا داسی توبه وويسته چې که چېرته د ټکس خاوند يې وباسي نو هم ضرور به ورته بخښنه شوی وای، بيا نبي صلى الله عليه وسلم امر وکړ د هغې باره کې نو لمونځ وکړی شو پر هغې باندې او دفن کړی شوه.

(هذا سنن الدارمي، باب: الحامل إذا اعترفت بالزنا، رقم الحديث: ۲۳٦۹ وأصله فی الصحيحين).

څلورمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې كه يو مسلمان شخصه د غلا ارتكاب وشو او د غلا شوي مال مقدار نصاب د قطع ته رسېده چې هغه څلورمه برخه د دينار ده نو د ده شخصه به ښى لاس په بند كې كټ كېږي خو دا به بيا هم مسلمان ګڼل كېږي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - د سورة المائدة په (٣٨) نمبر آيت كې الله متعال فرمايي:

{وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوٓا أَيْدِيَهُمَا جَزَآءً بِمَا كَسَبَا نَكَٰلًا مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ}.

ژباړه: او غل، كه نر وي كه ښځه، د دواړو نه (ښي) لاسونه پرېكړئ، دا بدله ده د هغه څه چې دوى كړي او د الله له لوري د عبرت وړ سزا ده، د الله قدرت پر ټولو غالب دى او هغه د پوهې او حكمت څښتن دى.

٢ ـ د عايشې رضي الله عنها څخه روايت دى، فرمايي: نبي ﷺ وفرمايل:

تقطع اليد في ربع دينار فصاعدا.

ژباړه: لاس به قطع كېدلى شي په څلورمه برخه د دينار او يا زيات له هغې څخه (په غلا كولو). (صحيح البخاري، باب: قول الله تعالى: {والسارق والسارقة فاقطعوا أيديهما} وفي كم يقطع؟

...رقم الحديث: ٦٧٨٩).

۳ - د عايشې رضي الله عنها څخه روايت دی، فرمايي:

أن قريشا أهمهم شأن المرأة المخزومية التي سرقت، فقالوا: من يكلم فيها رسول ﷺ ؟ فقالوا: ومن يجترئ عليه إلا أسامة، حب رسول الله ﷺ ، فكلمه أسامة، فقال رسول الله ﷺ: «أتشفع في حد من حدود الله؟» ثم قام فاختطب، فقال: «أيها الناس، إنما أهلك الذين قبلكم أنهم كانوا إذا سرق فيهم الشريف تركوه، وإذا سرق فيهم الضعيف أقاموا عليه الحد، وايم الله لو أن فاطمة بنت محمد سرقت لقطعت يدها»، وفي حديث ابن رمح: إنما هلك الذين من قبلكم.

ژباړه: بې شکه قريش د يوې مخزومي زنانه کردار ډېر فکر مند کړل هغه چې غلا يې کړې نو ويې فرمايل: څوک به د دې باره کې د رسول الله ﷺ څخه سفارش وکړي؟ نو ويې فرمايل: چې دا زړورتيا نشي کولی مګر اسامة خوښ د رسول الله ﷺ ، نو اسامه ورسره (دې باره کې) خبرې وکړې نو رسول الله ﷺ وفرمايل: آيا ته د الله د حدودو څخه د يو حد په باره کې سفارش کوې؟ بيا پورته شو خطبه کونکی نو پس ويې فرمايل: ای خلکو! بېشکه هغه خلک هلاک کړل کوم چې د تاسو نه مخکې تېر شوي، دې کار چې دوی وو چې کله به ورکې عزتمند غلا وکړه نو هغه به يې پرېښوده او چې کله به ورکې کمزوري (بې حيثيته، فقير) غلا وکړه نو په هغه به يې حد قائم کړو! خو قسم په الله که چېرته

فاطمه لور د محمد غلا وكړي لاس به يې قطع كوم.

(صحيح مسلم، باب: قطع السارق الشريف وغيره، والنهي عن الشفاعة في الحدود رقم الحديث: ١٦٨٨).

٤ – په قراءة د عبد الله بن مسعود رضي الله عنه كې دي چې:

والسارق والسارقة فاقطعوا أيمانهما.

ژباړه: د غل نارينه او غلې زنانه ښخه ښي (لاسونه) كټ كړئ.

(تفسير الطبرى: ٢٩٥/١٠).

شپږمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې كه يو مسلمان په بل مسلمان يا مسلمانې د زنا تهمت ولګوي او ګواهان ورسره نه وو، نو دغه تهمت لګونكي ته به اتيا دورې په عام محضر كې سزا وركوو او دا به بيا هم مسلمان ګڼو.

دلائل وربانديې دا دي:

١ – په (سورة النور: ٤) كې الله متعال فرمايي:

{وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمٰنِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهٰدَةً أَبَدًا وَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ}.

ژباړه: او څوك چې په پاك لمنو ښځو باندې تور ولګوي، بيا څلور شاهدان تير نه كړي، هغوى اتيا دُرې ووهئ او د هغو شاهدي هېڅكله

مه منئ، او هغوی پخپله فاسقان دي.

٢ - د عایشي ﵂څخه روایت دی، فرمايي: لما نزل عذري، قام ﷺ على المنبر، فذكر ذاك، وتلا - تعني - القرآن، فلما نزل من المنبر، أمر بالرجلين والمرأة فضربوا حدهم.

ژباړه: چې کله زما عذر نازل شو نو نبي ﷺ پاڅېده په ممبر نو د دې باره کې يې يادونه وکړه او بيا يې تلاوت وکړ يعنې قران؛ چې کله د ممبر نه راکوز شو نو ده دوه کسانو او يوې ښځې باره کې يې امر وکړ نو هغوی په حد ووهل شول. (سنن ابي داود، باب: في حد القذف رقم الحديث: ٤٤٧٤).

اوومه عقیده:

زمونږ دا عقيده ده چې که يو مسلمان والعياذ بالله شراب وڅښل ده ته به د شرابو اتيا دورې حد ورکوو او دا به بيا هم مسلمان ګڼو.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - د أنس بن مالك ﵁څخه روايت دی، فرمايي:

أن النبي ﷺ ضرب في الخمر بالجريد والنعال، وجلد أبو بكر أربعين.

ژباړه: بېشکه نبي ﷺ وهل (ورکړې) په شرابو څښلو په لښته او په پڼو باندې او ابوبکر څلوېښت دورې ورکړې.

(صحيح البخاري، باب: ما جاء في ضرب شارب الخمر، رقم الحديث: ٦٧٧٣).

٢ - أنس بن مالك، ﷺ فرمايي: أن النبي ﷺ أتي برجل قد شرب الخمر، فجلده بجريدتين نحو أربعين»، قال: وفعله أبو بكر، فلما كان عمر استشار الناس، فقال عبد الرحمن: أخف الحدود ثمانين، «فأمر به عمر.

ژباړه: بېشکه نبي ﷺ ته يو سړی راوستل شو چې شراب يې څښلي وو نو هغه يې په دوه لښتو څلويښت ګذاره وواهه فرمايي: همداسې ابوبکر هم کول چې کله عمر د خلکو څخه مشوره واخيسته نو عبدالرحمن بن عوف وفرمايل: په ټولو حدودو کې وړوکی حد هغه اتيا (۸۰ دوړې) دي نو پس عمر په همدې امر وکړ. (صحيح مسلم، باب: حد الخمر، رقم الحديث: ١٧٠٦).

اتمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده چې که یو مسلمان په قصد سره د بل مسلمان قتل وکړي دا به د هغه د قتل په بدل کې قصاص کوو که چېرته د مقتول ورثه وو معاف نه کړ او يا يې ديت قبول نه کړ خو بيا هم دغه قاتل مسلمان ګڼو تر څو دغه قتل يې حلال نه وي ګڼلی.

دلائل وربانديې دا دي:

١ -په (سورة البقرة: ١٧٨) کې الله متعال فرمايي: {يَٰأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُۥ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَآءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَٰنٍ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُۥ عَذَابٌ أَلِيمٌ}.

ژباړه: ای د ایمان والاو! فرض کړی شوی دی په تاسی قصاص (نافذ کول) په باره د قتل کړی شوو کې، که اصيل (آزاد) قاتل وي له هماغه اصيل (آزاد) څخه دې بدله واخيستل شي او که غلام قاتل وي؛ نو هماغه غلام دې ووژل شي؛ که ښځه قاتله وي، نو له هماغې ښځې څخه دې قصاص واخيستل شي، پس هغه څوک (قاتل او مجرم) چې بخښنه وکړی شوه هغه ته د هغه د (ديني) ورور (د مقتول د وارث) له طرف د څه شي نو پس لازم دي (پر وارث باندې) وريسې کېدل په ښه طريقه او لازم دي (پر قاتل باندې) اداء کول وارث ته په ښايسته طريقی سره

دا حکم د معافی ستاسې د رب له خوا اسانتيا او رحمت دی، خو که بيا ،،(هم) له دې څخه وروسته څوك تېرى وکړي، د هغه لپاره دردوونکی عذاب دی.

٢ - أنس، أن الربيع عمته كسرت ثنية جارية، فطلبوا إليها العفو فأبوا، فعرضوا الأرش فأبوا، فأتوا رسول الله ﷺ وأبوا، إلا القصاص فأمر رسول الله ﷺ بالقصاص، فقال أنس بن النضر: يا رسول الله أتكسر ثنية الربيع؟ لا والذي بعثك بالحق لا تكسر ثنيتها، فقال رسول الله ﷺ: «يا أنس، كتاب الله القصاص». فرضي القوم فعفوا، فقال رسول الله ﷺ: إن من عباد الله من لو أقسم على الله لأبره.

ژباړه: انس بن مالک ﷺ فرمايي: بېشکه ربيع چې د ده ترور وه هغې د يوې جينۍ مخامخ غټ غاښ مات کړی وو نو (زمونږ تبر) د هغې د قوم نه عفو طلب کړه هغوی انکار وکړ نو د هغې تاوان يې ورته پيش کړ هغه د قبلولو څخه يې هم انکار وکړ، نو رسول الله ﷺ ته راغله انکار يې کولو (د معافي کولو او تاوان غوښتنې څخه) مګر قصاص يې غوښته نو رسول الله ﷺ په قصاص امر وکړ نو (انس فرمايي) زما تره انس بن نضر وويل: آيا اوس به د ربيع ثنيا غاښ ماتيږي، نه! قسم په هغه ذات چې ته يې پر حقه رالېږلی يې د هغې غاښ به نه ماتيږي، نو رسول الله ﷺ وفرمايل: ای انسه! د الله کتاب پر قصاص امر کړی دی، نو بيا هغه

قوم په عفوه كولو رضا شو نو رسول الله ﷺ وفرمايل: بېشكه د الله د بنده ګانو څخه داسې هم شته چې هغه چېرته په الله قسم وكړي نو الله يې په هغه قسم كې بري كوي هم.

(صحيح البخاري، باب: {يا أيها الذين آمنوا كتب عليكم القصاص في القتلى الحر بالحر} ... رقم الحديث: ۴۵۰۰).

۳ - عبد الله بن مسعود رضي الله عنه څخه روايت دی، هغه فرمايي: چې رسول الله ﷺ وفرمايل:" لا يحل دم امرئ مسلم، يشهد أن لا إله إلا الله وأني رسول الله، إلا بإحدى ثلاث: الثيب الزاني، والنفس بالنفس، والتارك لدينه المفارق للجماعة"

ژباړه: حلال نه دی وينه د يو مسلمان داسې چې هغه ګواهي وركوي د دې چې نشته معبود برحق مګر يو الله دی او دا چې زه رسول د الله يم مګر په يو د درې كارونو سره، واده كړی زنا كار يا د نفس په بدل كې قتل شی او يا پرېښودونكی د دين وګرځي چې د جماعت (د مسلمانانو) څخه جدا شي. (صحيح مسلم، باب: ما يباح به دم المسلم، رقم الحديث: ۱۶۷۶).

د انتخاباتو او جمهوریت په باره کې زموږ عقیده

اوله عقیده:

زموږ دا عقیده ده چې انتخابات او پارلماني جد او جهد کول او جمهوریت نافذول دا شرک اکبر دی چې د الله تبارک وتعالی سره په حاکمیت کې شرک کول دي نو دغه حاکم او ده ته وټ ورکوونکي ټول په دې سره مشرکان ګرځېدلي دي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ - په (سورة المائدة: ۴۴) کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْكَٰفِرُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک کافران دي.

دغه ډول په (۴۵) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الظَّٰلِمُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک ظالمان دي.

دغه ډول په (۴۷) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{و وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: او څوک چې فيصله ونه کړي په هغه څه چې الله نازل کړي پس دغه خلک فاسقان دي.

دغه ډول وړپسې په (۴۸) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي: {وَأَنزَلْنَآ إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتٰبِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ عَمَّا جَآءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَآءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وٰحِدَةً وَلٰكِن لِّيَبْلُوَكُمْ فِى مَآ ءَاتٰكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرٰتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ}

ژباړه: او (اى پيغمبره!) مونږ تا ته دا کتاب درلیږلی چې په حقه راغلی دی، او له کتاب څخه چې څه د ده په وړاندې موجود دي د هغو رښتيني کوونکی او د هغو ساتونکی او محافظ دی، نو له دې کبله ته د الله له نازل کړي قانون سره سمې د خلکو چارې فيصله کړه، او کوم حق چې تا ته راغلی دی، له هغه څخه په مخ اړولو سره د هغو د غوښتنو پيروي مه کوه، مونږ ستاسې څخه د هر يوه لپاره يو شريعت او يوه عملي تګلاره ټاکلې ده، که څه هم چې که ستاسې الله غوښتي وای، نو تاسې ټول يې يو امت هم جوړولای شوای، خو هغه دا د دې لپاره وکړل، څه شی چې يې تاسې ته درکړيدي، په هغه کښې تاسې وازمائي، نو په غوره چارو کې يو له بل څخه د وړاندې کېدو هڅه وکړئ. په پای کې ستاسې ټولو د الله لوري ته ورګرځېدل دي، بيا به هغه تاسې ته اصلي حقيقت چې

تاسې په کې اختلاف کوئ، در وښيي.

دغه ډول ورپسې په (۴۹) نمبر آيت کريمه کې اللهﷻ فرمايي:

{وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَآءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَن يَفْتِنُوكَ عَن بَعْضِ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُصِيبَهُم بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ لَفَٰسِقُونَ}.

ژباړه: نو (اى پيغمبره!) ته د الله له نازل کړي قانون سره سمه د دې خلکو د چارو فيصله وکړه، او د هغو د خواهشاتو پيروي مه کوه، پام کوه چې دا خلك تا په فتنه کې وانه چوي، يوه ذره قدرې دې هم له هغه هدايت څخه وا نه ړوي چې الله تا ته درلېږلى دى، نو که دوى مخ ورڅخه واړوي، نو وپوهېږه چې الله د دوى د ځينو ګناهونو په مجازات کې، په غم کې د دوى د اخته کولو اراده کړېده، او دا حقيقت دى چې له دې خلکو څخه زياتره فاسقان دي.

دغه ډول ورپسې (۵۰) نمبر آيت کريمه کې اللهﷻفرمايي:

{أَفَحُكْمَ الْجَٰهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ}.

ژباړه: (که دوى د الله له قانون څخه مخ اړوي) نو آيا بيا د جاهليت فيصله غواړي؟ په داسې حال کې کوم خلك چې پر الله باور لري، د هغو په نزد له الله څخه بل غوره فيصله کوونکى هېڅ نشته.

۲ - د سورة ص په (۲۶) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{يٰدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنٰكَ خَلِيفَةً فِى ٱلْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوٰى فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا يَوْمَ الْحِسَابِ}.

ژباړه: (مونږ هغه ته وويل) "ای داؤده! مونږ ته په ځمکه کې خليفه ګرځولی يې، له دې کبله ته د خلکو په منځ کې په حقه فيصلې وکړه او د نفسي غوښتنې پيروي مه کوه چې هغه به تا د الله له لارې څخه واړوي، کوم کسان چې د الله د لارې څخه بې لارې کيږي په يقيني ډول د هغو لپاره سخته سزا ده، ځکه چې د حساب ورځ يې هېره کړېده".

٣ - په (سورة يوسف: ٤٠) کې الله متعال فرمايي: {إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ}.

ژباړه: نشته دي اختيار (او واك) د فيصلې مګر د الله هغه امر کړی دی چې پرته له هغه څخه تاسې د بل هيچا بندګي مه کوئ. همدا مضبوط دين دی خو ډېر خلك نه پوهيږي.

دغه ډول په (سورة يوسف: ٦٧) کې الله متعال فرمايي:

{إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ}.

ژباړه: او نشته دي اختيار (او واك) د فيصلې مګر د الله پر هماغه ما توکل کړی او پر هغه دې توکل وکړي توکل کوونکي.

۴ – په (سورة الأنعام: ۵۷) کې الله متعال فرمايي:

{إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَصِلِينَ}.

ژباړه: نه دی واک د فيصلې مګر د الله لپاره دی، هماغه حق بيانوي او هماغه ډېر ښه فيصله کوونکی دی.

۵ – د سورة القصص په(۸۸) نمبر آيت کې الله متعال فرمايي:

{وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ}.

ژباړه: او مه رابله له الله سره کوم معبود بل، له هغه پرته بل هېڅ معبود نشته، د هغه له مخ څخه پرته هر شی هلاک کېدونکی دی. فرمانروايئ د همغه ده او د همغه لوري ته تاسې ټول ورګرځېدونکي ياست.

۶ – د سورة الكهف په (۲۶) آيت کې الله رب العالمين فرمايي:

{قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا لَهُۥ غَيْبُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ أَبْصِرْ بِهِۦ وَأَسْمِعْ مَا لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِى حُكْمِهِۦٓ أَحَدًا}

ژباړه: ووايه: (دوی ته ای پيغمبره!) الله ډېر خبردار دی په هغه موده چې دوی(کهف والو) تېره کړې د دې الله په علم کې د آسمانونو او ځمکې ټول پټ حالات دي هغه څومره ښه ليدونکی او اورېدونکی دی. د ځمکې او آسمان د مخلوقاتو هېڅ خبر اخيستونکی له هغه پرته نشته، او هغه په خپل پادشاهۍ کې څوک نه شريکوي.

۷ - په (سورة النساء: ۵۹) کې الله متعال فرمايي:

{يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَطِيعُواْ ٱللَّهَ وَأَطِيعُواْ ٱلرَّسُولَ وَأُوْلِي ٱلۡأَمۡرِ مِنكُمۡۖ فَإِن تَنَٰزَعۡتُمۡ فِي شَيۡءٖ فَرُدُّوهُ إِلَى ٱللَّهِ وَٱلرَّسُولِ إِن كُنتُمۡ تُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلۡيَوۡمِ ٱلۡأٓخِرِۚ ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلًا}.

ژباړه: ای هغه کسانو چې تاسو ایمان راوړی! د الله، طاعت وکړئ او د هغه د رسول طاعت وکړئ او د هغو کسانو اطاعت وکړئ چې ستاسې څخه د امر خاوندان دي، بیا که ستاسې تر منځ په کومه چاره کې شخړه پیښه شي؛ نو هغه د الله او رسول لوري ته محوله (وړاندې) کړئ، که تاسې په رښتیا سره پر الله او د اخرت په ورځ ایمان لرئ، همدا د کار یوه سمه طریقه ده او د عاقبت په اعتبار هم غوره ده.

وروسته په (۶۰) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ يَزۡعُمُونَ أَنَّهُمۡ ءَامَنُواْ بِمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ وَمَآ أُنزِلَ مِن قَبۡلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوٓاْ إِلَى ٱلطَّٰغُوتِ وَقَدۡ أُمِرُوٓاْ أَن يَكۡفُرُواْ بِهِۦۖ وَيُرِيدُ ٱلشَّيۡطَٰنُ أَن يُضِلَّهُمۡ ضَلَٰلَۢا بَعِيدٗا}.

ژباړه: ای پیغمبره آیا تا هغو خلکو ته نه کوري چې هغوی دا دعوی کوي چې: مونږ پر هغه کتاب چې تا ته راغلی دی او پر هغو کتابونو چې له تا څخه مخکې نازل شوي ول ایمان راوړی دی؟ خو غواړي چې خپلې چارې د فیصلې لپاره د طاغوت (شیطان) لوري ته وړاندې کړي، حال

دا دی چې هغو ته په طاغوت د کفر کولو حُکم شوی وو، شیطان غوارې هغوی وغولوي او ګمراه يې کړي په ګمراهۍ لرې سره (د حق نه).

وروستۍ په (٦١) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي: {وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَآ أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَٰفِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا}.

ژباړه: او کله چې هغو ته ویل کیږي چې راشئ، د هغه شي لورې ته چې الله نازل کړی دی، او راشئ، د پیغمبر لوري ته، نو ته به دغو منافقانو ته ګورې چې ستا لوري ته له راتګ څخه بیخي ځانونه ګوښه کوي.

دغه ډول په (٦٥) نمبر آیت کې الله متعال فرمايي:

{فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِيٓ أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا}.

ژباړه: نه! داسې نه ده (ای پیغمبره!) ستا په رب مې دې قسم وي هېڅکله دوی مؤمنان نشي کېدای، تر څو چې په خپل منځي شخړو کې تا فیصله کوونکی ونه مني، بیا چې ته څه فیصله وکړې، پر هغې باندې په خپلو زړونو کې څه تنګي هم احساس نه کړي؛ بلکې سر تر پايه يې ومني.

دوهمه عقيده:

زمونږ دا عقيده ده انتخابات او وټونه او جمهوريت وغيره وضعي قوانين دا د كفارو ستر هدف او په اسلام د حملې يو خطرناك صورت دى چې په دې سره دوى خپل باطل شريعت په خلكو منلى او غالب ګرځولى، لهذا د دې مقابله كول او دا ختمول د اسلامي خلافت او دولت د سپيڅلي شرعي محمدي جهاد مهمه برخه او هدف دى.

دلائل ورباندې دا دي:

١ - په (سورة البقرة: ١٩٣) کې الله متعال فرمايي: {وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَلَا عُدْوَٰنَ إِلَّا عَلَى الظَّٰلِمِينَ}.

ژباړه: او وجنګيږئ تاسې له هغو (كافرانو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او كفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي، بيا كه هغوى لاس په سر شول، نو وپوهيږئ چې له ظالمانو پرته د بل چا په ضد لاس غځول روا نه دي.

٢ - د سورة الأنفال په (٣٩) نمبر ايت کې الله متعال فرمايي:

{وَقَٰتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُۥ لِلَّهِ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ}.

ژباړه: او وجنګيږئ تاسې له هغو (كافرانو) سره تر دې پورې چې فتنه (شرک او كفر غالب) پاته نشي او دين د الله لپاره شي، بيا كه هغوى له

فتنې (شرک او کفر او د اسلام د مخالفت) څخه لاس واخيسته، نو د هغو د عملونو ليدونکی الله دی .

۳ - په (سورة التوبة: ۵) کې الله متعال فرمايي:

{فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَءَاتَوُا الزَّكَوٰةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ}.

ژباړه: پس نو کله چې حرامې مياشتې تېرې شي، نو مشرکان ووژنئ چېرې چې يې ومومئ او هغوی ونيسئ او حصار يې کړئ، او په هر څارنځي کې د هغوی لپاره کښېنئ، نو که هغوی توبه وباسي او لمونځ قايم کړي او زکات ورکړي، نو خوشي يې کړئ، الله بخښونکی او رحم کوونکی دی.

دريمه عقيده:

زموږ دا عقيده ده چې الله تبارک وتعالی په نارينه او ښځينه غلام او ازاد مسلمان او کافر عالم او جاهل کې فرق کړی د الله متعال په شريعت کې دا قطعا يو برابر نشي کېدی خو د دې برعکس انتخاباتو او د جمهوريت په ناوړه قانون کې دوی يو برابر، بلکې بعضې وختونو کې نر ته په ښځه، جاهل ته په عالم، کافر ته په مسلمان او غلام ته په ازاد هم فوقيت ورکوي، دا چې دا کار يې هم د نورو غوندې د اسلام د مبين

دين خلاف دی نو لهذا جمهوريت او انتخابات دا كفر ګڼو اسلام او مسلمانان د دې څخه برئ او بېزاره دي.

دلائل وربانديې دا دي:

١ -د سُورَةُ النِّسَاء په (٣۴) نمبر آيت كريمه كې الله متعال فرمايي {الرِّجَالُ قَوَّمُونَ عَلَى النِّسَآءِ} ژباړه: نارينه دا حاكمان (مشري كوونكي او واكمند دي) په زنانه و باندې.

٢ - د سورة الجاثية په (٢١) نمبر آيت كې الله تعالى فرمايي:

{أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّـَٔاتِ أَن نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّلِحْتِ سَوَآءً مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَآءَ مَا يَحْكُمُونَ}.

ژباړه: آيا ګمان كوي هغه كسان چې د بدی مرتكب شوي دي، دا چې مونږ به هغوى او ايمان راوړونكي او نيک عمل كوونكي سره يو برابر كړو چې د هغو ژوند او مرګ يو شانته شي؟ ډېره ناوړه فيصله ده چې دوى يې صادروي!

٣ - په (سورة الزمر: ٩) كې الله متعال فرمايي:

{أَمَّنْ هُوَ قَٰنِتٌ ءَانَآءَ الَّيْلِ سَاجِدًا وَقَآئِمًا يَحْذَرُ الْءَاخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِۦ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الْأَلْبَٰبِ}.

ژباړه: آيا هغه څوک چې امر منونكى دى، د شپې په ساعتونو كې ولاړ وي او سجدې كوي، او د اخرت څخه وېرېږي او د خپل رب رحمت ته

هيله من كېږي؟ د دوی څخه پوښتنه وکړه: "آيا پوهېدونکي (علم لرونکي) او نه پوهېدونکي(جاهلان) يو شانته کېدای شي؟ ښېشکه نصيحت خو د پوهې خاوندان مني.

۴ ـ په (سورة المؤمن: ۵۸) کې الله تعالى فرمايي:

{وَمَا يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ وَلَا الْمُسِيٓءُ قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ}.

ژباړه: او ندي برابر ړوند او سترګې لرونکي (يو شانته) او نه ايمان لرونکي صالح خلك او بد كار (برابر دي) خو تاسې بيخي لږ نصيحت قبلوئ.

۵ - په (سورة الحشر: ۲۰) کې الله رب کريم فرمايي:

{لَا يَسْتَوِيٓ أَصْحَٰبُ النَّارِ وَأَصْحَٰبُ الْجَنَّةِ أَصْحَٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُونَ}.

ژباړه: برابر نه دي د جهنم خاوندان او د جنت خاوندان د جنت خاوندان همدوی کامياب دي.

وصلى الله على خير خلقه محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

مؤسسة العزائم